

Sosiale medier og agendasetting

En studie av hvordan sosiale medier påvirker agendasetting i politiske beslutningsprosesser

SILJE HJELMELAND

VEILEDERE

Charlotte Kiland
Gjermund Haslerud

Universitetet i Agder, 2020

Fakultet for samfunnsvitenskap
Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag

Master

Sammendrag

Denne studien undersøker hvordan sosiale medier påvirker agendasetting i politiske beslutningsprosesser. Med Kunstsilosaken som utgangspunkt, er formålet å analysere og diskutere ulike aktørers innflytelse til å påvirke agendasetting i en lokalpolitisk kontekst.

Teoretisk benyttes en såkalt utfyllingsstrategi (Rones, 1997), der ulike teoretiske inntak anvendes for å belyse problemstillingen. Agendasettingsteori benyttes som utgangspunkt for å undersøke hvem som har fungert som sentrale aktører, samt hvilke hendelser som har ført til at saken settes på agendaen. Teori om «framing» bidrar med å belyse hvordan saken fremstilles av involverte aktører. I tillegg innlemmes teori om sosiale medier som politisk kommunikasjonsplattform, med den hensikt å forklare hvordan det offentlige ordskiftet påvirkes som følge av fremveksten av en ny type aktører. Studien baseres på et kvalitativt design der forskningsstrategien er casesentrert. Datamaterialet er todelt og består av 15 utvalgte medieoppslag om saken hentet fra det digitale nyhetsarkivet Atekst, samt data innhentet fra intervjuer av syv nøkkelinformanter.

Hovedfunnene viser at sosiale medier åpner for at nye – og flere – aktører får et utvidet handlingsrom til å påvirke agendasetting i politiske beslutningsprosesser. Det får konsekvenser for hvordan politiske saker fremstilles og debatteres både på sosiale medier og tradisjonelle medier. I tillegg viser funnene at aktører både innenfor og utenfor beslutningsarenaen betrakter sosiale medier som en viktig og innflytelsesrik arena for agendasetting og politisk debatt. Samtidig er det tydelig at sosiale medier også har vært en arena for et polarisert ordskifte, der debatten ofte har vært preget av usaklighet, netthets og sjikane. Til tross for tendenser til ekkokamre og skyttergravsdynamikker, og et tilspisset debattklima i Kunstsilosaken, er det et interessant funn at informantene likevel oppfatter sosiale medier som en viktig arena for politisk kommunikasjon og debatt i lokaldemokratiske prosesser.

Førord

Arbeidsprosessen fra idémyldring til ferdigstilling av masteroppgaven har vært lærerik, engasjerende og krevende. Selv om dette arbeidet har vært utfordrende, sitter jeg likevel igjen med en følelse av at denne studien har vært viktig.

Først og fremst vil jeg rette en stor takk til mine veiledere, Charlotte Kiland og Gjermund Haslerud, for alle veiledningssamtaler, konstruktive tilbakemeldinger og deres tilstedeværelse. Jeg er veldig takknemlig for et godt samarbeid – dere har vært uvurderlige.

Jeg vil takke stiftelsen Fritt Ord for stipend og deres tillit til prosjektet.

I tillegg ønsker jeg å takke informantene som har bidratt i denne studien, og som stilte velvillig opp i en travel hverdag.

En stor takk må også utrettes til venner og familie for oppmuntrende ord og god støtte underveis. Det har vært spesielt viktig i en tid preget av strenge restriksjoner og begrensninger, der arbeidet med masteroppgaven tidvis har vært ensom.

Til slutt vil jeg takke min samboer, Julian, for tålmodighet, støtte og omsorg.

Silje Hjelmeland, desember 2020, Kristiansand

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	2
FORORD	3
1. INNLEDNING	6
1.1 INTRODUKSJON TIL OVERORDNET TEMATIKK.....	6
1.2 PROBLEMSTILLING	7
1.3 KONTEKST.....	7
1.4 MASTEROPPGAVERNS VIDERE STRUKTUR	10
2. TEORI	10
2.1 KINGDONS TEORI OM AGENDASETTING	10
2.1.1 <i>Multiple-streams framework</i>	11
2.1.2 <i>Politiske entreprenører og mulighetsvinduer</i>	13
2.2 FRAMING	15
2.2.1 <i>Generiske og saksspesifikke rammer</i>	16
2.2.2 <i>Strategisk nyhetsvinkling</i>	17
2.3 SOSIALE MEDIER SOM POLITISK KOMMUNIKASJONSPLATTFORM.....	19
2.3.1 <i>Den digitale offentligheten</i>	21
2.3.2 <i>Strategisk politisk kommunikasjon</i>	22
3. METODE	25
3.1 VALG AV FORSKNINGSDESIGN.....	25
3.2 METODISK TILNÆRMING	26
3.3 MEDIEOPPSLAG SOM DATAKILDE	26
3.3.1 <i>Datamaterialet</i>	27
3.3.2 <i>Analysestrategi</i>	29
3.4 KVALITATIVE INTERVJUER.....	29
3.4.1 <i>Begrunnelse for utvalg av intervjuobjekter</i>	30
3.4.2 <i>Datainnsamlingsprosessen</i>	31
3.4.3 <i>Analysestrategi</i>	32
3.5 FORSKNINGSETISKE VURDERINGER.....	32
3.6 KVALITETSKRITERIER	33
4. PRESENTASJON AV FUNN	35
4.1 MEDIENES DEKNING AV SAKEN	36
4.1.1 <i>«Kunstgaven»</i>	39
4.1.2 <i>Et prosjekt av og for eliten</i>	41
4.1.3 <i>Offentlig pengesløseri</i>	42
4.1.4 <i>Ansiktsløse motstandere på Facebook</i>	43
4.1.5 <i>«Protestvalg» i Kristiansand</i>	45
4.1.6 <i>Hovedfunn fra medieoppslagene</i>	48
4.2 HVILKE AKTØRER HAR HATT MAKTEN TIL Å STYRE AGENDAEN?	49
4.2.1 <i>Ulike fremstillinger av Kunstsilosaken</i>	52
4.2.2 <i>Lokalvalget som «mulighetsvindu»</i>	55
4.2.3 <i>Polariserende debattklima på sosiale medier</i>	58
4.2.5 <i>Hovedfunn fra intervjuene</i>	60
5. DRØFTING AV FUNN	61
5.1 HVEM HAR FUNGERT SOM POLITISKE ENTREPRENØRER OG HVILKE MULIGHETSVINDUER HAR DE BENYTTET FOR Å FREMME SIN AGENDA?	61
5.1.2 <i>Spørsmålet om Cultivas pengebevilgning</i>	63
5.1.3 <i>Lokalvalget i 2019</i>	64
5.2. HVILKE «FRAMES» ER FREMTREDENDE I MEDIEOPPSLAGENE OG I INFORMANTENES BESKRIVELSER AV SAKEN, OG HVORDAN FREMSTILLES SAKEN AV DE ULIKE AKTØRENE?	65
5.2.1 <i>«Gaven»</i>	65
5.2.2 <i>«Pengesløseri»</i>	66
5.2.3 <i>«Korrupsjon»</i>	67
5.2.4 <i>«Fiffen vs. Folket»</i>	68

5.3 HVORDAN HAR SOSIALE MEDIER PÅVIRKET DET OFFENTLIGE ORDSKIFTET I KUNSTSILOSAKEN?	69
5.3.1 <i>Debattklima på sosiale medier</i>	69
5.3.2 <i>Gjensidighetsrelasjon mellom tradisjonelle- og sosiale medier</i>	70
5.4 TEORIENES FORKLARINGSKRAFT	71
6. KONKLUSJON	72
LITTERATURLISTE	75
DATAMATERIALET HENTET FRA ATEKST	81
VEDLEGG 1: INTERVJUGUIDE	84
VEDLEGG 2: VURDERING AV PROSJEKTET	86
VEDLEGG 3: INFORMASJONSSKRIV/SAMTYKKEERKLÆRING	89

1. Innledning

1.1 Introduksjon til overordnet tematikk

Tema for denne masteroppgaven er agendasetting i en lokalpolitisk kontekst. Mer konkret rettes fokuset mot hvordan nye – og flere – aktører påvirker den politiske agendaen. Med inntoget av sosiale medier har antallet medieplattformer økt betraktelig. Medielandskapet har følgelig utviklet seg til å bli mer komplekst og uforutsigbart. Som et resultat av denne utviklingen har ulike aktører nå et utvidet handlingsrom til politisk påvirkning der plassen til å ytre seg omtrent er ubegrenset gjennom sosiale medier. Det åpner et spesielt interessant «mulighetsvindu» for å undersøke hvordan ulike aktører benytter mediene, både tradisjonelle og sosiale medier, til å påvirke agendaen. Ifølge Rogstad (2016) bidrar sosiale medier til å gjøre grenser, som tidligere var svært skarpe, mer porøse. I dag kan hvem som helst opptre som «journalister», eller «eksperter», på internett. Utviklingen har bidratt til å utydeliggjøre skillet mellom profesjonelle og ikke-profesjonelle. I så måte kan det argumenteres for at massemedienes såkalte «portvokterrolle» utfordres. Det er ikke lenger slik at massemediene besitter «eneveldig» definisjonsmakt til å avgjøre hva eller hvem som skal slippes gjennom porten til offentligheten (Rogstad, 2016, s. 41-42). Både nasjonalt og internasjonalt ser man en økende tendens til at sosiale medier oppstår og legitimerer seg som et alternativ til tradisjonelle nyhetsmedier. Det dukker stadig opp alternative medier som etterligner de tradisjonelle, både i «utseende» og i måten de fremstår på overfor lesere. Slike medier «tyvlåner» dermed kredibilitet fra redaktørstyrte medier, for eksempel ved å presentere innholdet sitt som nyheter. Vi ser det ikke minst i USA blant høyrepopulistiske partier og aktører (Cantero, 2019), og vi har sett det i Kristiansand ved de såkalte «Sørlandsnyhetene». Denne utviklingen gir grobunn for at makten til å styre agendaen fragmenteres ved at flere aktører kan både konstruere og distribuere ulike fremstillinger av politiske saker.

Særlig i forbindelse med valg og valgkamp har person- og saksorienteringen blitt betydelig sterkere de siste årene, dette gjelder både ved lokalvalg og ved Stortingsvalg (Saglie & Bjørklund, 2005; Aardal, 2007). Mediene innehar en viktig funksjon i å formidle politikernes budskap til velgermassen. I denne prosessen kan mediene både påvirke hva velgerne skal mene noe om, ved at de setter spesifikke saker på agendaen, og hva de skal mene om sakene gjennom hvordan disse vinkles og fremstilles (Jenssen og Aalberg, 2004; Aardal og Waldahl, 2004). I forlengelsen av dette, kan det fremsettes at mediene spiller en viktig demokratisk rolle som formidlere av informasjon mellom politikere og velgere (Skomedal & Jacobsen,

2008). Med et stadig mer mangfoldig medielandskap, kan det argumenteres for at også sosiale medier innehar en viktig formidlingsrolle i denne demokratiske prosessen. Et sentralt og overordnet spørsmål i vår tid er hvordan sosiale medier påvirker demokratiet. Denne oppgaven bidrar i så måte ved å undersøke hvordan sosiale medier påvirker agendasetting knyttet til en omdiskutert byutviklingssak i Kristiansand, den såkalte Kunstsilosaken. Tidsmessig er studien avgrenset til perioden som strekker seg fra 2015-2019. Her inngår et lokalvalg, som gjør dette som case spesielt interessant ut ifra et statsvitenskapelig perspektiv. Kunstsilosaken danner et egnet utgangspunkt for å studere agendasetting innenfor rammen av at nye – og flere – aktører påvirker agendaen. Kunstsilosaken vil bli presentert i et eget kontekstkapittel (1.3).

1.2 Problemstilling

Med Kunstsilosaken som utgangspunkt, er formålet med denne studien å analysere og diskutere ulike aktørers innflytelse til å påvirke agendasetting i en lokalpolitisk kontekst. Debatten om Kunstsilosaken ble viet mye oppmerksomhet både i lokale og nasjonale medier, så vel som i sosiale medier. Hvilke mekanismer og drivkrefter var i spill? I lys av Kunstsilosaken skal jeg undersøke hvordan saken kom på den politiske agendaen, hvilke aktører som var sentrale, og hvordan saken ble fremstilt av involverte aktører. Følgende problemstilling skal undersøkes:

Hvordan påvirker sosiale medier agendasetting i politiske beslutningsprosesser?

1.3 Kontekst

Den såkalte Kunstsilosaken omhandler i utgangspunktet en byutviklingssak som skapte stor debatt særlig oppunder lokalvalget i 2019 i Kristiansand, og som også i ettertid av vedtaket om bygging, har eskalert en rekke debatter knyttet til blant annet ulike spørsmål ved lokaldemokratiet, til spørsmål om klimaet i det politiske ordskipet, om sosiale medier og ytringsfrihet, samt beskyldninger om korrupsjon. I det tidsrommet Kunstsilosaken pågikk, foregikk det også store politiske diskusjoner og medieoppslag om to andre pågående byutviklingssaker; saken om flyttingen av containerhavnen i Kristiansand sentrum og saken om veibygging av et nytt trafikalt knutepunkt for å gi bedre adkomst til bl.a. ferjeterminal, jernbanestasjon, containerhavn og sentrum.

Kunstsilosakens opprinnelse kan spores tilbake til våren 2015 hvor det ble gjort kjent at den London-baserte fondsforvalteren Nicolai Tangen valgte å donere sin private kunstsamling til fødebyen hans, Kristiansand. NTB publiserte nyheten med tittelen «Finansmilliardær gir kunstsamling til Kristiansand» (NTB, 2015). Per mars 2019 bestod samlingen av om lag 2700 verk (Sørlandets Kunstmuseum, 2018a). I praksis har Tangen gitt bort sin kunstsamling til AKO Kunststiftelse¹ som igjen har gitt Sørlandets Kunstmuseum (SKMU) evigvarende disposisjonsrett over Tangen-samlingen. Til gjengjeld forplikter SKMU å ta vare på samlingen og bruke den aktivt i Kunstsilo (Sørlandets Kunstmuseum, 2018a).

En prisbelønt kornsilo, tegnet av arkitektene Arne Korsmo og Sverre Aasland på 1930-tallet, ble på et tidlig tidspunkt ansett for å være et høyst aktuelt visningssted for Tangen-samlingen (Sørlandets Kunstmuseum, 2018b). Kornsiloen er lokalisert på det som karakteriseres som byens mest attraktive tomt, gjerne omtalt som byens «indrefilet», beliggende rett ved siden av Kilden, byens og regionens teater og konserthus som sto ferdig i 2012. Prosjektet med å omgjøre kornsiloen til den såkalte «Kunstsiloen» har en anslått kostnad på over 600 millioner kroner og er ment å romme den eksiterende samlingen til SKMU og den nye Tangen-samlingen (Hagen & Staude, 2019). Det kommende kunstmuseet har blitt hyllet av en rekke politikere og næringsaktører, lokalt og nasjonalt. Daværende kulturminister Linda Hofstad Helleland uttalte blant annet til Fædrelandsvennen at [...] «Det som nå skjer med kunstsilo vil være med å styrke Norge betydelig som kulturnasjon, og som destinasjon for kulturisme» (Damsgaard, 2017).

Få år senere, oppstod en intens debatt som har beveget både forkjempere og motstandere i Kunstsilosaken. Forut for kommune- og fylkestingsvalget høsten 2019, var Kunstsiloen en av enkeltsakene som engasjerte bredt. Nettavisen-redaktør, Gunnar Stavrum, uttalte at Kunstsiloen er et eksempel på [...] «Voldsom ressursbruk, som fortrenger bevilgninger til andre offentlige prosjekter» (Ihme, 2019). Meningsmålingene som ble gjennomført i forkant av lokalvalget i 2019 viste tydelig en økt motstand mot Kunstsilosaken i Kristiansand (Eikeland, 2019). Sakens kompleksitet gav ytterligere grobunn til fremveksten av mer eller mindre utradisjonelle aktører som fremsto som svært aktive og sentrale i Kunstsilosaken.

---

¹ AKO Kunststiftelse er en norsk ideell stiftelse som har «som formål å fremme publikums tilgang til nordisk billedkunst fra og med 1900-tallet og utover. For å nå dette målet bygger AKO Kunststiftelse en samling av slik kunst for offentlig utstilling og vil gi SKMU rett til å bruke denne samlingen gratis og på evig basis» (AKO Foundation, u.å.)

Kunstsilosaken berører en rekke viktige og interessante statsvitenskapelige spørsmål. Denne studien er avgrenset til å undersøke ulike aktørers innflytelse til å påvirke agendaen i saken. Tidslinjens startpunkt er definert av når saken først havnet på agendaen, det vil si da den fikk mediernes oppmerksomhet våren 2015. Tradisjonelle mediers dekning av Kunstsilosaken har vært omfattende, men saken har også vært diskutert og omtalt på sosiale medier. Med opprettelsen av Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» i februar 2018 oppstod en intens og betent debatt om ulike aspekter ved saken. «Sørlandsnyhetene» har siden etablert seg som en sterk motstander av Kunstsilosaken (Reite, 2019). Valgdagen 9. september 2019 er å betrakte som et naturlig slutt punkt for datainnsamlingen ettersom «brodden» gikk ut av debatten kort tid etter valget. Det må påpekes at utbyggingen av Kunstsilo var besluttet relativt lenge før valget, men saken ble likevel en sentral valgkampsak.

Av en rekke medier og valg eksperter betegnes valgåret 2019 som et «protestvalg» i norske kommuner og fylkeskommuner (Prestegård, 2019). Dette gjelder ikke minst i Kristiansand hvor de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste fikk kraftig oppslutning mens de etablerte partiene gikk tilsvarende tilbake (Udjus, 2019). Kunstsilosaken, og hvordan den ble fremsatt og fremstilt av Facebook-siden «Sørlandsnyhetene», ble av mange regnet for å være direkte avgjørende for valgresultatet i Kristiansand. Både i den forstand at det ble et politisk maktskifte lokalt, samt at valget blir omtalt som et «protestvalg». Til å være en lokalsak har Kunstsilosaken blitt viet relativt stor oppmerksomhet også i nasjonale medier. Det faktum at enkeltsaker kan være både avgjørende og kontroversielle med hensyn til lokalvalg er neppe en stor overraskelse i seg selv. Likevel er det noe nytt med denne saken som gjør den spesielt interessant å studere mer inngående. Sosiale medier antas å være avgjørende for å forstå turbulensen omkring Kunstsilosaken. «Sørlandsnyhetene» - som en selverklært nyhetskanal – muliggjorde at saken ble belyst på måter som ikke ville vært tilfellet i tradisjonelle nyhetsmedier. En inngående studie av denne casen, vil kunne bidra med interessant og viktig kunnskap om lokaldemokratiske prosesser, ikke bare for lokale og regionale aktører i Agder, men for aktører engasjert i ulike sider ved lokaldemokratiet og politikktutvikling generelt.

1.4 Masteroppgavens videre struktur

Masteroppgaven består av fem hovedkapitler. I innledningskapitlet har jeg redegjort for valgt tematikk og studiens overordnede problemstilling og gitt en innføring i bakgrunn for Kunstsilosaken. I kapittel 2 presenteres det teoretiske fundamentet for oppgaven.

Utgangspunktet er tre teoretiske inntak for å analysere ulike sider ved casen; teori om agendasetting, teori om «framing» og teori om sosiale medier som politisk kommunikasjonsplattform. I kapittel 3 følger en presentasjon av forskningsdesignet og metodologisk tilnærming. I kapittel 4 gjennomfører jeg selve analysen og presenterer funn basert på datamaterialet fra medieoppslagene og de transkriberte intervjuene. I kapittel 5 vil jeg drøfte sentrale funn og diskutere disse opp imot studiens teoretiske rammeverk. Til slutt vil jeg oppsummere hovedfunn, gi en konklusjon på studiens problemstilling og fremheve studiens bidrag og eventuelle implikasjoner av denne studien.

2. Teori

I dette kapitlet presenteres det teoretiske fundamentet for oppgaven. Jeg vil benytte en såkalt utfyllingsstrategi (Roness, 1997), der jeg anvender tre teoretiske inntak for å undersøke problemstillingen i denne studien. I så måte har jeg en eklektisk tilnærming (Sil & Katzenstein, 2010) der målet er å oppnå komplementær innsikt om agendasetting i Kunstsilosaken. Teori om agendasetting og politiske entreprenører (2.1) benyttes som utgangspunkt for å undersøke hvem som har fungert som sentrale aktører i Kunstsilosaken, samt hvilke hendelser som har ført til at saken settes på agendaen. Teorien om «framing» (2.2) benyttes for å belyse hvordan saken fremstilles av involverte aktører. Teori om sosiale medier som politisk kommunikasjonsplattform (2.3) gir viktige inntak til å forklare fremveksten av en ny type aktører, og hvordan politiske saker fremstilles og debatteres på sosiale medier.

2.1 Kingdons teori om agendasetting

Det første teoretiske inntaket tar utgangspunkt i agendasettingsteori slik den ble formulert av John Kingdon (1984). Kingdons teori baseres på en modifisert «Garbage Can»-modell (Cohen, March & Olsen, 1972) som vektlegger hvordan eksterne hendelser skaper rom for policy entreprenører (politiske entreprenører) i politikktutvikling (Kingdon, 2003). Det amerikanske politiske systemet var utgangspunkt for Kingdon sitt arbeid. Hensikten var å

forstå og forklare politiske prosesser som danner grunnlag for agendasetting og beslutninger. Det må poengteres at det i denne studien rettes fokus på agendasetting, snarere enn selve beslutningsprosessen. Kingdon betrakter agendasetting som en fase i en beslutningsprosess, men hevder at agendasetting kan foregå helt frem til selve vedtaket. Et spørsmål som melder seg, er hvordan begrepet *agenda* defineres og avgrenses. Ifølge Kingdon er den politiske agenda [...] «the list of subjects or problems to which governmental officials, and people outside of government closely associated with those officials, are paying some serious attention at any given time» (Kingdon, 2003, s. 3). Kingdon er særlig opptatt av hvorfor visse saker eller temaer settes på agendaen, mens andre blir neglisjert. Like viktig er spørsmålet om hvorfor deltakere, både innenfor og utenfor beslutningsapparatet, vier stor oppmerksomhet til noen alternativer på bekostning av andre (Kingdon, 2003, s. 196). For å finne svaret på spørsmålene må vi først se nærmere på hvilke aktører som er sentrale og undersøke hvordan disse påvirker agendaen og fremsetter alternativer.

2.1.1 Multiple-streams framework

Multiple-streams framework (flerstrømsmodellen) omhandler hele beslutningsprosessen og hvordan politiske entreprenører fungerer som agendasettere fra en sak fremstilles og helt frem til endelig vedtak. Som nevnt vil fokus her rettes mot agendasetting. Flerstrømsmodellen utgjør et nyttig verktøy for å forstå politiske prosesser, som agendasetting, gjennom tre separate strømmer: problemer, politikk og løsninger. De tre strømmene oppstår hver for seg, men i en gitt politikktutviklingsprosess vil de kobles. Ifølge Kingdon eksisterer problemstrømmen, politikkstrømmen og løsningsstrømmen parallelt, og kobles ved kritiske knutepunkter. Det er først når strømmene kobles at vesentlige endringer i agendaen oppstår (Kingdon, 2003, s. 87). De tre strømmene kan, gjennom såkalte mulighetsvindu, kobles av politiske entreprenører. Når et mulighetsvindu åpnes kan en aktør påvirke politikktutvikling ved å fremsette, eller presse frem, en sak på agendaen ved å koble de tre strømmene (Kingdon, 2003, s. 88). I denne studien blir det derfor sentralt å identifisere en eller flere politiske entreprenører, samt kartlegge hva som kan defineres som potensielle mulighetsvinduer. Howlett, Ramesh & Perl (2009) og Sabatier (2007) fremhever at Kingdons arbeid er hyppig sitert, men at teorien i liten grad er empirisk etterprøvd. Det har derfor ikke vært noen nevneverdig teoretisk utvikling av teorien etter at han presenterte den for første gang i 1984 (Sabatier, 2007, s. 326). Det er et godt utgangspunkt for å undersøke Kingdons teori om agendasetting i en norsk lokalpolitisk kontekst.

Problemstrømmen referer til varierte problemer som myndighetene fatter interesse for. Sannsynligheten for at en sak blir satt på agendaen øker betydelig dersom den kan knyttes til et viktig problem (Kingdon, 2003, s. 198). Det kan tenkes at dersom politiske entreprenører klarer å koble Kunstsilosaken til et problem (f.eks. korrupsjon, demokratisk underskudd, levekårsutfordringer, sløsing av offentlige midler), er det mer sannsynlig at saken kommer på agendaen. Den andre strømmen er løsningsstrømmen, og representerer ideene og løsningsforslagene som fremsettes av involverte aktører, gjerne som en løsning på et problem. Politiske entreprenører innehar en sentral rolle i den såkalte «oppmykingsfasen» som går ut på å gjøre allmennheten og selv de involverte aktørene mottakelig for en ny løsning (Kingdon, 2003, s. 143). Den tredje strømmen er politikkstrømmen, sammensatt av slike ting som nasjonal stemning, pressgrupper, valgresultater og politiske utskiftinger (Kingdon, 2003, s. 145). Mennesker i og rundt myndighetene føler en nasjonal stemning som mer konkret viser til stemningen i opinionen. Komplekset av nasjonal stemning og et kommende valg kan ha betydelige innvirkninger på den politiske agendaen, noe som følgelig kan være i stand til å påvirke balansen mellom etablerte partier (Kingdon, 2003, s. 164). I en kommune vil eksempelvis kombinasjonen av nasjonal stemning, pressgrupper og et kommende lokalvalg kunne tvinge en sak på agendaen, og dermed gjøre det vanskelig for bystyret å vie sin oppmerksomhet til andre saker.

De ulike strømmene er likevel ikke mer enn delvis uavhengige av hverandre. Valgresultater i den politiske strømmen blir muligens berørt av publikums forståelse av problemene som kommunen står overfor, hvilket til en viss grad forbinder politikkstrømmen og problemstrømmen. Vi ser også at problemstrømmen kan skyve noen saker høyt på agendaen, men den kan igjen forsinke fremdrift i andre saker (Kingdon, 2003, s. 88). Ifølge Kingdon blir agendaen satt i problemstrømmen eller i politikkstrømmen, mens alternativene utvikles i løsningsstrømmen. Hvordan problem og løsning kobles sammen er avgjørende for at en løsning velges, og det er her politiske entreprenører er sentrale aktører ved at de forsøker å få gjennomført sin «favorittløsning». Denne må videre kobles til det aktuelle problemet på en slik måte at den blir politisk akseptabel. Ny politikk har størst sjanse for å bli vedtatt dersom et mulighetsvindu åpnes der et problem kan finne en løsning som passer inn i det rådende politiske klimaet. Politiske entreprenører som ønsker å få gjennomslag for sin «favorittløsning» har en svært viktig rolle i selve koblingsprosessen. De holder sine alternativer i påvente av at det vil oppstå et problem som gjør det mulig å få gjennomslag,

eller at det forekommer en utvikling i politikkstrømmen som gir et mer mottakelig klima for løsningen (Kingdon, 2003, s. 194-195).

2.1.2 Politiske entreprenører og mulighetsvinduer

Kingdon definerer en politisk entreprenør som en aktør som arbeider strategisk for å sette sin sak på agendaen (Kingdon, 2003, s. 122-123). De investerer ressurser, tid, penger og krefter i å presentere sine ideer for ulike fora, med håp om en fremtidig avkastning. Målet er at nettopp deres «favorittløsning» eller «hjertesak» (pet proposal) skal fanges opp i en politisk beslutningsprosess. Ifølge Kingdon holder politiske entreprenører øye med hva som skjer innen de ulike strømmene. Et mulighetsvindu representerer en anledning for bestemte aktører til å lansere sine alternativer/løsninger, eller til å trekke oppmerksomhet mot spesifikke problemer (Kingdon, 2003, s. 165). Mulighetsvinduer oppstår når de tre strømmene kommer sammen og kobles. Det er kun åpent i et kortere tidsrom og vil noen ganger være forutsigbare, for eksempel ved valg, men kan ofte oppstå mer uventet, da gjerne som følge av en krise.

I tilfeller hvor det er dårlige utsikter til at et mulighetsvindu åpnes, er det lite sannsynlig at aktørene er villige til å investere tid, politisk kapital, og andre ressurser. Mange saker vil derfor holdes borte fra agendaen nettopp fordi de involverte deltakerne konkluderer med at det er lite hensiktsmessig å kjempe for at saken skal nå frem (Kingdon, 2003, s. 167). I utgangspunktet åpnes et mulighetsvindu fordi beslutningstakere blir oppmerksomme på et nytt problem i problemstrømmen, eller dersom det forekommer en endring i politikkstrømmen som fanger oppmerksomheten til politikere og andre aktører med nær tilknytning (Kingdon, 2003, s. 194). Derav kan det skilles mellom «problemvinduer» og «politikkvinduer». Samspillet mellom problemer, løsninger og politikk gir et handlingsrom for politiske entreprenører i lokaldemokratiet. I denne studien kan lokalvalget tenkes å være det aktuelle mulighetsvinduet, som følgelig ble benyttet av politiske entreprenører som valgte å arbeide strategisk for å sette sin sak på agendaen. I analysen vil jeg undersøke hvem som har fungert som politiske entreprenører i Kunstsilosaken. Politiske entreprenører kan ikke kontrollere prosessen når muligheten for å koble de tre strømmene oppstår, men de kan spille en viktig rolle når koblingen av strømmene skjer ved at de griper en sjanse til å koble de tre strømmene som tidligere var separate.

De politiske entreprenørene operer på ulike steder på den politiske arenaen. Kingdon deler de inn i to hovedkategorier: deltakere som befinner seg *innenfor* og deltakere som står *utenfor*

beslutningsapparatet. En politisk entreprenør kan være en eller flere aktører eller forkjempere for spesifikke saker eller løsninger. Hver enkelt besitter flere viktige ressurser som på ulike måter virker inn på agendasetting. Felles for aktørene på innsiden er at de innehar en formell beslutningsmyndighet. De viktigste ressursene er legitimitet, ekspertise, publisitet og i tillegg relasjonen til deltakere på utsiden av beslutningsapparatet som for eksempel interessegrupper (Kingdon, 2003, s. 42-45). I denne studien antas politiske entreprenører på innsiden av det kommunale beslutningsapparatet å være sentrale for å forstå agendasetting. Det kan være representanter både fra den politiske posisjon og opposisjon, gruppeledere og politiske representanter i formannskap og i politiske utvalg, eller i bystyret.

Deltakere som opptrer på utsiden av beslutningsapparatet kan for eksempel være befolkningen, sivilsamfunn, interessegrupper og media. Som følge av styringsdoktrinen New Public Governance karakteriseres norske kommuner i noen grad av samstyring og nettverksorganisering (Røiseland & Vabo 2016; Jacobsen 2020), noe som kan gjøre det vanskelig å trekke klare skiller mellom aktører på innsiden og utsiden av beslutningsapparatet. I tillegg kan dette tenkes å aktualisere betydningen av politiske entreprenører på utsiden av beslutningsapparatet. Kingdon (2003) fremhever at store deler av aktiviteten mellom disse gruppene ofte er sammenfallende. Som nevnt er det likevel en avgjørende forskjell mellom aktørene: «People in governmental positions have formal authority granted by statute and by the constitution, a status those outside of government do not enjoy» (Kingdon, 2003, s. 45).

Videre kan det være hensiktsmessig å skille mellom synlige og mer skjulte klynger av aktører. De synlige aktørene er gjerne enkeltpersoner eller institusjoner som mottar offentlig oppmerksomhet og til tider er satt under et stort press. I lokalpolitikken kan det for eksempel være ordfører, partiledere, gruppeledere, bystyrerepresentanter eller lokalavisen. Klyngen av mer skjulte aktører kan romme spesialister i form av akademikere og forskere, næringslivsaktører og byråkrater. Ifølge Kingdon er det klyngen av synlige deltakere som påvirker agendaen, mens de ulike alternativene utvikles i den mer skjulte klyngen (Kingdon, 2003, s. 69). Den mest åpenbare forklaringen på hvorfor agendasetting identifiseres i to ulike klynger av aktører, ligger i aktørenes ressurser. Kingdon antar at de valgte politikerne vil ha størst gjennomslag i agendasetting. Når politikerne vier oppmerksomhet til en bestemt sak, er agendaen mer eller mindre satt og andre deltakere vil følge etter. Publisitet er ønskelig for den synlige klyngen, det gir dem et løft som kan være spesielt viktig med tanke på gjenvalg eller

et mål om å oppnå høyere politiske ambisjoner. Den synlige klyngen legger på denne måten generelle føringer, men overlater de mer spesifikke detaljene til aktører i den mer skjulte klyngen. Her foreligger en ekspertise som er helt nødvendig for å utarbeide alternativene (Kingdon, 2003, s. 70).

I en norsk kommunal kontekst vil en imidlertid kunne anta at ulike private aktører som eksempelvis berørte innbyggere, næringslivsaktører og private utbyggere i en kommune vil kunne påvirke agendaen. Disse aktørene kan riktignok opptre både som enkeltaktører og som klynger, og kan besitte innflytelse i kraft av sin posisjon eller viktige ressurser for den aktuelle saken eller situasjon. Norsk planforskning viser blant annet hvor stor innflytelse slike private aktører har i plan- og utviklingsprosesser i norske kommuner sammenliknet med andre skandinaviske land (Hanssen 2012; Ringholm og Hanssen 2018; Aarsæther og Hanssen 2018). Jeg har imidlertid forventninger om at mulige politiske entreprenører i min studie er aktører både innenfor og utenfor det politiske beslutningsapparatet, der disse opptre i klynger, men også som enkeltaktører.

Kingdon legger stor vekt på de tre strømmene – problemer, politikk og løsninger – som et fundament for agendasetting. Kingdon antar at det er politiske entreprenører med tilgang til det interne formelle beslutningsapparatet som først og fremst styrer agendaen. Med andre ord er det klyngen av synlige aktører som kan antas å ha sterkest innflytelse til å sette agendaen i Kunstsilosaken. Basert på Kingdons teori, kan en dermed forvente at det er lokalpolitikkerne og deres evne til å koble sin politikk til problem og løsning som vil være avgjørende for hvorvidt en sak havner på agendaen. Basert på Kingdons teori om agendasetting har jeg utledet et forskningsspørsmål som tydeliggjør hva jeg skal undersøke i analysen:

- 1. Hvem har fungert som politiske entreprenører og hvilke mulighetsvinduer har de benyttet for å fremme sin agenda?*

2.2 Framing

Når McCombs (2005) beskriver det han omtaler som «attribute agenda setting» eller «the second level of agendasetting», innebærer det at agendaer defineres av et sett med objekter. I sin helhet har disse objektene attributter, det vil si en rekke egenskaper og trekk som beskriver dem. I mediens omtale, og publikums oppfatning, av et objekt, vil noen attributter være mer

fremtredende enn andre. Under hvilke omstendigheter vil noen attributter (bestemte måter å ramme inn et objekt på) dominere den måten publikum tenker og snakker om disse objektene? Det er her «attribute agenda setting» og teorien om framing konvergerer (McCombs, 2005, s. 546). Framing fokuserer hovedsakelig på medienes vinkling og fremstilling av saker som avgjørende for publikums forståelse av den saken som kommuniseres. Teorien er bygd på antakelsen om at selektiv vektlegging av visse aspekter ved en spesifikk sak eller hendelse vil kunne lede publikum til en bestemt tolkning. Konseptet ble utviklet av Goffman (1974) som argumenterte for at mennesker har en tendens til å tolke det som skjer gjennom deres grunnleggende tankesett. Framing har vist seg å være et sentralt begrep i empiriske studier av politisk kommunikasjon og nyheter i nyere tid (bl.a. Cappella & Jamieson 1997; Lawrence 2000; Entman 2004; Beyer, 2010), og dets anvendelse kan spores tilbake til Entmans (1993) innflytelsesrike definisjon,

To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation (Entman, 1993, s. 52).

Til tross for Entmans forsøk på presisering av begrepet, inneholder litteraturen om «framing» et mangfold av dels divergerende operasjonaliseringer (Vliegthart & van Zoonen, 2011, s. 105). I den forbindelse fremhever de Vreese (2005) den kommunikative prosessen. Denne prosessen er dynamisk og innebærer både «frame building» og «frame setting». Førstnevnte handler om hvordan rammer oppstår. «Frame building-prosessen» utfoldes i kontinuerlig samhandling mellom hovedsakelig journalister og eliter (Gans, 1979) og sosiale bevegelser (Snow & Benford 1992). «Frame setting» refererer til samspillet mellom medienes «frames» og publikums oppfatning og mottagelighet (de Vreese, 2005, s. 51-52). «Framing» beskriver prosessen der medier «konstruerer» rammer, bevisst eller ubevisst, for å få frem et budskap og/eller påvirke offentlig mening. Dette gjøres ved å «ramme inn» saker og hendelser på visse måter fremfor andre.

2.2.1 Generiske og saksspesifikke rammer

I den forestående analysen benyttes en bred definisjon, der rammer forstås som spesifikke elementer som blir fremhevet i intervjuene og i medieoppslagene. Hvilke «frames» som kan

identifiseres i omtalene omkring Kunstsilosaken, og av hvilke aktører, er et empirisk spørsmål som skal undersøkes.

Det har over tid blitt mer vanlig å skille mellom ulike «frames» for å identifisere karakteristiske trekk ved mediens fremstilling av nyhetssaker. Et skille går mellom det som betegnes som «issue-specific frames» (saksspesifikke rammer) og «generic frames» (generiske rammer) (Jacoby, 2000; de Vreese, 2005). Førstnevnte har sitt opphav i politikk. Herunder fungerer mediene som en kanal eller et talerør for politikernes budskap (Jacoby, 2000, s. 751). En saksspesifikk tilnærming gir muligheten for å gå mer detaljert til verks i den saken som undersøkes. Ifølge de Vreese (2005) kan dette være en fordel, men også en ulempe når det kommer til generalisering av eventuelle funn og videre bruk av disse. Generiske rammer er rammer som er av en så generell art at de kan identifiseres i tilknytning til flere spørsmål, på tvers av tid og i ulike kulturelle kontekster (de Vreese 2005; Jacoby, 2000), eller det Ihlen & Nitz (2008) definerer som «master frames». Skillet mellom generiske og saksspesifikke rammer kan likevel fremstå som uklart. Deler av kritikken som har vært rettet mot «framing» knytter seg til at teorien i stor grad har vektlagt saksspesifikke rammer. Noe av hovedproblemet med tidligere studier av begge typer forståelsesrammer, er ifølge Beyer (2010) at en i liten grad har diskutert operasjonaliseringen av dem, og heller ikke fremgangsmåte for koding.

2.2.2 Strategisk nyhetsvinkling

«Framing» har vist seg å være [...] «fruktbart i analyser av hvordan politiske aktører slåss om fordeling av æren for det som lykkes og ansvaret for det som mislykkes» (Jenssen & Aalberg, 2004, s. 331). Journalister og forskere har i nyere tid rettet større oppmerksomheten mot den såkalte «spillrammen» (game-framing), som forklarer politikk hovedsakelig ut ifra strategiske termer (Lawrence, 2000, s. 93). I denne studien vil det kunne være interessant å se nærmere på hvordan strategisk nyhetsvinkling illustrerer mediens makt (Lawrence, 2000 s. 93). Ifølge Lawrence er det flere forskere som har argumentert for at journalister fremstiller politikk som om det var historier om en politisk konkurranse, for eksempel inn mot et valg. Strategier og taktikk som benyttes i valgkampanjer for å nå ønsket politisk posisjon, er spesielt viktig å trekke frem i denne sammenheng (Lawrence, 2000). Patterson (1980, 1994) påpeker at «framing» av nyheter i valgammenheng ofte handler om det å vinne og tape, samt strategier om valgdekning (Lawrence, 2000, s. 94). I denne studien inngår et lokalvalg, der «Game-framing» fremstår som relevant ved at valgkonteksten gjør at debatter omkring saker

intensiveres, og at potensiale for å politisere en sak kan øke. Det kan gjøres for eksempel ved å benytte konkurrerende «frames» for å sette saken på agendaen.

Ifølge Lawrence er konflikter som involverer såkalte eliter, et grunnleggende og avgjørende element i «spill-innrammede» nyheter. Uten elite-elementet ville det vært lite som tilsa at vi hadde å gjøre med et «spill». Det betyr likevel ikke at «game-framing» kun utspiller seg i denne type konflikter, men at det mer sannsynlig oppstår i visse situasjoner fremfor andre. Politiske eliter besitter vanligvis en innflytelse til å definere politiske saker overfor velgermassen. Dermed vil det være et naturlig valg, om ikke et strategisk trekk, å fremsette budskapet på en slik måte at det favoriserer visse aspekter og utelater andre. Ifølge Jacoby (2000) er muligheten til å ramme inn saker, uten tvil et av de viktigste verktøyene som den politiske eliten besitter. Politikutvikling har størst nyhetsverdi, spesielt der politikken kan knyttes til en spesifikk konflikt som lover en løsning (Lawrence 2000; Kingdon 2003). Dette er hva Cook (1996) beskriver som en «kontrollert konflikt» eller «konflikt i bevegelse» (Lawrence, 2000 s. 96). I de tilfeller hvor journalister evner å se en hendelse eller sak som del av en større og bredere sammenheng, vil nyhetsverdien være større enn i situasjoner hvor en konflikt sannsynligvis ikke vil føre noe sted (Lawrence, 2000, s. 96). Et lokalvalg faller inn under det som kan beskrives som en «kontrollert konflikt» og egner seg følgelig for «game-framing». Et lokalvalg har en klar tidsramme og valgdagen er mållinjen. I tillegg til en elite-konflikt får mediene samtidig en garanti for en form for resultat – vinn eller tap (Lawrence, 2000, s. 97).

Et eksempel på «game-framing» er når politikere gir en uttalelse om en sak eller hendelse som får denne til å fremstå som viktigere enn hva som gjenspeiles i den oppmerksomheten som saken inntil da har fått. Nyhetsmedier, eksempelvis aviser, rammer gjerne inn saker og hendelser slik at leserne får innsikt i utvalgte elementer, gjerne på en forenklet og forståelig måte. Samtidig er det viktig at det som formidles vekker oppsikt og interesse hos leserne. Politiske aktører bruker framing som et strategisk verktøy for å fremme egne eller partiets interesser. Dersom mediene velger å adoptere de samme rammene, vil aktørene potensielt oppnå politiske gevinster, for eksempel i form av økt oppmerksomhet og oppslutning om deres «favorittløsning» på et problem. Eksempelvis er det rimelig å anta at det foreligger mange og svært ulike oppfatninger av Kunstsilosaken og at involverte aktører, eller politiske entreprenører, derfor har valgt å sette saken på agendaen på svært forskjellige måter. Næringslivsaktører kan for eksempel tenkes å fremstille saken som et byutviklingsprosjekt,

mens politikerne gjerne tilskriver prosjektet status også som et kulturprosjekt. Motstanderne av prosjektet kan muligens fremsette andre elementer, gjerne i den forstand at prosjektet ses i sammenheng med problemer som for eksempel korrupsjon, sløsing av offentlige midler, skjulte prosesser eller finkultur.

Jeg har forventninger om at de ulike «frames» som kan identifiseres i debatter omkring Kunstsilosaken vil vise at det var en sak som var politisk potent. Den gav grobunn for at ulike aktører kunne spille på, eller konstruere, splittende og sammenfallende konfliktlinjer. I analysen (4.0) skal jeg undersøke hvilke temaer som fremheves av ulike aktører. Herunder vil jeg bruke «framing» til å identifisere temaer som trekkes frem som viktige for å sette saken på agendaen. Hvilke «frames» som kan identifiseres i medieoppslagene og i informantenes beskrivelser av saken, vil bli drøftet i kap. 5.0. Er aktørene uenige i hva saken dreier seg om? Hva dreier saken seg egentlig om? Dette er spørsmål som vil belyses. Jeg mener det vil være interessant å avdekke hvorvidt, og hvordan, medieoppslag og informanter vektlegger forskjellige rammer:

2. *Hvilke «frames» er fremtredende i medieoppslagene og i informantenes beskrivelser, og hvordan fremstilles Kunstsilosaken av de ulike aktørene?*

2.3 Sosiale medier som politisk kommunikasjonsplattform

Sosiale medier har etablert seg som en viktig kanal også for politisk påvirkning (Enjolras, Karlsen, Steen-Johnsen & Wollebæk, 2013, s. 12). Kaplan & Haenlein (2010) definerer sosiale medier som «a group of Internet-based applications that build on the ideological and technological foundations of Web 2.0, and that allow the creation and exchange of User Generated Content» (Kaplan & Haenlein, 2010, s. 61). Ifølge forfatterne er brukergenerert innhold det grunnleggende fundamentet i sosiale medier. Mens Web 1.0 referer til enveis-kommunikasjon, kjennetegnes Web 2.0 ved mange-til-mange kommunikasjon der brukerne skaper og deler informasjon. Det er Web 2.0 som dermed kan forklare fremveksten av sosiale medier som innflytelseskana (Kaplan & Haenlein, 2010, s. 61). Denne utviklingen har gitt enkeltindivider, eller grupperinger, muligheten til å delta i den offentlige samtalen gjennom selv å produsere og distribuere nyhetsinnhold (Enjolras et al., 2013, s. 10).

For bare få år siden var massemedier som radio, TV og aviser nærmest enerådende produsenter og formidlere av informasjon. «Den måten massemediene formidlet nyhetene på, påvirket ikke bare hvilke saker folk syntes var viktige, men også publikums oppfatning av hvor viktige ulike saker var, synet på enkeltpolitikere og hvilket parti folk ville stemme på» (Rogstad, 2016, s. 13). Sosiale medier åpner opp for at et bredere publikum får tilgang til kommunikasjonsverktøy som tidligere har vært forbeholdt profesjonelle nyhetsmedier (Enjolras et al., 2013, s. 10). «Terskelen til det offentlige rommet har blitt lavere, og antallet arenaer for kommunikasjon har økt kraftig, samtidig som flere aktører og grupper nå har fått muligheten til å påvirke agendaen» (Rogstad, 2016, s. 13). Det kan hevdes at sosiale medier bidrar til demokratisering ved at flere har muligheten til å ytre seg. Sosiale medier kan potensielt bidra til å styrke ytringsfriheten ved at flere lavmælte og «politisk ukorrekte» meninger også får en arena. Det kan dermed tenkes at mer informerte debatter og dialog kan styrke deliberative sider ved demokratiet. Likevel foreligger en bekymring for at [...] «selve samtalen forringes gjennom svake debattnormer, usaklighet og sjikane» (Enjolras et al., 2013, s. 10). Sosiale medier skaper et mer fragmentert og uforutsigbart medielandskap, der det er mindre tydelig hvem som har makt til å påvirke samfunnsdebatten. Denne utviklingen legger til rette for endringer i den politiske kommunikasjonen [...] «både når det gjelder *hvordan* det blir kommunisert, *hva* som blir kommunisert og *hvem* som deltar i den offentlige samtalen» (Rogstad, 2016, s. 14). Dette er spørsmål som det i denne studien er aktuelt å se nærmere på.

Nyere forskning fremhever at dynamikken i den offentlige debatten har endret seg med fremveksten av sosiale medier. Med utgangspunkt i en norsk kontekst, har Karlsen, Steen-Johnsen, Wollebæk & Enjolras (2017) undersøkt ekkokamre og skyttergravsdynamikker i nettdebatter. Forfatterne sammenligner dynamikken i nettdebatter med skyttergraver. Nettdebatter har ofte blitt referert til som ekkokamre. Konseptet med ekkokamre hviler på forutsetningen om selektiv eksponering i den forstand at mennesker har en tendens til å favorisere informasjon som forsterker deres allerede eksisterende synspunkter/rammer. I et ekkokammer ses det gjerne bort fra meninger som utfordrer konsensus innenfor gruppen. Deltakerne er likesinnede som bekrefter hverandres meninger, og møter liten eller ingen motstand (Karlsen et. al., 2017, s. 269). Videre fremhever forfatterne at ekkokammerbegrepet alene, ikke er dekkende for å forklare dynamikken i nettdebattene. Nettdebattanter diskuterer ikke bare med likesinnede. Også debatt med meningsmotstandere, forsterker eget standpunkt. Vi omtaler dette som skyttergravsdynamikker (Karlsen et. al., 2017, s. 258). Resultatene fra studien viser at både bekreftende argumenter og motargumenter har tilnærmet

lik effekt på deltakerne – begge bidrar til holdningsforsterkning. Konsekvensene av slike ekkokamre og skyttergravsdynamikker kan ifølge Karlsen et. al., (2017) bli en polarisert offentlig debatt. Denne utviklingen fører til en mer fragmentert fremstilling og forståelse av saker ved at også ulike «frames» kan eksistere parallelt i konkurransen, noe som gjør at det forekommer alternativer for ulike tolkninger.

2.3.1 Den digitale offentligheten

Massemediene har lenge fungert som portvoktere til den offentlige sfæren. Portvokterrollen innebærer en definisjonsmakt til å avgjøre *hvem* og *hva* som får oppmerksomhet i mediene (Rogstad, 2016, s. 42). I denne studien blir det også aktuelt å undersøke hvilke «frames» som fremstilles i tradisjonelle medier kontra sosiale medier. Flere argumenterer for at massemedienes portvokterrolle har blitt svekket som følge av alternative medieplattformer som sosiale medier og blogger (Rogstad, 2016, s. 42). Trender som presenteres i massemediene vil i sin tur gjerne plukkes opp av sosiale medier. På den annen side «kopierer» massemediene trender og tendenser i sosiale medier, og i noen tilfeller publiseres innhold hentet direkte fra de sosiale plattformene. På denne måten kan massemediene fortsatt delvis styre hva som kommer inn porten til offentligheten (Rogstad, 2016, s. 44). I lys av denne logikken er det en viss grad av gjensidig påvirkning mellom de tradisjonelle- og de sosiale mediene. I dag kan nærmest hvem som helst opptre som «journalister» og «kommentatorer» på internett, og muligheten for å reise debatter i offentligheten er langt mer tilgjengelig. Dette bidrar til delvis å viske ut skillet mellom profesjonelle og ikke-profesjonelle. I den forstand har innbyggerne anledning til å komme med kritikk og tilbakemeldinger til for eksempel politikerne, uten at informasjonen filtreres gjennom massemediene (Rogstad, 2016, s. 41-43).

Strömbäck (2003) trekker frem at journalister gjerne betrakter seg selv for å være demokratiets «vaktbikkjer» som skal overvåke samfunnets eliter. Mange hevder imidlertid at journalister i dag har blitt for nære dem de skal overvåke og at journalistene på denne måten har blitt en del av eliten (Rogstad, 2016, s. 43). I en kommunal kontekst kan det trekkes frem at journalister fra lokale- og regionale medier, som dekker lokale politiske saker, gjerne har kontaktflater ut mot for eksempel representanter fra politisk posisjon, representanter i politiske utvalg eller i bystyret. I det daglige er det et sterkt fokus på at journalistikken skal være objektiv og at journalister skal være uavhengig av aktørene de dekker. «Av den grunn har journalister gjerne ikke lov til å engasjere seg politisk, og er forventet å holde politiske sympatier og meninger for seg selv» (Rogstad, 2016, s. 88).

Krogstad (1999) retter i sin bok *Image i politikken* oppmerksomheten mot hvordan toppolitikere gjennom språk, symboler og iscenesettelser skaper bilder av hvem de er og hva de står for. Enli (2015) argumenterer for at sosiale medier har utviklet seg til en scene hvor politikerne kan oppnå synlighet og kommunisere direkte med velgerne uten filtrering. Gjennom sosiale medier opptre politikere i uformelle roller og iscenesetter seg på et nivå med folket mer enn som en opphøyet elite (Enli, 2015). Dette fører videre til økt personifisering av politikken ved at det deles private budskap gjennom bilder og innlegg som igjen bidrar til at velgeren får en følelse av å bli bedre «kjent» med politikeren. Rogstad (2016) skiller mellom to typer personifisering av politikk. Den første omhandler personifisering i form av økt oppmerksomhet på ledere. Det kan i denne sammenheng for eksempel være partiledere. Den andre refererer til personifisering i form av særlig oppmerksomhet på personlige og ikke-politiske aspekter (se bla. Kriesi, 2012; Van Aelst et al., 2012). «I mediedekningen av politikk har mediene i stadig større grad rettet oppmerksomheten mot politikeres personlighet og privatliv» (Rogstad, 2016, s. 33). De politiske partiene fronter i økende grad kjente og sentrale politikere når det politiske budskapet skal formidles. Oppmerksomheten omkring Kunstsilosaken dreier seg ikke bare om saken i seg selv, men også om forhold knyttet til personer som på ulike måter har vært involvert eller engasjert i saken. Sosiale medier «tillater» at personkarakteristikk og fokus på personlige forhold kan publiseres uten redaksjonelle krav som etterstrebes i tradisjonelle medier.

2.3.2 Strategisk politisk kommunikasjon

Kalsnes & Larsson (2015) definerer politisk kommunikasjon som «en interaktiv prosess som omhandler utveksling av informasjon, synspunkter mellom politiske aktører, medier og borgere i offentligheten [...] og generell symbolbruk knyttet til politikk og politiske prosesser». I denne interaktive prosessen dannes det ulike maktforhold knyttet til spredningen av informasjonen. Definisjonen viser at politisk kommunikasjon ikke foregår i et vakuum, men at den ofte inkluderer flere institusjoner, organisasjoner og interessegrupper (Kalsnes, 2016, s. 19). Fremveksten av sosiale medier har ført til at også politiske aktører og medieaktører har tatt i bruk arenaen i sin politiske kommunikasjon. Denne type endringer i politisk kommunikasjon gir aktørene et bredt spekter av strategiske valgmuligheter (Stier, Bleier, Lietz & Strohmaier, 2018). Aktørmangfoldet i denne studien strekker seg ut over politiske partier og politikere. I denne sammenheng vil politisk kommunikasjon referere til

kommunikasjonen mellom aktører som har politiske interesser og mål om å oppnå bestemte resultater (min oversettelse). Videre vil jeg fokusere på det strategiske aspektet ved politisk kommunikasjon.

For politiske partier og politikere vil det mest åpenbare målet være å vinne valg. Derfor vil den politiske kommunikasjonen i valgsammenheng naturligvis være strategisk [...] «Politiske aktører ønsker å påvirke mediene både med hensyn til hvilke saker mediene skal legge vekt på og hvordan de skal presentere disse sakene» (Aardal, Krogstad, Narud & Waldahl, 2004, s. 18). McCombs & Shaw (1972) konkluderte med at det er mediene som avgjør hvilke saker som er viktige og som velgerne følgelig blir opptatt av. Flere har bygd på McCombs & Shaw (1972) sin pionerundersøkelse og har følgelig etablert sammenhenger mellom mediene og offentlige prioriteringer (bl.a. McCombs & Shaw 1993; Dearing & Rogers 1996; Walgrave & Van Aelst 2006). I en norsk kontekst blir det fremholdt at partiene har ulikt sakseierskap til forskjellige stridsspørsmål, og at partiene har bygd opp tillitt i velgermassen på ulike saksfelt. I valgkampssammenheng vil partiene trekke fokus mot de sakene hvor partiet har høy tillit hos velgerne. Det er derfor opplagt at de sakene som blir satt på agendaen vil favorisere noen partier og være dårligere for andre ut ifra sakseierskap (Karlsen & Aardal, 2011, s. 132). Teorien om partienes sakseierskap åpner samtidig opp for at sakseierskap kan være av mer forbigående og kortsiktig karakter. I forlengelsen av dette legges det også stor vekt på hvilke saker som er de mest aktuelle ved det enkelte valg (Karlsen & Aardal, 2007, s. 112). I denne studien har jeg forventninger om at det er «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste som har et sakseierskap til Kunstsilosaken. I tillegg har jeg en antakelse om at nevnte partiers sakseierskap er av kortsiktig karakter.

Mediene bestemmer ikke nødvendigvis hva vi skal mene, men de påvirker hva vi skal mene noe om (McCombs & Shaw 1972; Karlsen & Aardal 2007). Dette omtales som mediens dagsordenfunksjon. Empiriske studier viser imidlertid at det er noen typer saker som er viktige for velgerne uavhengig av hvilke saker mediene vektlegger i valgkampen, for eksempel på områder der hvor velgerne har personlig erfaring (Karlsen & Aardal, 2007, s. 115). For å påvirke agendaen må politiske aktører evne å tiltrekke mediens oppmerksomhet, i økende grad også sosiale mediers oppmerksomhet. Det kan muligens hevdes at det i dagens moderne samfunn ikke er tilstrekkelig med dekning kun i massemediene for å oppnå politiske resultater. Det har blitt langt viktigere for politikerne (og politiske aktører generelt) å mestre det sosiale mediemiljøet i tillegg (Kalsnes, 2016, s. 19-20). Karlsen (2011) argumenterer for

at innovativ bruk av sosiale medier ofte kan føre til at politiske aktører får verdifull oppmerksomhet i tradisjonelle medier. På denne måten kan sosiale medier fungere som en portåpner for aktører som ikke får gjennom sin argumentasjon i tradisjonelle medier.

Konvensjonelle modeller for agendasetting fokuserer mer eller mindre på hvordan «massemediene påvirker den offentlige agendaen ved å lede publikums oppmerksomhet, og oppfattet viktighet, til visse saker/temaer» (Feezell, 2018). Videre hevder Feezell (2018) at økt selektivitet og publikumsfragmentering i dagens digitale mediemiljø utfordrer massemedienes dominerende rolle som agendasetter. I sin studie avdekker Feezell at deltakere som ble eksponert for politisk informasjon på Facebook viser større interesse for politiske spørsmål sammenlignet med deltakere som ikke ble eksponert for tilsvarende informasjon. Effektene er sterkest blant dem med lav politisk interesse (Feezell, 2018, s. 490-491). Resultatene er interessante nettopp fordi de viser at den informasjonen vi eksponeres for i sosiale medier påvirker hvilke spørsmål vi oppfatter som viktige, og som følgelig har konsekvenser for opinion og politisk atferd (Feezell, 2018, s. 490). På denne måten kan agendasetting skje gjennom sosiale medier via mer tilfeldig eksponering for politisk informasjon (Feezell, 2018, s. 483).

Flere studier tar sikte på å forklare hvordan politikere benytter sosiale medier som et virkemiddel i valgkampssammenheng (b.la. Aardal et. al., 2004; Boulianne, 2016; Stier et al., 2018). I et stadig mer fragmentert og uforutsigbart medielandskap kan sosiale medier potensielt utfordre massemedienes evne til å sette agendaen og konstruere ulike «frames». Ulike aktører kan bruke sosiale medier til å fremheve bestemte [...] «sider av seg selv eller av en sak, og dermed legge til rette for alternative assosiasjoner og tolkninger hos mediepublikummet» (Rogstad, 2016, s. 45). Følgelig kan det bli lettere for politiske aktører å kontrollere, eller konstruere, det inntrykket publikum får av en sak. I prinsippet kan hvem som helst benytte sosiale medier og dermed ha anledning til å nå frem i offentligheten og påvirke agendaen. På den ene siden kan sosiale medier bidra til å løfte frem aktører som i utgangspunktet er ukjente, og på denne måten inkludere nye og flere stemmer i debatten. På den annen side kan sosiale medier bidra til å fremheve og gjøre allerede innflytelsesrike aktører enda mektigere, også på bekostning av andre (Rogstad, 2016, s. 47). Når sosiale medier åpner opp for en ny type aktører, åpnes det samtidig opp for et annet ordskifte hvor også politisk ukorrekte meninger fremsettes. Hva som er politisk korrekt er ofte noe som etablerers av eliter, og derfor spør jeg:

3. *Hvordan har sosiale medier påvirket det offentlige ordskiftet i Kunstsilosaken?*

3. Metode

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for metoden som ligger til grunn for å besvare oppgavens problemstilling. Først vil jeg starte med å presentere valg av forskningsdesign.

3.1 Valg av forskningsdesign

Denne studien baseres på et kvalitativt design hvor jeg benytter en casesentrert forskningsstrategi. Bryman (2012) beskriver casestudie som en detaljert og intensiv analyse av ett enkelt case. Ifølge Gerring (2007) er det vanskelig å gi en konsekvent og tydelig referanse til casestudier. Det begrunnes med at forskeren gjerne benytter flere metoder innenfor rammen av casestudier. Gerring foreslår å definere casestudie som «an intensive study of a single unit for the purpose of understanding a larger class of (similar) units» (Gerring, 2007, s. 20). Tematikken i denne studien vil være forankret i en casestudie av den såkalte Kunstsilosaken. Jeg har valgt å basere meg på en strategisk utvelgelse av case der Kunstsilosaken benyttes for å belyse sentrale teoretiske spørsmål knyttet til agendasetting, vinkling/fremstilling av politiske saker og sosiale medier som politisk kommunikasjonsplattform. Dette gjør jeg gjennom å basere meg på en tilnærming der teoretiske antakelser belyses ved hjelp av empiriske data. Samtidig benyttes et eksplorativt design i den forstand at det i analysen undersøkes hvilke «frames» som kan identifiseres i medieoppslagene og i informantenes beskrivelser av saken. Det innebærer at aktuelle «frames» utledes av analysen.

Casedesign, har som andre forskningsdesign, karakteristiske styrker og svakheter. Fordelen med et «intensivt» casestudie er at det er empirinært og gir muligheten til å gå i dybden på fenomenet som undersøkes. Ulempen ved casestudier er knyttet til usikkerhet omkring representativitet og begrenset mulighet for generalisering av resultater (Gerring, 2007). Casestudier egner seg derfor ikke i tilfeller hvor formålet er å kartlegge omfanget av et fenomen. Lijphart (1971) understreker imidlertid at ikke alle casestudier har generalisering som formål. Formålet med denne studien er å analysere og diskutere ulike aktørers innflytelse til å påvirke agendasetting i en lokalpolitisk kontekst. Dette er i tråd med den teoretisk tolkende formålstypen hvorav formålet er å bruke teorier som ramme for å gi mening til

fenomenet som studeres (Yin, 2014). Videre understreker Yin (2014) at casestudier er å foretrekke når konteksten er viktig og når grensene mellom konteksten og fenomenet ikke er klare. Han påpeker at det kan være vanskelig å skille casen fra konteksten den inngår i (Yin, 2014, s. 17). Av den grunn valgte jeg å presentere casen i et eget kontekstkapittel (1.3).

3.2 Metodisk tilnærming

På bakgrunn av redegjørelsen over, legger jeg til grunn et holistisk perspektiv for konstruksjon og produksjon av data. Med utgangspunkt i oppgavens overordnede problemstilling vil en kvalitativ metodologisk tilnærming som kombinerer data fra både medieoppslag og intervjuer være egnet for å gi økt innsikt i temaet som undersøkes. Hensikten er å studere et fenomen, rettere sagt agendasetting, i sin kontekst. En kvalitativ tilnærming benyttes her for å beskrive og forstå agendasetting med utgangspunkt i en teoretisk tolkningsramme. Analysen av datamaterialet i denne studien er todelt. Jeg har gjennomført en kvalitativ innholdsanalyse av både medieoppslag og transkriberte intervjuer (Bryman, 2012). I analysen (4.0) presenteres funn fra de to datakildene hver for seg, før drøftingen (5.0) ser dette i sammenheng og diskuterer relevante funn opp imot studiens teoretiske perspektiver. Metodisk betraktes medieoppslag og intervjuer som komplementære kilder. Både medieoppslag og intervjuer gir verdifulle inntak til å forstå og forklare fenomenet (Kunstsilosaken) og tematikken (agendasetting). Ved å kombinere de to kvalitative datakildene styrkes det empiriske grunnlaget ved at Kunstsilosaken belyses fra flere innfallsvinkler.

3.3 Medieoppslag som datakilde

I dette delkapitlet redegjøres det for medieoppslag som datakilde. Første steg i datainnsamlingen innebar å skaffe oversikt og innsikt i den store mengden medieoppslag om Kunstsilosaken. I analysen (4.0) viser jeg hvordan intensiteten i medieoppslagene har fordelt seg i tidsperioden 2015-2019. Formålet med innsamling og analyse av dette datamaterialet er å undersøke hvilke temaer som fremheves av ulike aktører. Det innebærer at «framing» benyttes for å lete etter temaer som er sentrale for å sette saken på agendaen. Sentralt i denne sammenheng er å identifisere såkalte «frames» som fremkommer i tradisjonelle mediers nyhetsdekning av saken. Medieoppslagene har blitt innhentet gjennom systematiske søk i databasen/nyhetsarkivet Atekst. Tidsavgrensningen ble satt fra april 2015 – september 2019. Tidslinjens startpunkt er definert av når Kunstsilosaken først havnet på agendaen, det vil si da

saken fikk mediernes oppmerksomhet. Det er viktig å understreke at saken etter hvert utviklet seg til å bli en sentral valgkampsak. Kort tid etter valget ble «Sørlandsnyhetene» lagt ned. Både det faktum at valget var over og at «Sørlandsnyhetene» la ned, er en naturlig avslutning på tidslinjen.

For å finne frem til relevante søkeord i Atekst måtte jeg prøve meg litt frem. Jeg fant fort ut at det var nødvendig å utarbeide en slags søkestrategi. Ved å benytte søkeordet *kunstsilo* fikk jeg ikke fanget opp nyhetsoppslag som nevnte Kunstsilo i sammenheng med andre ord som for eksempel *kunstsiloprojektet*. Trunkering er et nyttig verktøy for å få med entalls-/flertallsendelser og flere varianter av søkeordet. Trunkeringstegnet er som regel en stjerne (*), og ved å søke på *kunstsilo** fikk jeg da i tillegg opp treff på for eksempel *kunstsiloen*, *kunstsiloprojektet* og *kunstsilodebatten*. Jeg valgte dessuten å kombinere søkeordene med and/or/not, såkalte boolske operatorer, for å koble søkeordene på riktig måte. Derav ble jeg tryggere på at strategien for datainnsamlingen var så god som overhodet mulig. Både i den forstand at utvalget beror på et fullstendig datagrunnlag og at materialet dermed kan bidra til å gi en helhetlig beskrivelse av agendasetting i Kunstsilosaken. De endelige søkeordene jeg endte opp med å benytte meg av var *kunstsilo**, *Nicolai Tangen* og *Sørlandsnyhetene*.

3.3.1 Datamaterialet

Kunstsilo har vært tema for en rekke artikler i regionavisen Fædrelandsvennen. Derfor vil innholdsanalysen baseres på flere sentrale artikler som har vært publisert i nettopp denne avisen. Fædrelandsvennen er ikke bare den sentrale nyhetsformidleren, men også en viktig aktør i saken. Det skal nevnes at Kunstsilosaken har vært formidlet i en rekke andre medier enn i Fædrelandsvennen. Også NRK Sørlandet og Agderposten har dekket saken. Som vi har sett, har debatten omkring Kunstsilosaken pågått i stor grad også i sosiale medier. I tillegg har kommentarfeltet i Fædrelandsvennen vært åpent for mye diskusjon. Diskusjonen i kommentarfeltet, og hvordan den utartet seg, var en av årsakene til at Fædrelandsvennen i april 2020, valgte å stenge kommentarfeltet, som for øvrig fremdeles er stengt (Ljøstad, 2020). Etersom Kunstsilosaken fikk relativt stor oppmerksomhet også i nasjonale medier, velger jeg å trekke inn noen sentrale artikler fra nasjonale aviser i tillegg. At saken får nasjonal oppmerksomhet illustrerer hvordan ulike aktører har «lykkes» med å skape blest om saken. Datamaterialet består dermed av medieoppslag fra både lokale og nasjonale medier. Det innebærer at innlegg og meninger som har vært publisert i sosiale medier og i kommentarfelter vil utelates. Selv om sosiale medier utgjør en sentral del av min studie,

velger jeg ut ifra metodiske hensyn og masteroppgavens omfang å utelukke publikasjoner fra «Sørlandsnyhetene». Ettersom Facebook-siden la ned like etter valget, har dette lagt begrensninger for å foreta dypdykk i tidligere publikasjoner. For ikke å ekskludere sosiale mediers innflytelse til å sette agendaen, har jeg derfor valgt å undersøke hvordan tradisjonelle medier og sentrale aktører har omtalt og referert til «Sørlandsnyhetene». Sistnevntes innflytelse kommer jo nettopp til uttrykk ved at dens innhold og «budskap» når utover sosiale medier, og dermed blir «Sørlandsnyhetene» en sentral aktør i Kunstsilosaken. På denne måten blir det mulig å diskutere hvordan både tradisjonelle- og sosiale medier har påvirket agendaen.

Materialet består av totalt 15 medieoppslag der 12 er publisert i Fædrelandsvennen og tre i nasjonale aviser. Datamaterialet er basert på en strategisk utvelgelse. Det innebærer en grundig gjennomgang og vurdering av hvilke medieoppslag som på best mulig måte kan belyse problemstillingen og studiens teoretisk motiverte forskningsspørsmål. Jeg har funnet frem til de utvalgte medieoppslagene ved å anvende søkeordene som er presentert over. Kriteriene for utvelgelse er basert på at medieoppslagene dekker sentrale hendelser langs tidslinjen som strekker seg fra 2015-2019. Herunder er det de månedene hvor søkeordene får flest treff² i Atekst, som har innflytelse på hvilke perioder artiklene selekteres fra. Med den hensikt å avdekke sentrale hendelser som førte til at Kunstsilosaken fikk betydelig oppmerksomhet i tradisjonelle medier. Jeg er spesielt interessert i å avdekke hvilke aktører som er sentrale i mediene og hvordan de ulike aktørene har omtalt saken i dialog med tradisjonelle medier. Et sentralt utvelgelseskriterium er i den forbindelse at artiklene har et fokus på aktører som på ulike måter har vært involvert og engasjert i saken. Enkelte artikler er valgt ut på bakgrunn av at de har fått en del omtale av andre som responderte eller henviste direkte til dem eller til konkrete utsagn i artiklene.

Fra april 2015 til og med september 2019, får søkeordene til sammen totalt 1600 treff i Atekst, hvor 1168 er i Fædrelandsvennen. Klassekampen kommer på andreplass med 71 treff i samme periode, og deretter kommer Agderposten med 62 treff. Det må imidlertid presiseres at det er norske papiraviser jeg har benyttet meg av i analysen, hvilket innebærer at norsk web ikke inngår i datamaterialet. Til å begynne med inkluderte jeg flere andre søkeord, men med tiden ble det tydelig at ovennevnte søkeord genererte et tilstrekkelig og relevant

---

² Antall treff refererer til hvor mange ganger søkeordene blir nevnt i medieoppslagene.

datamateriale. Utvelgingen av medieoppslag har foregått til dels parallelt med dataanalysen. Etter hvert som jeg analyserte og tolket ulike medieoppslag fikk jeg økt forståelse for hvilke tekster som var mest sentrale for å belyse studiens problemstilling og forskningsspørsmål.

3.3.2 Analysestrategi

Første del av analysen er en kvalitativ innholdsanalyse av 15 medieoppslag, hvorav jeg benytter en til dels empiridrevet analysestrategi med det formål å identifisere ulike fremstillinger av saken («frames»). Bryman (2012) fremsetter at innholdsanalyse som forskningsmetode ikke bare er en tilnærming til analyse av dokumenter og tekster, men like fullt et middel til å generere data. Som forskningsmetode er den fleksibel og kan brukes på en rekke ulike dokumenter (Bryman, 2012, s. 289). Med henvisning til Holsti (1969) presenterer Bryman følgende definisjon på innholdsanalyse: «Content analysis is any technique for making inferences by objectively and systematically identifying specified characteristics of messages» (Bryman, 2012, s. 289). Innholdsanalysen av medieoppslag har vært et nyttig verktøy for å avklare når og hvordan Kunstsilosaken ble satt på agendaen, og for å avdekke i hvilke perioder nasjonale medier er opptatt av saken. Passasjer og innhold som er særlig interessant i lys av teori, er valgt ut og markert. Det relevante innholdet presenteres hovedsakelig i form av direkte sitater og fremkommer under presentasjon av funn (4.0).

3.4 Kvalitative intervjuer

Jeg har valgt å basere deler av datagrunnlaget på kvalitative intervjuer. Herunder er informantenes egne erfaringer og oppfatninger av interesse. Sosiale fenomener er komplekse, og kvalitative intervjuer vil tillate å få frem kompleksitet og nyanser (Johannessen, Christoffersen & Tuft, 2011, s. 144-145). Det er vanlig å skille mellom ustrukturerte, semistrukturerte og strukturerte intervjuer (Justesen & Mik-Meyer, 2010, s. 54-56). Det er bred enighet i litteraturen om at semistrukturerte intervjuer er velegnet til undersøkelser der man både ønsker en eksplorativ tilnærming samtidig som man ønsker å få besvart konkrete temaer og spørsmål (Justesen & Mik-Meyer, 2010, s. 55-56). Semistrukturerte intervjuer benyttes derfor for å etterstrebe en god balanse mellom standardisering og fleksibilitet i intervjusituasjonen (Johannessen et al., 2011, s. 147). For at informasjonen som innhentes skal være dekkende, benyttes det teoretiske grunnlaget som inspirasjon for utforming av intervjuguiden. Teoretisk relevante tema, spørsmål og underspørsmål, kan dermed defineres på forhånd og integreres i intervjuguiden. Det bidrar samtidig til å forenkle analysen av

datamaterialet ettersom informantene reflekterer over de samme hovedspørsmålene. Likevel åpnes det for individuelle tilpasninger og noe løsrivelse fra intervjuguiden der informantene kom med interessante eller uventede innspill. Den utarbeidede intervjuguiden består av følgende temaer; tradisjonelle medier som politisk kommunikasjonsplattform, sosiale medier som politisk kommunikasjonsplattform og til slutt lokalvalget i 2019 med spørsmål direkte knyttet til Kunstsilosakens rolle i forkant av valget (se vedlegg nr. 1).

3.4.1 Begrunnelse for utvalg av intervjuobjekter

Videre vil jeg redegjøre for utvelgelse og rekruttering av såkalte nøkkelinformanter. Det innebærer en strategisk utvelgelse av personer som antas å ha god oversikt og innsikt i spørsmålene som jeg ønsker å få belyst (Andersen, 2006). Aktørene er valgt ut på bakgrunn av at de besitter verdifull kunnskap og innsikt i lokalpolitikk og demokratiske prosesser, hvilket kan bidra til å gi mer samlende tolkninger og beskrivelser av studiens tematikk. I en lokal sammenheng er informantene ofte vant til å argumentere for egne synspunkter og handlinger. I den forstand er de ressurssterke, uten at de nødvendigvis er eliteaktører (Andersen, 2006). Utvalget er basert på et formål om å få frem refleksjoner og synspunkter om ulike sider ved Kunstsilosaken og prosessene for å sette saken på agendaen. Informantene er interessante nettopp fordi deres subjektive erfaringer gir verdifull innsikt for å forstå, tolke og forklare hendelser som er spesielt viktig for å belyse forskningens tematikk (Andersen, 2006). Flere informanter fra ulike miljøer bidrar til å gi et balansert inntrykk av ulike omstendigheter knyttet til den aktuelle saken.

Medlemmer av en elitegruppe snakker gjerne mye og godt for seg, og for en mer uerfaren forsker blir det lettere å havne i en «underdanig» rolle. Informantene kan imidlertid gi svært verdifull informasjon hvis de evner å ha en viss distanse til den aktuelle saken og ikke minst til sin egen rolle. Videre påpeker Andersen (2006) at det i noen sammenhenger er naturlig at informantene holder tilbake eller pynter på informasjon. Overfor ressurssterke informanter bør derfor forskeren ta mer kontroll over situasjonen. For å evne å innta en aktiv intervjuerrolle var det viktig at jeg opparbeidet meg visse forkunnskaper om saken. I forkant av intervjuene brukte jeg derfor mye tid på å sette meg inn i lokalpolitiske forhold, den enkelte informants rolle og selvsagt Kunstsilosaken. På denne måten var jeg mer komfortabel og selvsikker i min rolle som aktiv intervjuer, og jeg var bedre forberedt til å stille relevante oppfølgingsspørsmål. Totalt har jeg intervjuet syv nøkkelinformanter. Det strategiske utvalget består av:

Daværende ordfører i Kristiansand (Høyre)
Gruppeleder for bystyregruppen til Arbeiderpartiet i Kristiansand
Styreleder i Cultiva og leder av Ytringsfrihetskommisjonen
Kulturredaktør i regionavisen Fædrelandsvennen
Representant fra Facebook-siden «Sørlandsnyhetene», bystyrerepresentant for Demokratene
Næringspolitisk leder i Næringsforeningen i Kristiansandsregionen
Arbeidende styreleder i Stormberg, og en sentral aktør i kampen mot netthets

3.4.2 Datainnsamlingsprosessen

Det er flere faktorer som man bør tenke over ved intervju av nøkkelinformanter, for eksempel sted og tid. Det ble vurdert som praktisk å gjennomføre intervjuene på informantens arbeidsplass, først og fremst ut ifra antakelsen om at det ville være å foretrekke for den enkelte informant. Som følge av koronasituasjonen som inntraff i februar/mars 2020, ble det vanskelig å gjennomføre intervjuene ansikt-til-ansikt. Informantene fikk forespørsel om deltakelse via e-post, og responsen var både rask og positiv. Det skyldes nok at dette var et tema som var friskt i minne, og der mange hadde sterke meninger og et ønske om å uttrykke disse. Tidspunkt for gjennomføring av intervju ble avklart i løpet av kort tid. Til tross for koronasituasjonen var det ingen nevneverdige problemer i forbindelse med rekrutteringen av informanter. Valget falt imidlertid på å foreta alle intervjuer over telefon. Ifølge Johannessen et al., (2011) er det heller ikke uvanlig, eller særskilt problematisk, at intervjuer med eliter foregår over telefon. Intervjuene ble gjennomført over en periode på 3 uker. Informantene var på forhånd bedt om å avse omtrent 45 minutter til gjennomføring. Varigheten på intervjuene varierte fra 30 minutter til over en time. De fleste intervjuene varte imidlertid oppimot en time. Informantene fikk frem flere interessante momenter. De hadde mye kunnskap om temaet og evnet samtidig å gi svært detaljrik informasjon som nødvendigvis ikke fremkommer av litteraturen. Det var noen informanter som hadde knapt med tid til rådighet. I disse tilfellene valgte jeg å avklare hvor lang tid vi kunne bruke på intervjuet, for å kunne trekke frem de viktigste spørsmålene. Grundig forberedelse var avgjørende for at gjennomføringen skulle bli så effektiv som mulig. Kun i ett tilfelle ble det bedt om at intervjuguiden skulle oversendes på forhånd. Informantene var for øvrig engasjerte og selve gjennomføringen opplevdes som god. Flere meldte fra om at spørsmålene var relevante og at intervjuet som sådan var interessant.

3.4.3 Analysestrategi

Andre del av analysen er en kvalitativ innholdsanalyse av transkriberte intervjuer. Den tematiske strukturen på analysekapitlet er inspirert av de teoretiske perspektivene som fremkommer av kap. (2.0). Det medfører at analysen ikke struktureres med utgangspunkt i intervjuguiden. I etterkant av datainnsamlingen valgte jeg å slå sammen noen temaer fra intervjuguiden og i tillegg legge til temaer som jeg mente var relevante. Med den hensikt å presentere de empiriske funnene i tilknytning til teoretiske perspektiver og forskningsspørsmål. Bryman (2012) fremhever at det foreligger få veletablerte regler for analyse av kvalitative data. Lydopptakene fra de syv intervjuene ble transkribert i sin fulle lengde, noe som genererte et omfangsrikt datamateriale. Koding er ifølge Bryman (2012) utgangspunktet for de fleste former for kvalitativ dataanalyse. Intervjuene ble transkribert fortløpende, hvilket ga flere fordeler når det gjaldt å få innsikt i materialet. Sentrale temaer kunne tidlig identifiseres, og likheter og forskjeller mellom informantenes synspunkter på temaer og spørsmål kom tydelig til syne. Etter å ha delt datamaterialet inn i temaer, startet prosessen med å kategorisere meningsinnholdet ytterligere. Etter en systematisk analyse av alle intervjuer, ble det mulig å sammenligne informasjon samt å identifisere sammenhenger og mønstre i datamaterialet. I denne prosessen valgte jeg å markere interessante utsagn som også potensielt kunne fremsettes som sitater.

3.5 Forskningsetiske vurderinger

Generelt kan vi si at [...] «forskning må underordnes etiske prinsipper og juridiske retningslinjer» (Johannessen et al., 2011, s. 93). Som forsker må man være oppmerksom på flere viktige prinsipper gjennom hele forskningsprosessen. Etske problemstillinger oppstår når forskningen *direkte* berører mennesker, da spesielt i forbindelse med datainnsamling (Johannessen et al., 2011, s. 93). Dette forskningsprosjektet er meldt og vurdert av Norsk senter for forskningsdata (NSD) (se vedlegg nr. 2). Denne studien er basert på såkalt informert samtykke. «Samtykket skal være en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den opplysningene gjelder, om at vedkommende godtar behandling av opplysninger om seg selv» (Johannessen et al., 2011, s. 100). I denne studien innebar dette at informantene som valgte å delta fikk nødvendige opplysninger om undersøkelsen. I forkant av hvert intervju sendte jeg derfor ut et informasjonsskriv/samtykkeerklæring som blant annet inneholdt beskrivelser av forskningsprosjektet, samt informasjon om hva deltakelse vil innebære for den

enkelte og at de når som helst kunne trekke seg fra studien uten å oppgi grunn for dette (se vedlegg nr. 3) (Johannessen et al., 2011, s. 100). Når det gjelder innholdsanalysen av medieoppslag, har fokuset vært rettet mot hvordan avisene har fremstilt saken, og ikke hvordan den enkelte journalist har omtalt den. Personopplysningene som inngår i medieoppslagene er tilknyttet offentlige personer som inngår i casen. De opplysninger som vil bli benyttet i analysen, vil derfor handle om casen og ikke om hvordan enkeltpersoner blir omtalt av forskjellige aviser.

Når det gjaldt spørsmålet om anonymitet, måtte informantene ta stilling til hvorvidt de ville gi samtykke til at opplysninger om seg selv publiseres slik at vedkommende kan gjenkjennes. Den aktuelle kommunen gjøres kjent i oppgaven, og for informanter som har deltatt aktivt i politiske debatter i forkant av lokalvalget og som er å betrakte som offentlige personer, vil fullstendig anonymitet være utfordrende. Dette var noe jeg også valgte å informere om over telefon, før vi gikk i gang med intervjuet. Alle informanter ga samtykke til at opplysninger kan publiseres slik at vedkommende kan gjenkjennes. Jeg vil ikke gjengi informantens navn i denne publikasjonen, men stillingstittel vil tilkjenneis. Videre informerte jeg om at intervjuene ville registreres som lydopptak dersom informanten godkjente dette. Ytterligere opplysninger om oppbevaring og bruk av data i prosjektet går frem av informasjonsskrivet.

3.6 Kvalitetskriterier

Bryman (2012) argumenterer for at kvaliteten i kvalitative undersøkelser må vurderes på en annen måte enn i kvantitative undersøkelser. Han fremhever at det har vært noen diskusjoner blant kvalitative forskere om relevansen av validitet og reliabilitet for kvalitativ forskning (Bryman, 2012, s. 389). Yin (2014) benytter imidlertid disse begrepene for gyldigheten til kvalitative studier. Validiteten omfatter hvorvidt funnene i undersøkelsen gir gyldige svar på problemstillingen og øvrige forskningsspørsmål. Reliabiliteten omhandler datas pålitelighet og hvorvidt de samme resultatene kan fremstilles av andre forskere på et senere tidspunkt. Yin (2014) omtaler intern og ekstern validitet. Førstnevnte knytter seg til gyldigheten i våre konklusjoner, herunder om det er en god kobling mellom forskerens observasjoner og det teoretiske rammeverket. Ekstern validitet sier noe om funnene kan generaliseres utover den umiddelbare studien (Yin, 2014, s. 47-48). Videre vil diskusjonen baseres på konkrete grep jeg har tatt for å styrke kvaliteten på forskningsopplegget.

For å styrke den interne validiteten har jeg redegjort for metoden og øvrige datakilder som er benyttet i datainnsamlingen, utvelgelseskriterier og analysestrategi. Jeg har valgt å basere datamaterialet på en strategisk utvelgelse både når det gjelder medieoppslag og informanter. Det innebærer en grundig gjennomgang og vurdering av hvilke medieoppslag og informanter som på best mulig måte kan belyse problemstillingen og studiens teoretisk motiverte forskningsspørsmål. På denne måten styrkes datas relevans og troverdighet. Intern validitet dreier seg også om innholdet i informantenes utsagn. Sitater har ikke blitt oversendt til informantene for sitatsjekk, med den hensikt å unngå at informantene «pynter» på den informasjonen de har gitt. Jeg erfarte at informantene ordla seg godt og at det ikke var nevneverdige uklarheter knyttet til deres utsagn. En sentral kritikk til koding av kvalitative data er det mulige problemet med å miste konteksten av informantenes utsagn (Bryman, 2012, s. 578). Dette var noe jeg var oppmerksom på forut for datainnsamlingen og under selve gjennomføringen. Et grep jeg gjorde for å minimere dette problemet var å transkribere intervjuene forløpende. Ifølge Andersen (2006) vil en mer bevisst og aktiv forskerrolle kunne gi større uttelling i form av analytisk kontroll og dermed styrke validiteten og reliabiliteten. I ettertid ser jeg at noen av informantenes utsagn kunne vært gjort mer eksplisitt ved å stille flere oppfølgingsspørsmål. Herunder burde jeg som forsker ha inntatt en mer aktiv intervjuerrolle. Ettersom intervjuene ble gjennomført over telefon, la dette noen begrensninger for å innta denne rollen slik den i utgangspunktet var tiltenkt. En ulempe med å gjennomføre intervjuene over telefon er at det ikke er mulig å observere kroppsspråk for å se hvordan informantene reagerer i fysisk forstand (Bryman, 2012, s. 488). I tillegg kan det trekkes frem at det kan være vanskelig å holde informantenes interesse over telefon. Ved å forsøke å holde intervjuet innenfor den tidsrammen som på forhånd var satt, opplevde jeg at informantene ikke mistet interessen.

For å styrke den eksterne validiteten har jeg forsøkt å etablere beskrivelser, fortolkninger og forklaringer som er nyttige på andre områder enn det som studeres. De utvalgte medieoppslagene har imidlertid noen begrensninger. En utfordring er selekteringsprosessen som aviser har, hvorav jeg i analysen må ta høyde for hvem som skriver artiklene og hvem som får de publisert. Ved å benytte meg av Atekst har jeg fått oversikt, innsikt og forståelse av medienes dekning av Kunstsilosaken over tid. Gjennom Atekst har systematisering av datamaterialet blitt mer oversiktlig og effektivt. Dette er grep jeg har tatt for å styrke den eksterne validiteten.

Bryman (2012) argumenterer for at reliabilitet er et vanskelig kriterium å oppfylle i kvalitative studier. For å styrke denne studiens pålitelighet har jeg lagt inn et eget kontekstkapittel (1.3) hvor jeg gir en inngående casebeskrivelse av Kunstsilosaken. I tillegg har jeg gitt en åpen og detaljert beskrivelse av fremgangsmåten for datainnsamlingen (Yin, 2014; Johannessen et al., 2011).

4. Presentasjon av funn

I dette kapitlet vil jeg presentere empiriske funn basert på data fra 15 utvalgte medieoppslag om Kunstsilosaken tilgjengelige i databasen Atekst, og data fra intervju med syv nøkkelinformanter. Strukturen i kapitlet etterstreber en tematisk inndelt analyse. Mer konkret har jeg gjennomført en kvalitativ innholdsanalyse basert på en mer deduktiv tilnærming. Det innebærer at de tre teoretiske perspektivene (2.0) styrer valg av tema og koding av temaer og kategorier. Analysen av datamaterialet er todelt. I første del (4.1) undersøker jeg de utvalgte medieoppslagene. I andre del (4.2) presenteres funn fra intervjuene. Både medieoppslagene og transkriberte intervjuer er ment å belyse samme tematikk, men de generer imidlertid også ulike funn. Det er refleksjoner fra informantene i intervjuene som i all hovedsak bidrar med å forklare sosiale mediers innflytelse til å påvirke agendasetting i Kunstsilosaken. Både medieoppslagene og intervjuene bidrar til å avdekke sentrale «frames». I medieoppslagene er det mulig å identifisere den såkalte synlige klyngen av aktører, men interessante funn om den mer skjulte klyngen, fremkommer i informantenes beskrivelser av saken. Informantene vektlegger i stor grad at det var flere store byutviklingsaker som pågikk parallelt i den studerte perioden. I den forbindelse avgir informantene interessante refleksjoner som gjør det mulig å ta visse forbehold om konteksten som saken befinner seg i. I analysen har jeg benyttet «framing» til å lete etter temaer som fremstår som sentrale for å sette saken på agendaen. Ved å analysere disse, har det vært mulig å belyse hvordan, og hvor ulikt, saken har vært fremstilt av involverte aktører. I drøftingen (5.0) vil jeg diskutere de ulike «frames» som kan identifiseres i datamaterialet.

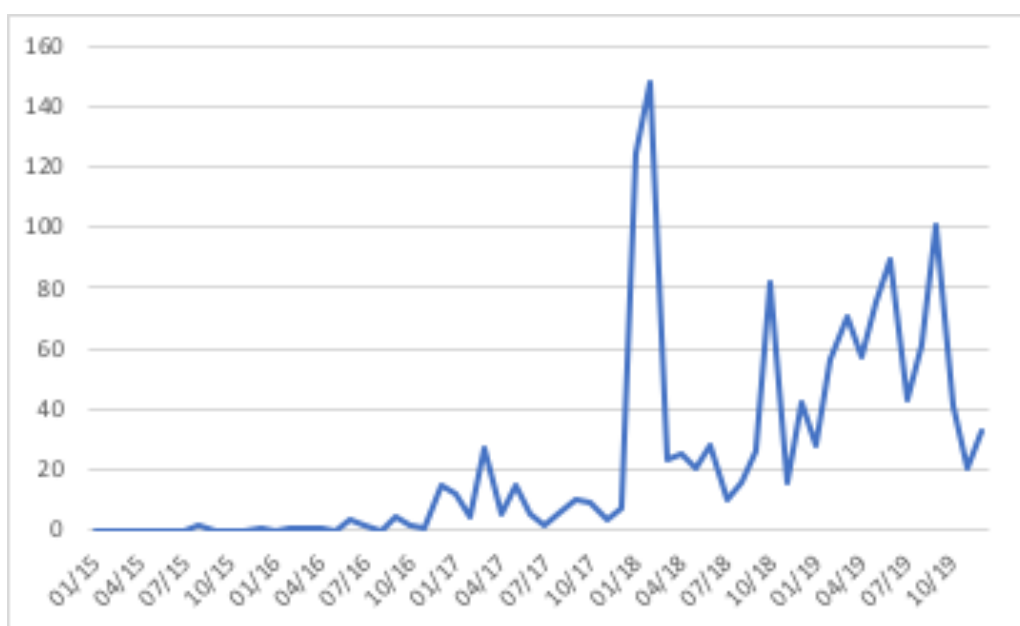
Før jeg går i gang med presentasjon av funn mener jeg det er relevant å tilføre noe bakgrunnskontekst. Kristiansand er en vekstkommune der politiske debatter i en årrekke har vært knyttet både til store investeringer innenfor kunst- og kultursatsninger, men også en rekke politiske debatter og medieoppmerksomhet rundt store utbyggingsaker og utbyggingsplaner. På 1990-tallet startet Kristiansand kommune en prosess for å selge sin aksjepost i det regionale energiverket. De frigjorte midlene ble videre investert i opprettelsen

av Cultiva - Kristiansand kommunes energiverkstiftelse, og Sørlandets kompetansefond - opprettet av kommunene i Vest-Agder. Stiftelsene skulle drive regional utvikling gjennom investering i kompetansebygging, kunst og kultur. Denne type satsing var ikke unik for disse sørlandskommunene, men det økonomiske omfanget var likevel betydelig. Samtidig representerte denne utviklingen et brudd med den borgerlige majoritetens mangeårige satsing på skole og helse (Horrigmo & Kiland, 2011).

Kristiansand har vært preget av en borgerlig styringslinje helt siden 1947 (Mølstre, Møllen & Sundsdal, 2019). Harald Furre (Høyre) var ordfører i Kristiansand i tidsperioden som denne studien inngår i. Han er for øvrig den siste ordføreren før kommunesammenslåingen mellom Kristiansand, Søgne og Songdalen til nye Kristiansand kommune. Resultatet av lokalvalget i 2019 ble imidlertid et politisk maktskifte lokalt, hvor Jan Oddvar Skisland (Arbeiderpartiet) ble byens første Ap-ordfører på 72 år, mens Erik Rostoft (Tverrpolitisk Folkeliste) ble ny varaordfører (Kristiansand kommune, 2020). I 2018 valgte Cultiva å bevilge 100 millioner til utbyggingen av Kunstsilo (Haus, Stokkeland & Heggheim, 2018). Grunder, administrerende direktør og eier av Brandsdal Group, Einar Øgrey Brandsdal var en av kritikerne. Han omtalte bevilgningen som en «skandale, og helt feil bruk av penger» (Haus, et. al., 2018). Brandsdal har også tidligere uttalt seg om Sørlandskulturen. I 2007 foreslo han at det skulle bygges det som har blitt beskrevet som en «ruvende» jesusstatue ved inngangen til Kristiansand (Sellevold, 2007). Dette prosjektet ble imidlertid ikke realisert. Byggingen av Kilden teater og konserthus møtte i sin tid også massiv kritikk. Blant annet betegnet representant fra Demokratene, Vidar Kleppe, pengebruken som gigantomani og hevdet at det ville gå på bekostning av kommunens lovpålagte oppgaver (Sellevold, 2008). Parallelt i tidsrommet som denne studien inngår i, har det pågått store politiske diskusjoner rundt andre saker som jeg ikke har innlemmet i denne studien, men som jeg er åpen for at kan ha hatt betydning for den casen jeg undersøker.

4.1 Medienes dekning av saken

Data hentet fra Atekst viser at det ble publisert totalt 1318 medieoppslag om Kunstsilosaken i tradisjonelle medier i løpet av tidsperioden som denne studien inngår i. Antallet er basert på ett enkelt søk med bruk av søkeordet *Kunstsilo**, hvorav tidsavgrensningen er satt fra april 2015 til og med september 2019. Intensiteten i medieoppslagene illustreres i følgende diagram:

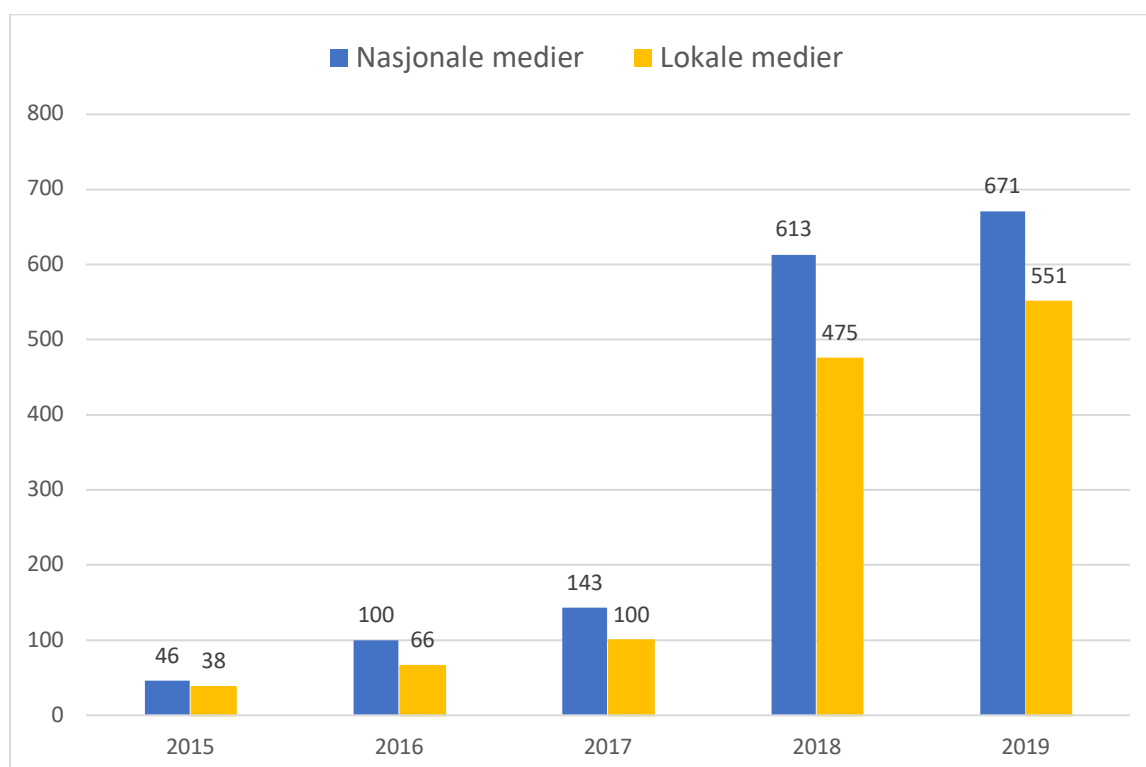

Figur 1: Oversikt over antall medieoppslag som omhandler Kunstsilosaken i tidsperioden 2015-2019

Diagrammet viser at det foreligger store variasjoner i antall medieoppslag i tidsperioden 2015-2019. Før april 2015 foreligger ingen artikler om Kunstsilosaken. De to første årene finner vi relativt få medieoppslag som omhandler saken. Det er tydelig at årene 2018 og 2019 skiller seg fra tidligere år. Vi ser noe økning i antall medieoppslag i første halvdel av 2017, men økningen er ikke markant før vi beveger oss over på nyåret. I januar 2018 foreligger totalt 124 medieoppslag om Kunstsilosaken, og påfølgende måned er antall publikasjoner på hele 148. Februar 2018 er den måneden hvor saken fikk mest oppmerksomhet i tradisjonelle medier. I begynnelsen av 2018 ser vi altså mer eller mindre en «eksplosjon» i antall medieoppslag om Kunstsilosaken, før antallet synker nokså dramatisk vår- og sommer samme år. I oktober er det nok en gang en tydelig økning, men denne avtar forholdsvis raskt. Utover i 2019 er intensiteten i antall medieoppslag noe mer stabilt med en forholdsvis jevn stigningslinje frem til september. I september 2019 er antall medieoppslag på det høyeste innværende år, med hele 110 publikasjoner i tradisjonelle medier. Fra september går antall publikasjoner gradvis nedover.

Hvordan medieoppslagene fordeler seg mellom nasjonale og lokale medier illustreres i diagrammet under (Figur 2). I dette søket har jeg benyttet en søkestreng som inkluderer søkeordene som er nærmere beskrevet i metodekapitlet (3.3). Søkestrengen er som følger: *Kunstsilosaken** OR «Nicolai Tangen» OR *Sørlandsnyhetene*. Det totale antall medieoppslag er 1573 og tidsavgrænsningen er også her satt fra april 2015 til og med september 2019 (data

hentet fra Atekst). Som nevnt tidligere, er Fædrelandsvennen det nyhetsmediet som har dekket Kunstsilosaken i størst grad. Det må påpekes at lokale medier som Agderposten og NRK Sørlandet også har skrevet om saken. Figur 2 viser antall medieoppslag i nasjonale medier (inkludert lokale medier) sammenlignet med antall medieoppslag kun i lokale medier (Fædrelandsvennen og Agderposten)³. Resultatene viser at Kunstsilosaken har en særlig lokaljournalistisk forankring. Samtidig er det tydelig at saken har fanget nasjonale mediers oppmerksomhet i perioder. I likhet med diagrammet over (Figur 1), ser vi at intensiteten også i nasjonale medier, er sterkest i 2018 og 2019.

Figur 2: Fordeling av medieoppslag om Kunstsilosaken i nasjonale og lokale medier

I det videre vil jeg presentere funn basert på data fra 15 utvalgte medieoppslag om Kunstsilosaken tilgjengelige i databasen Atekst. Det er regionavisen Fædrelandsvennen som i størst grad har omtalt saken og de utvalgte artiklene er derfor først og fremst hentet fra Fædrelandsvennen. De utvalgte medieoppslagene presenteres i kronologisk rekkefølge.

³ Data er hentet fra papiravisregisteret i Atekst. NRK Sørlandet inngår derfor ikke i analysegrunnlaget.

4.1.1 «Kunstgaven»

Kunstsilosaken havnet først på agendaen i april 2015, da det ble gjort kjent at Nicolai Tangen valgte å donere sin kunstsamling til Kristiansand (Artikkel 1). Tone Sandberg, journalist fra Fædrelandsvennen, møter Nicolai Tangen i lag med politikere fra politisk posisjon, lokale næringslivsaktører og representanter fra lokale kunst-og kulturinstitusjoner. Møtet finner sted i Kilden Teater og Konserthus, nærmeste nabo til det som senere blir til Kunstsilo. Tangen får muligheten til å forklare hvorfor han velger å donere kunstsamlingen til Kristiansand «...Den er en fantastisk måte å få gitt noe tilbake til byen som jeg er så glad i. Byen mangler en del på billedkunst, og håpet er at andre kan være glad i det jeg er glad i» (Sandberg, 2015). Kildens daværende direktør, Bentein Baardson, kommer til og uttaler at «Dette er den største gaven byen noen gang har fått og kommer til å få» (Sandberg, 2015). Videre skriver Sandberg (2015) at Tangen et par måneder i forveien kontaktet daværende ordfører Arvid Grundekjøn (Høyre), og sammen tok de en spasertur i byen. Grundekjøn fungerte som ordfører i Kristiansand fra 2011 til 2015. Allerede blir det presisert at Tangen hadde stor sans for kornsiloen, både på grunn av arkitekturen og nærheten til Kilden. «En betingelse om at kunsten skal plasseres i siloen setter han ikke, men den storslåtte *gaven* forårsaker nå hektisk aktivitet for å skissere løsninger. Målet er å få frem en sak som kan behandles politisk til høsten» (Sandberg, 2015).

Nicolai Tangen er tidlig ute med å formidle at han ønsker å bidra i finansieringen av et visningssted og forteller at han ser for seg et spleiselag (Sandberg, 2015). Jørgen Kristiansen, styremedlem i Cultiva og representant for KrF i bystyret, antar at stiftelsen kan engasjeres i prosjektet og utøver i den forbindelse at «Nå er ikke dette noe vi har styrebehandlet, men jeg ser absolutt for meg at Cultiva kan bidra i en eller annen form» (Sandberg, 2015). Videre kommer det frem at Arbeiderpartiets ordfører kandidat, Mette Gundersen, har vært i dialog med Tangen samme uke. Også hun er positiv til siloen og formidler til Fædrelandsvennen at det kan bli et spennende samspill med Kilden. Hun mener det vil være enkelt å få støtte fra AP til det kommunen måtte bidra med i en realisering av prosjektet. I tillegg nevner hun at «nå er det viktig å hive seg rundt og jobbe raskt for å få en god løsning» (Sandberg, 2015).

Kulturredaktør i Fædrelandsvennen, omtalte hendelsen som «En ny æra» (artikkel 2) i sin første artikkel om kunstgaven. Hun legger vekt på hvor stort det er at nettopp Kristiansand skal forvalte en slik samling, og skriver at «Det kommer ett tydelig nytt tyngdepunkt på den norske kunstscene. Et tyngdepunkt bortenfor Tjuvholmen i Oslo, bortenfor Høvikodden og

søndenfor Lille Lungegårdsvannet i Bergen» (Blågestad, 2015). Videre trekker hun frem at det med en slik gave følger noen utfordringer. Det er en gave som [...] «Forplikter mottaker. Dette krever ansvar, lange tanker og gode planer. Dette må løftes over andre politiske og forvaltningsmessige agendaer» (Blågestad, 2015). I tillegg gir hun støtte til ideen om at kornsiloen vil kunne være et godt egnet visningssted for Tangen-samlingen.

Året 2016 bærer preg av at Kunstsilo for alvor skal bli en realitet. Det jobbes med å få på plass finansieringen av prosjektet og parallelt foregår den internasjonale arkitektkonkurransen om Kunstsilo. Resultatet fra konkurransen ble klart den 20. desember 2016, og saken fikk plass på Fædrelandsvennens forside med overskriften «Blir ett av Norges ledende museer» (Fædrelandsvennen, 2016). I en artikkel hentet fra denne avisutgaven «Dette blir Norges mest spektakulære museumsbygg» (artikkel 3), uttaler daværende ordfører og juryleder, Harald Furre (Høyre) at «dette skal bli et av Nordens ledende museer, og Kristiansand får Norges flotteste og mest spektakulære museumsbygg» (Sandberg 2016). Furre overtok ordførervervet etter Grundekjøn i september 2015. Videre går det fram av artikkelen at Nicolai Tangen selv har sittet i juryen og er også svært fornøyd med vinnerutkastet. Kunsten eies nå formelt av AKO Kunststiftelse, og noen måneder i forveien ble SKMU gitt evigvarende disposisjonsrett over samlingen som stadig utvides og som nå teller 1400 verk (Sandberg, 2016).

I 2015 og 2016 legger mediene vekt på Tangen-samlingen og hvor denne skal stilles ut. I tradisjonelle medier vinkles saken som en stor begivenhet og Tangen-samlingen omtales som en «gave» til Kristiansand blant aktørene som Fædrelandsvennen er i dialog med. Tangen-samlingen, og etter hvert Kunstsilo, preger flere forsidesaker i tradisjonelle medier med overskrifter som uttrykker stor begeistring for prosjektet. I denne perioden er det tydelig hvem som utpeker seg som sentrale aktører i Kunstsilosaken. Det dreier seg i all hovedsak om lokale aktører i Kristiansand. Mer konkret er det aktører på innsiden av det kommunale beslutningsapparatet, næringslivsaktører og representanter fra kunst- og kulturinstitusjoner, da hovedsakelig fra Cultiva, Kilden og SKMU, som omtaler saken. I tillegg er regionavisen Fædrelandsvennen, på leder- og kommentarplass, støttende til Kunstsilosaken. Nicolai Tangen er naturligvis en sentral aktør og får følgelig mye omtale både i lokale og nasjonale medier. Hovedfunn fra medieoppslagene, viser at involverte aktører er svært positive til Kunstsilosaken og at det dermed er en stor enighet blant aktørene, også på tvers av ulike politiske partier. Det kommer ikke til uttrykk noen form for motstand og skepsis til saken i denne tidsperioden.

4.1.2 Et prosjekt av og for eliten

I februar 2017 ble det gjort kjent at SKMU overtar eierskapet til Kunstsilo og at den nye direktøren vil få en nøkkelrolle i å realisere prosjektet. Omlag en uke senere kom nyheten om at sjef for Kristiansand dyrepark, Reidar Fuglestad, blir direktør for SKMU. Saken havnet på forsiden i Fædrelandsvennen med overskriften «Dyreparksjef blir kunstdirektør» (Fædrelandsvennen, 2017). I artikkelen «Hyllest og slakt av SKMU-ansettelse» (artikkel 4) har Fædrelandsvennen samlet reaksjoner på ansettelsen og fremsetter flere synspunkter på saken. Forfatter og musiker, Terje Dragseth, er ikke fornøyd med ansettelsen og uttaler til regionavisen at [...] «Kunstformidling krever selvsagt fagkompetanse, og ikke av den typen man får av å selge innesperrede dyr som underholdning [...] dette er enda en bekreftelse på at Kristiansand holder på å bli en fornøylespark» (Eikeland & Hole, 2017). Ansettelsen av den nye SKMU-direktøren får videre en del omtale i mediene.

Det er tydelig at reaksjoner på ansettelsen ikke er utelukkende positive. Dette kommer blant annet til uttrykk i et leserinnlegg publisert i Fædrelandsvennen med overskrift «Kulturelitens lønnsfest» (Lund, 2017). Innlegget retter misnøye mot lønnsnivået på lokale kulturledere, blant annet Fuglestad. Ansettelsen av Fuglestad som ny direktør i SKMU er å betrakte som en sentral hendelse i Kunstsilosaken, både i den forstand at ansettelsen er et viktig steg i prosjektets utviklingsfase, men også fordi den tydeliggjør en voksende misnøye knyttet til omstendighetene rundt Kunstsilosaken. På dette tidspunktet ser vi tendenser til et skifte i mediernes fremstilling av saken i den forstand at Fædrelandsvennen gir noe plass til mer kritiske refleksjoner, da hovedsakelig i forbindelse med ansettelsen av Fuglestad.

Den 30. desember 2017 publiserte Fædrelandsvennen artikkelen «Ber Cultiva om 100 millioner til Kunstsiloen» (artikkel 5). Artikkelen inneholder flere sitater fra både SKMU-direktør, Reidar Fuglestad, og daværende styreleder i Cultiva, Ansgar Gabrielsen. Sistnevnte formidler at Cultiva er villige til å strekke seg langt, og uttaler at [...] «Uten å forskuttere noe skulle det ikke forundre meg om vi lander på 100 millioner i tilskudd» (Sandberg, 2017). Ifølge Fuglestad er SKMU avhengig av støtte fra Cultiva for å realisere prosjektet. For øvrig går det frem at Nicolai Tangens AKO Foundation gir 20 millioner, Kristiansand kommune 50 millioner, og fylkestinget i Aust- og Vest-Agder skal i februar behandle søknaden om 75 millioner. I tillegg jobbes det mot private investorer, men det er videre ikke aktuelt å søke statlig støtte (Nodeland, 2018). I artikkelens kommentarfelt fremkommer nå et skarpere debattklima der næringslivsaktøren Brandsdal, publiserer en kommentar som senere fikk stor

oppmerksomhet særlig i Fædrelandsvennen. De første linjene i kommentaren lyder som følger: «Sjelden jeg blir mer oppgitt over unødvendig pengebruk enn dette tøyseprosjektet. Å bruke over en halv milliard på byens desidert styggeste bygg er en skandale» (Nodeland, 2018). Brandsdals kommentar er utløsende for en ny artikkel om Kunstsilosaken i Fædrelandsvennen kort tid etter.

4.1.3 Offentlig pengesløseri

Fædrelandsvennen publiserte den 2. januar 2018 en kritisk artikkel om Kunstsilosaken i avisens nyhetsseksjon med overskriften «Å bruke over en halv milliard på byens desidert styggeste bygg er en skandale» (artikkel 6). Det går frem av artikkelen at Brandsdal ikke er den eneste som reagerer på pengebruken i Kunstsilosaken [...] «Samtlige av de sytten kommentarene under artikkelen *Ber Cultiva om 100 millioner til Kunstsiloen* er skeptisk til pengebruken» (Nodeland, 2018). Brandsdal uttaler til Fædrelandsvennen at [...] «Det er politikernes ansvar å ivareta fellesskapets penger på en fornuftig måte. Å bruke 530 millioner kroner på en kunstsilo er ett ufattelig misbruk av penger» (Nodeland, 2018). Brandsdals kritikk går på at Kristiansand kommune ikke er i stand til å ta imot en slik gave. Videre uttaler han at [...] «Sørlandets kunstmuseums planer er et stort jåleri og et respektløst prosjekt for innbyggerne av byen» (Nodeland, 2018). Han legger til at «Det er nok å bruke penger på for barn og unge, syke og gamle i kommunen» (Nodeland, 2018). I lys av denne artikkelen er det tydelig at Brandsdal mener at Kunstsilosaken er *pengesløseri*. Frem til nå har det ikke vært publisert tilsvarende kritiske artikler om Kunstsilosaken i Fædrelandsvennen. Brandsdal beskriver Kunstsiloprojektet på en helt annen måte enn hva som har blitt gjort tidligere. Han omtaler saken som et «tøyseprosjekt», «et stort jåleri», «pengesløseri uten like» og som «et respektløst prosjekt for innbyggerne». På denne måten har Brandsdal markert seg som en tydelig motstander av prosjektet og som en sentral aktør i Kunstsilosaken.

Det var imidlertid flere enn Brandsdal som på det tidspunktet rettet innvendinger mot Kunstsilosaken. Fædrelandsvennen publiserte den 17. januar 2018 en artikkel med overskrift «Revisor ut mot Kunstsilo-prosjektet» (artikkel 7). Bakgrunn for artikkelen er et notat fra statsautorisert revisor, Aage P. Danielsen, sendt ut til politisk ledelse og gruppeledere i Kristiansand kommune, fylkeskommunene i Aust- og Vest- Agder og til SKMU, AKO Kunststiftelse og Cultiva (Eikeland & Sandberg, 2018). Revisoren angriper det økonomiske grunnlaget og beregningene i Kunstsilosaken og konkluderer med at «Prosjektet virker lite gjennomarbeidet, preget av hastverk og dårlig kvalitetssikring, og med en rekke risikofaktorer

som ikke er avklart» (Eikeland & Sandberg, 2018). Danielsen er gift med Randi Øverland (Arbeiderpartiet) som på det tidspunktet sitter i Fylkestinget i Vest-Agder. Omlag en måned senere skal Fylkestinget behandle søknaden fra SKMU på 25 millioner til Kunstsilo. Øverland har tidligere uttalt til Fædrelandsvennen at: «For meg virker det å være en ubalansert avtale mellom AKO Kunststiftelse og SKMU, og jeg er usikker på om vi skal bruke så mye offentlige penger på et bygg til en privat samling» (Eikeland & Sandberg, 2018). Øverland uttaler videre at «Jeg mener fremdeles at dette ikke er en gave, men en «såkalt gave» med veldig kostbare betingelser» (Eikeland & Sandberg, 2018). Danielsens kritikk av økonomiske betraktninger i Kunstsilosaken, er med på å gi kraft og seriøsitet til den voksende motstanden i saken.

I Fædrelandsvennens lørdagsutgave den 20. januar 2018, var det blant annet Kunstsilosaken som prydet forsiden. «Cultiva ga 100 millioner til Kunstsilo» (artikkel 8) er en av flere artikler om saken som ble publisert i regionavisens lørdagsutgave. På Cultivas styremøte fredag, var eneste sak på agendaen søknaden fra SKMU på 100 millioner kroner til Kunstsiloen (Eikeland, 2018). Cultivas daværende styreleder, Ansgar Gabrielsen, forteller til Fædrelandsvennen at «Det har sjelden vært så mye oppmerksomhet i forkant av et styremøte i Cultiva» (Eikeland, 2018). Gabrielsen siktet imidlertid til debatten som de siste par ukene har «rast» rundt Kunstsilosaken. Videre går det frem av artikkelen at Cultiva-styret enstemmig ville gå med på å bevilge penger til SKMU, men de stiller vilkår om at resten av den planlagte finansieringen må komme på plass. Vidar Kleppe (Demokratene) deltok som tilskuer på Cultivas styremøte. Han har på det tidspunktet engasjert seg som en tydelig motstander av Kunstsilo.

Brandsdals kommentar under artikkelen «Ber Cultiva om 100 millioner til Kunstsiloen» (artikkel 5), Danielsens kritikk av økonomien i prosjektet og Cultivas bevilgning på 100 millioner til Kunstsilosaken, er utløsende for en ny mer kritisk fremstilling av saken i mediene. I tillegg øker antall medieoppslag om Kunstsilosaken betraktelig som følge av disse hendelsene (se henholdsvis figur 1 og 2).

4.1.4 Ansiktsløse motstandere på Facebook

Den 12. februar 2018 publiserte Fædrelandsvennen en artikkel med overskrift «Meningsgeneral med hemmelig hær» (artikkel 9), skrevet av avisens kultureddaktør. Dette er første gang avisen kommenterer det den beskriver som en «geriljakrig» mot Kunstsiloen i

sosiale medier. Dette funnet indikerer at tradisjonelle medier bruker sosiale medier som en informasjonskanal og at deres dagsorden påvirkes av sosiale medier. «I front er Einar Øgrey Brandsdal med hans hemmelige hær og diskutabel krigføring» (Blågestad, 2018).

Kulturredaktøren trekker frem et innlegg som filmskaper Steffan Strandberg angivelig skal ha skrevet til Brandsdal: «Du er jo veldig opptatt av å dekke nettverkene og kameraderi blant dine motstandere, byens politikere og øvrige elite, og du gir inntrykk av at du snakker på vegne av folket. Så da er det vel redelig at du også sier hvem dere er» (Blågestad, 2018).

Videre opplyser Blågestad leserne om at det finnes det hun omtaler som en «silogjeng», som består av [...] «et ukjent antall mennesker som sitter døgnet rundt og graver og sjekker alt de kan omkring Kunstsiloen og alle aktørene i debatten» (Blågestad, 2018). Videre skriver hun «Med noe som ligner religiøs fanatisme går Brandsdal til hatske angrep på det han omtaler som maktmennesker» (Blågestad, 2018). Kulturredaktøren legger til at den såkalte «silogjengen» som er fritatt fra presseetikk og vær varsom-plakat, kan ha noen poenger. [...] «Angrepene har spisset diskusjonen og kanskje tydeliggjort både styrker og svakheter i prosjektet. Det har skjerpet vår journalistikk og det har skjerpet den politiske behandlingen. Det er bra» (Blågestad, 2018). Dette utsagnet viser at kritikken og debattene som omhandler Kunstsilosaken, fremhever at det er aspekter ved saken som til fordel gjerne kunne ha vært gjort på en annen måte.

Fædrelandsvennen omtaler for første gang Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» i en artikkel publisert den 2. mai 2018, med overskriften «I rekken av nye fenomener som setter sitt preg på den offentlige debatten, har vi fått en lokal variant i Kristiansand som kaller seg Sørlandsnyhetene. Her publiseres anonyme personangrep mot offentlige personer» (artikkel 10). I artikkelen beskriver sjefsredaktør i Fædrelandsvennen, det han mener er «Sørlandsnyhetenes» begynnelsessted [...] «Facebook-siden har sitt utspring fra noen av de mest aktive motstanderne av å bygge Kunstsilo i Kristiansand, og ønsket om å påvirke alt og alle som har med kunstsiloprosjektet å gjøre synes å være Sørlandsnyhetenes viktigste sak» (Ljøstad, 2018). Videre legger sjefsredaktøren vekt på problematikken vedrørende Facebook-siden, og skriver at det er uheldig hvordan nettstedets aktører opptrer som «anonyme skittkastere». Ljøstad utdyper [...] «En ting er det problematiske med «alternative nyheter» eller «falske nyheter» i seg selv, men i kombinasjon med anonyme avsendere blir dette en ytterligere ødeleggende cocktail for det offentlige ordskifte» (Ljøstad, 2018). Artikkelen setter et søkelyset på sosiale medier. Sjefsredaktøren beskriver Facebook-siden «Sørlandsnyhetene»

i negative termer. Det er tydelig at nettverket bak «Sørlandsnyhetene» opptrer som en skjult klynge av aktører.

Sjefsredaktørens artikkel fremprovoserte et engasjement hos Nils Nilsen, bystyrerepresentant i Demokratene og aktiv skribent på Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» (Kjensjord, 2019). Allerede dagen etter, publiserte Fædrelandsvennen en kronikk på meningsplass i avisen. Kronikken er et svar direkte til sjefsredaktørens innlegg, med følgende overskrift «Til redaktøren av Fædrelands-bloggen» (artikkel 11) og er signert «Nils Nilsen – stadig vekk Ap-medlem». Formålet med kronikken ser ut til å være et motsvar til sjefsredaktørens kritikk av «Sørlandsnyhetene». Nilsen skriver [...] «Da silodebatten raste som verst i deres spalter, så var ikke nettfenomenet Sørlandsnyhetene en gang født. Men hva var vi vitne til? I en pro silo-artikkel skrevet av deres kulturredaktør ble kommentarfelt fylt med kontra» (Nilsen, 2018). Hensikten med å trekke frem dette sitatet, er fordi det tydeliggjør at sakens motstandere opplever at regionavisen ikke er objektive nok i sin dekning av Kunstsilosaken. Nilsen mener imidlertid at kommentarfeltene indikerer at det er voksende misnøye med Kunstsilosaken i lokalsamfunnet. Videre fremsetter han at denne misnøyen ikke skyldes «Sørlandsnyhetene» ettersom nettfenomenet ble opprettet først etter at debatten om Kunstsilosaken oppstod. Artikkelen synliggjør samtidig at nye aktører retter innvendinger mot ulike aspekter ved saken. I tillegg påpeker Nilsen at Fædrelandsvennen produserer det han beskriver som «konspirasjonsteorier om en hemmelig anti-silo-hær», og retter dessuten bemerkninger om at avisen kommer med kunngjøringer om såkalte [...] «fake news omhandlende både verdier på alt fra kunstverk til tomtepriser og politiske prosesser» (Nilsen, 2018). Det er interessant at saken utløser en diskusjon i tradisjonelle medier om sosiale medier som arena for politikk og politisk debatt.

Framstillingen av Kunstsilosaken i Fædrelandsvennen fra 2018 og utover, har vært mindre fokusert på utvikling av prosjektet og mer fokusert på personkarakteristikker. Debatten har tydelig tilspisset seg etter at nettfenomenet «Sørlandsnyhetene» oppstod i januar 2018. I tillegg har Nils Nilsen (Demokratene) blitt en sentral aktør på motstandersiden.

4.1.5 «Protestvalg» i Kristiansand

Oppunder lokalvalget i 2019 er Kunstsilosaken en sentral valgkampsak. Saken blir omtalt i større grad også i nasjonale medier i forbindelse med valget. Jeg har derfor valgt å trekke inn noen sentrale artikler som er publisert i nasjonale medier.

Den 29. august 2019 forteller Morgenbladet historien om det avisen betegner som [...] «en omstridt Kunstsilo, en netthandelmillionær og en Facebook-siden som har skapt politisk kaos i Kristiansand» (Fjæren, 2019). I en lang reportasje med overskriften «Det kommer til å bli et bikkjeslagsmål» (artikkel 12) får flere sentrale aktører muligheten til å uttale seg om debattene som har rast rundt Kunstsilosaken. Blant disse er politikere fra politisk posisjon og opposisjon, sjefsredaktør og kulturredaktør i regionavisen Fædrelandsvennen og næringslivsaktøren Brandsdal. Morgenbladet skriver innledningsvis «Da Einar Øgrey Brandsdal begynte å lete etter bevis på *korruptsjon* i Kristiansand kommune, tok det ikke lang tid før han følte seg sikker på å ha funnet det» (Fjæren, 2019). Videre hevder avisen at det var Kunstsilosaken som først vekket Brandsdals interesse. Brandsdal uttaler til Morgenbladet at «Etter hvert så jeg at politikerne i byen vår lekte hatteleken. Flere har verv i ulike stiftelser, og de er venner alle sammen» (Fjæren, 2019). Jørgen Kristiansen, styremedlem i Cultiva og representant for KrF i bystyret, er blant lokalpolitikere som har blitt omtalt på Facebook-siden «Sørlandsnyhetene». Kristiansen fungerte som varaordfører i Kristiansand fra 2011-2019. Han uttrykker misnøye med «Sørlandsnyhetene» og forteller til Morgenbladet [...] «Det er uakseptabelt at flere av innleggene er anonyme og ikke forholder seg til Vær varsom-plakaten. Det finnes ingen redaktører» (Fjæren, 2019). Videre uttaler Kristiansen at «Sørlandsnyhetene nærmest fungerer som en valgkampside for Demokratene» (Fjæren, 2019).

Vidar Kleppe (Demokratene) og Nils Nilsen (Demokratene) uttaler til Morgenbladet at «Folk er lei av politikerne som lover og lyver, og som oppfører seg som småkonger» (Fjæren, 2019). Kleppe er grunnleggeren av partiet Demokratene og fungerte som ordførerkandidat i Kristiansand ved lokalvalget i 2019. Både Kleppe og Nilsen sitter nå i bystyret for Demokratene. Sistnevnte ble først valgt inn som bystyremedlem for perioden 2019-2023 (Kristiansand kommune, 2019). Nilsen mener at flere vil stemme på et parti som setter folket foran det han refererer til som «*Furre og Fiffen*» (Fjæren, 2019). Videre kommer det frem at det i tillegg til Brandsdal, er Nilsen og Kleppe som skriver mange av innleggene på «Sørlandsnyhetene». Nilsen fremhever at det ligger muligheter i sosiale medier for småpartier som Demokratene, og legger til at «Den store snakkisen på alle politiske møter nå er hva som står på Sørlandsnyhetene, ikke hva som står i Fædrelandsvennen. Det er Sørlandsnyhetene som setter dagsorden» (Fjæren, 2019). Følgelig understreker Nilsen at ingen av dem i

utgangspunktet var imot Kunstsilosaken, men at det var pengebruken og prosessene de reagerte på.

Eirik Rostoft, ordfører kandidat for det nystiftede partiet Tverrpolitisk Folkeliste, mener at Kunstsilosaken spesielt, har bidratt til å rette søkelyset mot det han omtaler som «byens demokratiske utfordringer» (Fjæren, 2019). Rostoft omtaler mediemangfoldet i Kristiansand som en «katastrofe» og legger til at der er ingen «fullverdige nettstedet som utfordrer Fædrelandsvennens monopolrolle» (Fjæren, 2019). Gruppeleder for bystyregruppen til Arbeiderpartiet i Kristiansand, Mette Gundersen, omtaler «Sørlandsnyhetene» som et «løgnmaskineri» og mener at dette er en trend vi observerer både nasjonalt og internasjonalt (Fjæren, 2019). Videre uttaler næringslivsaktøren Brandsdal at det for hans del er langt mer effektivt å uttrykke seg på Facebook enn i en kronikk i Fædrelandsvennen. Brandsdal forteller at aktørene bak «Sørlandsnyhetene» er gått lei av det han omtaler som «tette nettverk» og «korrupsjon» i byen (Fjæren, 2019). Artikkelen avsluttes med følgende resonnering: «Det kommer til å bli et bikkjeslagsmål her nå. Årets valg blir et protestvalg i Kristiansand» (Fjæren, 2019).

Den 7. september 2019 publiserte Dagbladet et nyhetsoppslag om Kunstsilosaken og protestene i Kristiansand med overskriften «Skaper raseri og splitter byen» (artikkel 13). Representant fra Tverrpolitisk Folkeliste, Svein-Harald Mosvold Knutsen, forteller til Dagbladet at «Folk i byen blir ikke lyttet til. Politikerne og *fiffen* gjør som de vil» (Suvatne & Rydning, 2019). Han er oppgitt over at det offentlige vil bruke hundrevis av millioner på Kunstsiloen og fremhever at «Dette er jo penger Kristiansand kunne brukt på skole og eldre ute i bydelene, framfor et bygg som vanlig folk ikke får særlig glede av. Folk i Kristiansand har fått nok» (Suvatne & Rydning, 2019). Vidar Kleppe (Demokratene) er enig med Mosvold Knutsen i hans beskrivelser av Kunstsilosaken og uttaler at [...] «Det politiske flertallet kjører gjennom dette prosjektet uten å lytte» (Suvatne & Rydning, 2019). Tverrpolitisk Folkeliste fikk en del oppmerksomhet i mediene oppunder lokalvalget 2019 i Kristiansand. Flere av listens initiativtakere, ble mistenkt for å være en del av nettverket bak «Sørlandsnyhetene» (Reite, Ihme & Eikeland, 2019).

Samme dag, publiserte Fædrelandsvennen en artikkel med overskriften «Trekker seg fra Sørlandsnyhetene» (artikkel 14). Saken ble først publisert i Dagens Næringsliv, men også NRK Sørlandet valgte å dele nyheten. Artikkelen er basert på et innlegg skrevet av Brandsdal

på Facebook-siden «Sørlandsnyhetene», hvor han først annonserte at han velger å trekke seg fra nettstedet. Fædrelandsvennen refererer til Brandsdals innlegg på «Sørlandsnyhetene» hvor han skriver [...] «Det er viktig å påpeke at «Sørlandsnyhetene» er en dugnadsside som oppsto av frustrasjon av mangelfull gravejournalistikk fra Fædrelandsvennen og kritikkverdig bruk av fellesskapets midler. Flere av oss trengte et sted hvor vi kunne si ifra og diskutere, uten filter. Det er ingen unnskyldning for at ordskiftet har blitt for tøft, men en forklaring» (Østtveit, 2019). Denne artikkelen er interessant nettopp fordi den bekrefter at tradisjonelle medier fanger opp innlegg i sosiale medier og velger å produsere innhold hentet direkte fra Facebook.

To dager etter at kommunestyre- og fylkestingsvalget var gjennomført, publiserte Dagbladet et nyhetsoppslag med overskriften «Denne siloen endret valget» (artikkel 15). To partier har særlig tatt til orde mot Kunstsiloen, og Dagbladet skriver at disse har fått betydelig uttelling ved valget. «Partiet Demokratene, ledet av tidligere FrP-politiker Vidar Kleppe, får 13,5 prosent av stemmene i sørlandskommunen, og ble med det kommunes tredje største parti etter Arbeiderpartiet og Høyre. Det nye protestpartiet Tverrpolitisk Folkeliste får 5,5 prosent av stemmene» (Drefvelin & Lea, 2019). Vidar Kleppe (Demokratene) hevder at kommunen har overkjørt folket i Kunstsilosaken og uttaler til Dagbladet at «Trauste, gode sørlendinger pleier ikke å ta så hardt i. Nå har kommunen fått klar beskjed fra borgerne...» Og videre «... Vi ønsker at milliardæren Tangen skal ta regningene sine sjøl, sammen med sine kompiser og kapitalsterke folk. Dette er ikke en primæroppgave for en kommune å drive» (Drefvelin & Lea, 2019). Artikkelen tydeliggjør at Kunstsilosaken er «hjertesaken» til de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste.

4.1.6 Hovedfunn fra medieoppslagene

I 2015 og 2016 er det i all hovedsak aktører på innsiden av det kommunale beslutningsapparatet, lokale næringslivsaktører og representanter fra lokale kunst- og kulturinstitusjoner som uttaler seg om saken, der disse fremstår som en synlig klynge av aktører. Fremstillingen av Kunstsilosaken i tradisjonelle medier ser ut til å være utelukkende positiv, i den forstand at saken omtales som en unik «gave» til byen Kristiansand. «Gaven» er den første rammen som kan identifiseres i medieoppslagene. Funnene tyder på at hendelsen der SKMU ber Cultiva om 100 millioner til Kunstsiloen, er utløsende for et skifte i mediernes fremstilling av saken. En sentral «frame» som gjøres gjeldende i tidsrommet hvor denne hendelsen utspiller seg, er den jeg har valgt å definere som *pengesløseri*. Denne rammen

oppstår som følge av at innflytelsesrike aktører retter kritiske bemerkninger mot økonomiske aspekter i prosjektet. Det er først og fremst næringslivsaktøren Einar Øgrey Brandsdal og statsautorisert revisor, Aage P. Danielsen som retter kritikk mot saken i mediene. Både Brandsdal og Danielsen fremstår på det tidspunktet som enkeltaktører.

Med opprettelsen av Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» i februar 2018, skyter antall medieoppslag om Kunstsilosaken til værs (se figur 1). Fædrelandsvennen publiserte i denne perioden flere medieoppslag hvor avisen legger vekt på det den omtaler som det problematiske med Facebook-siden. I sine beskrivelser av den såkalte problematikken, er regionavisen særlig opptatt av at innlegg som publiseres på «Sørlandsnyhetene» er anonyme. Nettverket bak «Sørlandsnyhetene» fremstår i så måte som en skjult klynge av aktører. Hovedfunn fra medieoppslagene viser at tradisjonelle medier bruker sosiale medier som en informasjonskanal og at deres dagsorden påvirkes av sosiale medier. Funnene viser at diskusjonen om Kunstsilosaken handler mye om penger, men vel så mye om maktstrukturer. Medienes fremstilling av Kunstsilosaken i 2018 og utover, er tydelig fokusert på personkarakteristikk av aktører som fremstår som sentrale. En «frame» som gjøres gjeldende i denne sammenheng er den jeg har valgt å definere som «*fiffen vs. folket*». Begrepet «fiffen» dukket på et tidspunkt opp i debatten om Kunstsilosaken og fremkommer i flere av de utvalgte medieoppslagene. «Fiffen» ble fremsatt av motstandere som en referanse til aktører som er sentrale forkjempere i saken. I den forstand fremstilles politiske aktører på forkjempersiden som en egen eliteklasse.

Kunstsilosaken fikk betydelig oppmerksomhet oppunder lokalvalget i 2019 og ble en sentral valgkampsak. Funn fra medieoppslagene viser at Kunstsilosaken fremstår som «hjertesaken» til både «Sørlandsnyhetene» og de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste. En «frame» som forsterkes ytterligere i perioden oppunder lokalvalget er den jeg har valgt å definere som «*korrupsjon*». Funnene viser at sakens motstandere fremsetter påstander om kameraderi og korrupsjon blant politikere fra politisk posisjon i lag med næringslivsaktører og representanter fra kunst- og kulturinstitusjoner.

4.2 Hvilke aktører har hatt makten til å styre agendaen?

Interessante refleksjoner fra intervjuene viser at informantene i stor grad vektlegger forholdet mellom tradisjonelle- og sosiale medier i sine refleksjoner. Flere informanter sammenligner

Fædrelandsvennens makt til å sette agenda i Kunstsilosaken med «Sørlandsnyhetenes» innflytelse på agendaen. Informantene understreker at det primært er Fædrelandsvennen som har skrevet om saken når de omtaler tradisjonelle mediers nyhetsdekning. Fire informanter nevner at saken lokalt i tillegg har vært dekket av NRK-Sørlandet og Agderposten i noen grad, og til en viss grad også i nasjonale medier. Flere informanter fremhever at Fædrelandsvennen har fått mye kritikk i forbindelse med sin dekning av blant annet Kunstsilosaken. Det er flere årsaker til kritikken, men den mest fremtredende og som trekkes frem av hele fem informanter, handler om mediesituasjonen på Sørlandet. Næringspolitisk leder i Næringsforeningen i Kristiansandsregionen beskriver mediesituasjonen:

[...] «Jeg tror noe av kritikken mot Fædrelandsvennen mer er en form for kritikk av medievirkeligheten på Sørlandet hvor de reelt sett ikke har noen utfordrer til regionavisen».

En informant presiserer at mediene lokalt ikke har vært like modige og grundige i sin dekning av problematikken knyttet til Kunstsilosaken, da særlig i forbindelse med nettverket og den usynlige klyngen av aktører bak «Sørlandsnyhetene». Arbeidende styreleder i Stormberg forteller:

«Isolert til Kunstsilo opplever jeg at Fædrelandsvennen har gjort en god jobb, de har hatt kritiske saker [...] men, de har sviktet samfunnsoppdraget sitt når det gjelder å grave i hva som faktisk har skjedd når det kommer til den delvis anonyme motstanden mot blant annet Kunstsiloen [...] det å gå dypere ned i den materien opplever jeg at de ikke har gjort i den grad man kunne ha forventet».

Særlig en informant uttrykker sterk misnøye med tradisjonelle mediers nyhetsdekning av Kunstsilosaken. Representant fra «Sørlandsnyhetene» mener at Fædrelandsvennen ikke er objektive nok i sin fremstilling av Kunstsilosaken:

«Vi ser jo at resten av denne saken egentlig dekkes av kultureddaktørens interesse. Den er jo helg farget [...] Når det braker løs for alvor i desember 2017, da er det som følge av at vi begynner å ta kontroll over kommentarfeltene i Fædrelandsvennen. Vi som satt utenfor uten hverken å ha makt eller å søke makt, vi får rett og slett ingen hjelp fra medier overhodet, slettes ikke Fædrelandsvennen, før vi tar tak selv. Det er først når vi begynner å lansere egne sosiale medier at det tar av».

Denne refleksjonen er interessant fordi den viser at aktører som står utenfor det interne

beslutningsapparatet opplever at det er vanskelig å nå gjennom med medieoppslag i tradisjonelle medier. Vedkommende betrakter sosiale medier for å være en langt mer effektiv metode for å publisere innhold og meninger om saken.

Interessante refleksjoner fra intervjuene viser midlertid at de fleste av informantene opplever tradisjonelle mediers nyhetsdekning av Kunstsilosaken som bred og relativt balansert. Likevel er det ingen som betviler sosiale mediers innflytelse til å sette agendaen i saken. Informantene gir ulike refleksjoner på hvordan de har opplevd at tradisjonelle medier har klart å sette agendaen kontra sosiale medier. Gruppeleder for bystyregruppen til Arbeiderpartiet i Kristiansand mener at det er sosiale medier som har satt agendaen i Kunstsilosaken:

[...] «Linket opp til denne saken så tapte tradisjonelle medier alle slag [...] her var det sosiale medier som fullstendig tok over for dagsordensettingen av Kunstsiloen, i alle fall i negativ forstand».

Kulturredaktør i Fædrelandsvennen mener at både tradisjonelle- og sosiale medier har hatt makten til å styre agendaen i Kunstsilosaken:

«Det er begge aktører, men sosiale medier med dette valget mer enn noen gang før [...] så er det vanskelig å si hvor stor gjennomslagskraft de har hatt. De har hatt veldig mange som har fulgt dem og lest dem, men som ikke nødvendigvis har vært enige med dem».

Mye tyder på at informantene opplever at både tradisjonelle- og sosiale medier setter agendaen i Kunstsilosaken, men at sosiale medier i langt større grad enn tidligere har hatt makten til å styre agendaen. En informant trekker også frem at Kristiansandstilfellet er et eksempel på at man ikke har klart å oppfatte sprengkraften i sosiale medier. Styreleder i Cultiva legger vekt på en gjensidighetsrelasjon:

[...] Det er klart at det har blitt en gjensidighetsrelasjon mellom de etablerte mediene og de sosiale mediene. De etablerte mediene fanger opp trender og tendenser og ikke minst konkrete innlegg i sosiale medier og innimellom så trykker de jo rene Facebook-innlegg [...] I Kristiansandstilfellet, den situasjonen Fædrelandsvennen kom i, har vært unikt krevende, nærmest uanstendig».

Særlig oppunder lokalvalget i 2019, opplever informantene at «Sørlandsnyhetene» har vært det «mediet» som har styrt agendaen i Kunstsilosaken. Daværende ordfører (Høyre) mener at det var «Sørlandsnyhetene» som flyttet velgere:

[...] «Jeg tror det er tradisjonelle medier som i størst grad setter en dagsorden, men vi så nok i dette valget spesielt i Kristiansand at det var sosiale medier som flyttet velgere».

Informantene mener at det er flere sentrale aktører i Kunstsilosaken. Nicolai Tangen og Reidar Fuglestad fremheves som svært sentrale. Det er særlig daværende ordfører (Høyre) og gruppeleder for bystyregruppen til Arbeiderpartiet i Kristiansand, som blir omtalt som sentrale aktører på innsiden av det kommunale beslutningsapparatet. Cultiva og SKMU beskrives også som sentrale aktører i saken, men de omtales imidlertid ikke som agendasettere. Noen informanter mener at Fædrelandsvennen har vært en sentral aktør for å sette saken på agendaen. Det er imidlertid flere informanter som fremhever at regionavisen har stilt seg positiv og støttende til Kunstsilosaken.

Det er bred enighet blant informantene om at nettverket bak «Sørlandsnyhetene» har vært sentrale aktører for å sette Kunstsilosaken på agendaen. Informantene omtaler Facebook-siden både som en klynge av aktører, men trekker også frem enkeltaktører som de mener har en tilknytning til «Sørlandsnyhetene». Flere informanter fremhever at deler av nettverket bak «Sørlandsnyhetene» fremdeles er usynlig, og noen informanter omtaler enkeltaktører som de mener har eller har hatt, en tilknytning til Facebook-siden. Det er i all hovedsak politiske representanter fra de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste, som trekkes frem som usynlige aktører.

4.2.1 Ulike fremstillinger av Kunstsilosaken

Kunstsilosaken har vært omtalt i stor grad i tradisjonelle medier, men har i tillegg fått mye oppmerksomhet også i sosiale medier. Informantene fremhever at det er store variasjoner knyttet til hvordan saken har vært fremstilt i tradisjonelle medier kontra sosiale medier. Herunder er jeg spesielt opptatt av å identifisere hvilke «frames» som fremkommer i data fra intervjuene. Sentralt i den sammenheng blir da også å undersøke hvilke aktører som kan kobles til ulike «frames». Informantene beskriver fremstillingen av Kunstsilosaken i sosiale medier som hatefull, løgnaktig og konspiratorisk. Interessante refleksjoner viser imidlertid at flere informanter mener at Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» har fremhevet noen viktige

poenger i sin fremstilling av saken. Herunder påpeker enkelte informanter at det har vært nødvendig å stille kritiske spørsmål blant annet til hvordan «*kunstgaven*» skal håndteres, særlig hva gjelder økonomiske betraktninger. Det er imidlertid bred enighet blant informantene om at «Sørlandsnyhetene» har benyttet metoder som beskrives som ødeleggende, for å fremheve kritikkverdige forhold ved Kunstsilosaken.

Daværende ordfører (Høyre) mener at vinklingen av Kunstsilosaken i sosiale medier har vært ekstrem:

[...] «Sosiale medier, det vil si i dette tilfellet «Sørlandsnyhetene», har hatt en helt ekstrem vinkling og presentasjon av Kunstsilosaken. Det har vært en endeløs rekke med falske løgnaktige påstander. Det er jo vesentlig annerledes enn det som har vært i de redaktørstyrte mediene, også er det noen redaktørstyrte medier som har hengt seg på, dog ikke fullt så ille».

Hele seks informanter retter kritikk mot sosiale mediers fremstilling av saken, men en informant skiller seg fra de resterende og mener at det har vært nødvendig å få frem flere sider av saken. Representant fra «Sørlandsnyhetene» hevder at Kunstsilosaken kom på agendaen allerede i 2014, men at tradisjonelle medier ikke valgte å dekke saken på det tidspunktet. Det viser at sentrale aktører har ulik oppfatning av når saken faktisk havnet på agendaen.

Representant fra «Sørlandsnyhetene» mener at Fædrelandsvennen ikke har dekket saken i et kritisk lys:

«Fædrelandsvennen skrev ikke om saken før i april 2015. Da skriver de at Nicolai Tangen har gitt en mengde kunstverk til Kristiansand, så kom situasjonen hvor han trekker inn Kunstsiloen. Greit nok, men så nedsatte kommunen en hurtigarbeidende komite som skulle se på hvordan man skulle håndtere *gaven*. En hurtigarbeidende komite er jo helt feil i henhold til kommuneloven [...] alle disse interessene som skal inn, særinteresser først og fremst og ikke nødvendigvis samfunnsinteresser. Hvor er dekket ikke Fædrelandsvennen saken i et kritisk lys. Det er kjempeflott at vi har fått en *gave* for jeg trodde også den gang at det var en *gave* [...] men etter hvert som prosessen skrider frem så er ikke Fædrelandsvennen på jobb».

Interessante refleksjoner fra intervjuene viser at motstanderne av Kunstsilosaken oppfatter at Tangen-samlingen ikke egentlig er en «gave» til Kristiansand. Det begrunnes i all hovedsak med at det er store kostnader forbundet med hvordan kommunen skal håndtere den såkalte «gaven». Funnene viser at deler av diskusjonen som omhandler Kunstsilosaken, dreier seg om hvorvidt donasjonen av Tangen-samlingen kan karakteriseres som en «gave». Det er tydelig at gaveelementet fremstilles som en sentral egenskap ved Kunstsilosaken, først av sakens forkjempere, men etter hvert også av motstandere. «Gaven» er et eksempel på en «frame» som synliggjøres i informantenes beskrivelser av saken.

Særlig en informant trekker frem at Cultivas bevilgning på 100 millioner til Kunstsilosaken, representerer en vending hva angår de såkalte «motkreftene» som ble engasjert i saken.

Daværende ordfører (Høyre) forteller at saken utviklet seg til en konflikt:

«Det ble absolutt vekket til live noen sterke motkrefter da Cultiva kom på banen fordi det var noen som mente at det var feil at Cultiva brukte så mye penger og at dette ville gå utover barn og unge, og utover idretten i det hele tatt [...] Fædrelandsvennen valgte følgelig å dekke disse motkreftene. Særlig Einar Øgrey Brandsdal fikk en del omtale i løpet av 2018. Frem til da opplevde jeg at det var veldig mye entusiasme i lokalsamfunnet knyttet til prosjektet»

Representant fra «Sørlandsnyhetene» stiller seg kritisk til at Cultiva valgte å bevilge 100 millioner til Kunstsilo, og mener at denne avgjørelsen utløste sterk misnøye i lokalsamfunnet:

[...] «Cultiva tjener ikke sitt formål. Folk er misfornøyde og ser at dette er en pengebinge som er til for å lage lekekasse for *fiffen*».

Det er flere informanter som trekker frem at hendelsen med Cultiva resulterte i en mer synlig motstand mot Kunstsilosaken. Cultivas bevilgning på 100 millioner til Kunstsilosaken ser ut til å være et aktuelt mulighetsvindu i denne studien. Informantene fremholder at sakens motstanderne mente at det var uriktig å bevilge en så omfattende sum offentlige penger til et prosjekt innen kunst- og kultur. Funnene viser at motstanderne i stor grad valgte å fremheve og «spille på» økonomiske aspekter ved saken. Prosjektets estimerte kostnader er dermed en sentral «frame» som ble fremsatt av sakens motstanderne for å tydeliggjøre at dette var et «unyttig» prosjekt for innbyggerne i Kristiansand.

Kulturredaktør i Fædrelandsvennen legger vekt på konsekvenser som følge av sakens forankring på kunst- og kulturfeltet:

«Det handler jo om finkultur, og det er kunst som er ubegripelig og abstrakt [...] det er veldig lett å etablere et narrativ om folk flest mot en elite på kulturfeltet og derfor har Kunstsilo vært et veldig takknemlig objekt [...] så er det også fordi at kunstgaven kommer fra en milliardær, og at dette skal koste oss penger [...] det har det jo også vært et veldig opprør mot».

Interessante refleksjoner fra intervjuene viser at det er bred enighet blant informantene om at sakens motstandere er av den oppfatning at Kunstsilosaken er et prosjekt av og for elitene. Samtidig blir det påpekt at motstandere antar at Kunstsilosaken går på bekostning av andre prosjekter, for eksempel innenfor skole, helse eller bydelspolitikk.

Styreleder i Cultiva forteller at:

«Kunstsiloen hadde alt i seg til å skape den perfekte storm. Saken dreier seg om en milliardær, kunst og bruk av offentlige penger på et sted hvor man stadig har levekårsutfordringer. Velgerne reagerte på den omtalte «*fiffen*» som vi har hatt i Kristiansand i mange år. Jeg tenker jo at det er en naturlig slitasje på det over tid».

Informantene fremholder at betegnelsen «*fiffen*» har vært et sentralt begrep i forbindelse med denne saken, hvorav «*fiffen*» er en referanse til den borgerlige majoriteten i Kristiansand og til sentrale forkjempere i Kunstsilosaken. Det gjelder i all hovedsak politikere fra politisk posisjon, men også sentrale aktører som Nicolai Tangen og Reidar Fuglestad. Betegnelsen «*fiffen*» ble fremsatt av «Sørlandsnyhetene» og sakens motstandere for øvrig. Begrepet er å betrakte som en sentral «frame» i denne saken.

4.2.2 Lokalvalget som «mulighetsvindu»

Kunstsilosaken fikk betydelig oppmerksomhet i valgkampen og med det en sentral valgkampsak. Interessante refleksjoner fra intervjuene viser at det var nettverket bak «Sørlandsnyhetene» og de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste evnet å sette Kunstsilosaken på agendaen i forbindelse med valget. Informantene oppfatter at lokalvalget har hatt betydning for den polariserte debatten om Kunstsilosaken, i den forstand at valget aksentuerte konflikten omkring saken.

Helse seks informanter er samstemte i at lokalvalget 2019 i Kristiansand, kan karakteriseres som et «protestvalg». Arbeidende styreleder i Stormberg er imidlertid bare delvis enig i denne karakteristikken:

«Delvis et protestvalg ja, fordi det var noen byutviklingssaker som enkelte var imot [...] hadde vi ikke hatt disse sakene så hadde det kanskje vært et protestvalg som kanaliserte seg via type bompengemotstand som vi har sett i andre byer i Norge, eller for den saks skyld andre saker som proteststemmene ville ha flokket seg rundt [...] I dette tilfellet ble mange proteststemmer mobilisert av «Sørlandsnyhetene» og det ble skapt proteststemmer som det ikke var grunnlag for at skulle være proteststemmer, rett og slett fordi velgerne ble belastet med løgner, desinformasjon og falske nyheter».

Informantene er samstemte i at Kunstsilosaken skiller seg fra andre saker i valgkampen. Det er imidlertid bred enighet om at det var flere andre saker som fikk mye oppmerksomhet i forkant av lokalvalget og som «Sørlandsnyhetene» følgelig valgte å debattere og fokusere på. Sakene det gjelder er selvsagt Kunstsilosaken, men i tillegg utbyggingen av et trafikkryss (Gartnerløkka) og flytting av containerhavnen som per nå ligger i Kristiansand sentrum. Det er noen informanter som i tillegg mener at kommunesammenslåing er en sak som var aktuell i forbindelse med lokalvalget. Interessante refleksjoner viser at informantene oppfatter at de store byutviklingssakene som pågikk parallelt i den studerte tidsperioden, forsterket hverandre. Flere informanter trekker frem at det nærmest var et perfekt sammenfall i tid med hensyn til disse sakene som gjorde at valget ble et «protestvalg». Styreleder i Cultiva oppsummerer kort og konsist:

«Jeg oppfatter at de tre saken forsterket hverandre, men den mer institusjonelle cocktailen lå i Kunstsiloen».

Daværende ordfører (Høyre) ønsket å føre en annerledes valgkamp, men fremhever at de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste, gjorde det tilnærmet umulig for de etablerte partiene å fokusere på andre saker, for eksempel skolepolitikk:

[...] «Det som preget valget var disse sakene som etter min og de etablerte partienes oppfatning var lagt bak oss. Kunstsilo, Gartnerløkka, havneflytting, de var jo oppe og avgjort, men preget likevel valgkampen [...] sånn sett var det jo partier som gjorde de til store valgkampsaker og ga inntrykk av overfor velgerne på at de kunne snus [...] Fædrelandsvennen spilte med på det og valgte til dels å holde fast i disse store sakene. Det var det som fikk oppslutning. Alle de etablerte partiene gikk jo kraftig tilbake.

Det er flere informanter som deler denne oppfatning. Interessante refleksjoner fra intervjuene viser at informantene er samstemte i at deler av den skjulte klyngen av aktører bak «Sørlandsnyhetene», er politisk engasjert som medlemmer i partiene Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste. Lokalvalget er det sentrale mulighetsvinduet som aktører på motstandersiden benyttet for å sette Kunstsilosaken på agendaen.

Informantene er opplagt opptatt av at Kunstsilosaken skiller seg fra andre saker i valgkampen, det gjelder de ovennevnte byutviklingssakene. I denne sammenheng fremhever informantene at det ikke er uvanlig at kulturprosjekter møter sterk motstand. I tillegg vektlegges at kombinasjonen av en privat gave og offentlig pengebruk førte til at saken fikk mye oppmerksomhet i mediene. Flere informanter mener samtidig at det de beskriver som den polariserte debatten om Kunstsilosaken, skyldes «Sørlandsnyhetene».

Det er bred enighet blant informantene om at «Sørlandsnyhetene» har hatt en innvirkning på valgresultatet. Informantene fremholder imidlertid at det er vanskelig å konstatere hvor avgjørende nettstedets innflytelse har vært i denne sammenheng. Gruppeleder for bystyregruppen til Arbeiderpartiet i Kristiansand mener at Facebook-siden har hatt noe innvirkning:

[...] «På mange måter så tror jeg Sørlandsnyhetene slo inn noen åpne dører. Det var ikke spesielt med Sørlandet at det var en tid med stor mistillit, det var en global trend [...] dette var på en måte en lokal variant av en typisk «fake news»-kanal. Jeg tror absolutt at Sørlandsnyhetene har hatt noe innvirkning, men sakene som Gartnerløkka-prosjektet, flytting av containerhavnen og Kunstsilo kan ha hatt noe innvirkning på valgresultatet. De som hadde lettvinne løsninger, som sa nei til alt, de vant frem».

Informantene er opplagt opptatt av at Kunstsilosaken alene, ikke kan forklare oppturen for de såkalte «protestpartiene». Flere informanter vektlegger betydningen av at det var flere store byutviklingssaker som preget valgkampen og som kan ha hatt en innvirkning på valgresultatet. Likevel er det tydelig at informantene mener at «Sørlandsnyhetene» har hatt en innvirkning på utfallet av lokalvalget.

4.2.3 Polariserende debattklima på sosiale medier

Informantene er relativt samstemte i at Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» har hatt en svært negativ effekt på det politiske debattklimaet i kommunen. Kulturredaktør i Fædrelandsvennen fremhever at «Sørlandsnyhetene» har ført med seg en ødeleggende debattkultur i

Kristiansand:

«Det har hatt en veldig dårlig effekt fordi de har brukt verktøy som er veldig diskutabile, lansert utrolig mye konspirasjonsteorier, lansert mye udokumenterbare påstander, beskyldt mange aktører for ulovligheter og lukkede prosesser [...] også har det vært problematisk å håndtere de fordi det har vært anonymt».

Representant fra «Sørlandsnyhetene» forteller imidlertid at det har vært nødvendig å få frem flere sider av blant annet Kunstsilosaken:

«Vi har i hvert fall fått polarisert det. Det er det ingen tvil om [...] Vi har hatt en påvirkning på debattklimaet som mange vil nok si at er negativ og jeg er ikke fremmed for det, men samtidig så har vi jo fått den nødvendige debatten om debatten [...] I tillegg har vi klart å få fram et debattnivå som er adskillig mer folkelig».

Seks informanter er svært tydelig i sin argumentasjon der de mener at «Sørlandsnyhetene» har hatt en negativ effekt på debattklimaet lokalt. Mer generelt, trekker alle informanter frem positive sider med bruk av sosiale medier i den offentlige samfunnsdebatten. Det som i stor grad blir vektlagt er at sosiale medier har demokratiske virkninger og har bidratt til å styrke ytringsfriheten. I tillegg fremhever lokalpolitikere at det har blitt mye enklere å kommunisere direkte mellom politikere og velgere. Dessuten kan politikere nå frem med sine budskap ufiltrert og ikke bare gjennom redaktørstyrte medier. Hovedbildet er dermed at sosiale medier er et nyttig demokratisk verktøy. På den annen side er informantene samstemte i at sosiale medier fører med seg noen demokratiske utfordringer.

Styreleder i Cultiva mener at det både er fordeler og ulemper med bruk av sosiale medier som politisk kommunikasjonsplattform:

«Min tilnærming er jo veldig schizofren. Problemstillingen svarer selvfølgelig om at sosiale medier har styrket ytringsfriheten langs mange rekker og at det hovedsakelig er et bra hjelpemiddel av vi kan diskutere og dele meninger på en så friksjonsfri måte. På den annen side er det urovekkende at det er store globale teknologigiganter som overhodet ikke spiller på lag med våre samfunnsstrukturer. Det er sørgelig å se

hvordan det offentlige og politikere som en del av det bruker sosiale medier hemningsløst også når det kommer til sponsede innlegg [...] Demokratiet vårt ligger egentlig nå i hendene på sosiale medier, og da primært Facebook selvfølgelig».

Informantene er samstemte i at «Sørlandsnyhetene» har vært sentrale i å sette Kunstsilosaken på agendaen. Refleksjoner fra intervjuene viser at informantene gir en relativt homogen beskrivelse av Facebook-siden. I denne sammenheng settes søkelyset på det de mener er problematisk med «Sørlandsnyhetene». Begreper som går igjen i informantenes beskrivelser av den såkalte problematikken er «fake news», netthets, sjikane og personangrep. Det blir også vektlagt at en slik spredning av det de beskriver som «fake news», skaper en form for forvirring og usikkerhet blant publikum, slik Næringspolitisk leder i Næringsforeningen i Kristiansandsregionen uttrykker:

[...] «Fake news» er jo ikke som enkelte tror, at det er 100% feil [...] det er nemlig et element av sannhet, men det er et så stort element av usannhet eller fordreining av sannheten at det etablerte inntrykket folk sitter igjen med er noe som er helt feil».

Informantene forteller at de har på «Sørlandsnyhetene», i større eller mindre grad. Daværende ordfører (Høyre) og gruppeleder for bystyregruppen til Arbeiderpartiet i Kristiansand forteller at de selv har vært utsatt for hatske angrep på Facebook-siden «Sørlandsnyhetene». Styreleder i Cultiva, arbeidende styreleder i Stormberg og kultureddaktør i Fædrelandsvennen meddeler at de også har blitt skrevet om og «tagget» på «Sørlandsnyhetene».

Noen informanter formidler at det til tider har opplevdes som vanskelig å bli «uthengt» i sosiale medier, spesielt med tanke på at det ikke har vært mulig for dem å komme med tilsvar. Gruppeleder for bystyregruppen til Arbeiderpartiet i Kristiansand forteller:

[...] «Det var et enormt fokus på meg og på andre mennesker som jeg har jobbet med og som jeg bryr meg om. Til å begynne med leste jeg, men jeg kom vel etter hvert til at det for min egen del var bedre å la være [...] dette er ikke bra for min jobb og for meg som person å lese fordi at jeg ikke har muligheten til å komme med tilsvar [...] da det ble for vilt var det nok mennesker rundt meg som vil meg vel og som gjorde meg oppmerksom på at det var bedre for meg å ikke lese det som ble skrevet om meg».

I tillegg er det flere informanter som formidler at nettstedets aktører valgte å «blokkere» og «utestenge» personer som åpenbart var uenige i innholdet som ble publisert på

«Sørlandsnyhetene». Dette funnet indikerer at nettstedets aktører ikke var åpne for å diskutere og debattere med meningsmotstandere på eget forum.

4.2.5 Hovedfunn fra intervjuene

Hovedfunn fra intervjuene viser at informantene gir en forholdsvis homogen beskrivelse der de beskriver tradisjonelle- og sosiale mediers rolle i Kunstsilosaken. Flere informanter fremhever at kritikken som har vært rettet mot regionavisen Fædrelandsvennen, er mer en generell mediekritikk på at det ikke er en reell utfordrer til regionavisen. Noen informanter mener at Fædrelandsvennen burde ha dekket saken i et mer kritisk lys, og at avisen som del av dette ikke har utøvd «gravejournalistikk» i den grad en bør kunne forvente. Informantene opplever at både tradisjonelle- og sosiale medier setter agendaen i Kunstsilosaken, men at sosiale medier i langt større grad enn tidligere har hatt makten til å styre agendaen.

Empirien viser at informantene mener at nettverket og den skjulte klyngen bak «Sørlandsnyhetene», har spilt en betydelig rolle som agendasetter i Kunstsilosaken. I sine beskrivelser av Facebook-siden, antyder hele seks informanter at nettstedets aktører hetser og sjikanerer enkeltpersoner og publiserer «fake news». I så måte er de samstemte i at «Sørlandsnyhetene» har hatt en svært negativ effekt på debattklimaet lokalt. Interessante refleksjoner fra intervjuene viser at aktører som står utenfor det interne beslutningsapparatet oppfatter at det har vært vanskelig å få publisert kritiske medieoppslag om Kunstsilosaken i tradisjonelle medier. Representant fra «Sørlandsnyhetene» opplever at det er mer effektivt å produsere meninger og innlegg i sosiale medier for å få frem flere sider av blant annet Kunstsilosaken. Til tross for et svært tilspisset debattklima i Kunstsilosaken, viser det seg at informantene likevel har stor tro på de demokratiske prinsippene ved sosiale medier som arena for politisk debatt. Hovedbildet er at sosiale medier oppfattes som en viktig demokratisk ytringsplattform. Informantene mener imidlertid at debattklimaet i Kunstsilosaken viser at sosiale medier fører med seg noen demokratiske utfordringer.

Kunstsilosaken fikk betydelig oppmerksomhet i valgkampen og ble en sentral valgkampsak. Lokalvalget fremstår som det mest åpenbare mulighetsvinduet i denne studien. Funnene viser imidlertid at hendelsen der SKMU ber Cultiva om 100 millioner til Kunstsilo, fremstår som et potensielt mulighetsvindu. Hele seks informanter er samstemte i at lokalvalget 2019 i Kristiansand, kan karakteriseres som et «protestvalg». Det er tydelig at informantene mener at

Kunstsilosaken skiller seg fra andre saker i valgkampen. Det begrunnes først og fremst med sakens forankring på kunst- og kulturfeltet og at det ikke er unormalt at denne type byutviklingsprosjekter skaper engasjement. I tillegg vektlegges kombinasjonen av en privat gave og offentlig pengebruk. Flere informanter mener at Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» har vært avgjørende for at saken fikk stor oppmerksomhet i mediene. Det er bred enighet blant informantene om at Kunstsilosaken alene, ikke kan forklare oppturen for de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste. Det var flere store byutviklingssaker som tok oppmerksomhet oppunder valget og som «Sørlandsnyhetene» følgelig valgte å debattere og fokusere på. Inntrykket er at de store byutviklingssakene forsterket hverandre.

5. Drøfting av funn

Med utgangspunkt i ulike teoretiske perspektiver har jeg utledet teoretisk motiverte forskningsspørsmål som skal bidra med å belyse problemstillingen. I denne delen av oppgaven vil jeg etter beste evne forsøke å svare på disse spørsmålene gjennom den innsikten og kunnskapen jeg har tilegnet meg i arbeidet med masteroppgaven. Avslutningsvis vil jeg diskutere teoriens forklaringskraft.

5.1 Hvem har fungert som politiske entreprenører og hvilke mulighetsvinduer har de benyttet for å fremme sin agenda?

Resultater fra både medieoppslag og intervjuer viser at det er flere aktører som kan defineres som politiske entreprenører i denne studien. I tillegg viser resultatene at medieoppslagene og informantene i stor grad fremhever de samme aktørene. Det er imidlertid utfordrende å trekke et klart skille mellom hvilke aktører som befinner seg på innsiden, og dermed også på utsiden, av det kommunale beslutningsapparatet. Det kan forklares med at agendasetting skjer på flere tidspunkter i løpet av fireårsperioden som undersøkes i denne studien, og dermed fremstår også agendaen som mer uoversiktlig. Videre kan det argumenteres for at aktørmangfoldet indikerer at nye – og flere - aktører påvirker agendaen i Kunstsilosaken.

Kingdon (2003) skiller gjerne mellom en synlig og en skjult klynge av aktører når han beskriver politiske entreprenører. Funnene viser at den synlige klyngen i stor grad er sakens forkjempere. Den synlige klyngen utgjør i all hovedsak lokale politikere fra politisk posisjon med aksess til beslutningsarenaen, representanter fra lokale kunst- og kulturinstitusjoner og den private investoren Nicolai Tangen som skiller seg ut som en privat aktør i denne

sammenheng. Det er tydelig at også regionavisen Fædrelandsvennen, på leder- og kommentarplass, er positiv til Kunstsiloen. Ifølge Kingdon (2003) er det heller ikke uvanlig at lokale medier opptrer som del av den synlige klyngen av aktører. Videre kan det trekkes frem at nettverket bak Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» fungerer som politiske entreprenører i Kunstsilosaken. Deler av kritikken som har vært rettet mot «Sørlandsnyhetene» handler om at innleggene som ble publisert i stor grad var anonyme og at det ikke var kjent hvem som stod bak opprettelsen av nettstedet. Det kan derfor argumenteres for at nettstedets aktører, ved å kamuflere seg bak anonyme innlegg, opptrer i form av det Kingdon (2003) definerer som en skjult klynge av aktører.

Ifølge Kingdon (2003) er det politiske entreprenører med aksess til det interne formelle beslutningsapparatet som først og fremst styrer agendaen. Frem til årsskiftet 2017-2018 er det den synlige klyngen av aktører som styrer agendaen i saken. Den skjulte klyngen blir fremtredende i begynnelsen av 2018, tett opp til perioden der «Sørlandsnyhetene» oppstår. I forkant av lokalvalget i 2019, aktualiseres innflytelsen av den skjulte klyngen ytterligere. Med andre ord ser det ut til at sosiale medier har aktualisert betydningen av skjulte klynger i denne saken ved at de har løftet saken på agendaen på et medium som ikke er redaktørstyrt og hvor de har hatt stor grad av kontroll med fremstillingen av saken.

Det er særlig to hendelser som peker seg ut som potensielle mulighetsvinduer i Kunstsilosaken. Den første hendelsen gjelder Cultivas pengebevilgning på 100 millioner til Kunstsiloen. Dette mulighetsvinduet bærer konturer av det Kingdon (2003) definerer som et problemvindu. Hendelsen skaper et handlingsrom for aktører som står utenfor det interne beslutningsapparatet til å trekke oppmerksomhet mot spesifikke problemer i Kunstsilosaken. Den andre viktige hendelsen er lokalvalget i 2019. Mulighetsvinduet oppstår som følge av at det skjer en endring i politikkstrømmen. Det refererer til det Kingdon (2003) definerer som et politisk drevet vindu. Det er først og fremst aktører på motstandersiden som benytter mulighetsvinduene. Endringene dette medfører, kan forklares med utgangspunkt i flerstrømsmodellen som tar sikte på å forstå agendasetting gjennom tre separate strømmer: problemer, politikk og løsninger (Kingdon, 2003). Et spørsmål som melder seg er hvilke politiske entreprenører som står sentralt i koblingen av de tre strømmene. I lys av flerstrømsmodellen kan det argumenteres for at motstanderne klarte å koble Kunstsilosaken til et problem eller det som i teorien om Framing (2.2) betegnes som «frames».

5.1.2 Spørsmålet om Cultivas pengebevilgning

Det første mulighetsvinduet oppstår i årsskiftet 2017-2018, som følge av at SKMU ber Cultiva om 100 millioner til utbyggingen av Kunstsiloen. Denne hendelsen etterfølges av en synlig motstand som retter kritikk hovedsakelig mot økonomien i prosjektet. Det er særlig næringslivsaktøren Einar Øgrey Brandsdal som fremsetter kritikken. Etter at det ble gjort kjent at Cultiva besluttet å bevilge 100 millioner til Kunstsiloen, publiserte Fædrelandsvennen artikkelen om at statsautorisert revisor, Aage P. Danielsen, angriper det økonomiske beregningsgrunnlaget i saken. Begge aktører opptrer som enkeltaktører, og deres kritikk av saken får en del omtale i mediene, spesielt i Fædrelandsvennen. Funnene viser imidlertid at motstanden mot Kunstsilosaken blir tydeligere i mediebildet og oppleves av informantene å bli sterkere i forbindelse med opprettelsen av Facebook-siden «Sørlandsnyhetene» i februar 2018. Dette er den måneden hvor det ble publisert flest medieoppslag om Kunstsilosaken. Etter at det ble kjent at Brandsdal var en av grunnleggerne og administrator av «Sørlandsnyhetene», har han opptrådt i en klynge, og ikke som enkeltaktør. I det videre omtales Brandsdal som en del av nettverket bak «Sørlandsnyhetene».

Et fremtredende problem som tilkjennegis i medieoppslagene og i intervjuene er knyttet til de estimerte kostnadene på i overkant av 600 millioner kroner til utbyggingen av Kunstsiloen (Hagen & Staude, 2019). På motstandersiden er det rettet skepsis til pengebruken og flere mener at prosjektet er «pengesløseri». «Sørlandsnyhetene» valgte blant annet å vektlegge dette elementet i sin fremstilling av saken. På denne måten klarte klyngen bak Facebook-siden å koble saken til et problem, noe som ifølge Kingdon (2003) øker sannsynligheten for at saken settes på agendaen. Som en konsekvens forsøkte sakens forkjempere, det vil si politiske entreprenører på innsiden av det kommunale beslutningsapparatet, å fremsette løsninger, gjerne som et svar på problemet. Mulige løsninger som kan identifiseres i medieoppslagene er at finansieringen av prosjektet skal skje gjennom et spleiselag. Motstanderne legger frem andre løsninger, eksempelvis at pengene snarere burde brukes til andre formål. I denne debatten er det tydelig at motstanderne setter Kunstsilosaken opp mot potensielle prosjekter til svakere grupper i samfunnet, som for eksempel barn og eldre. Den tredje strømmen er politikstrømmen, og denne refererer i korte trekk til stemningen i opinionen (Kingdon, 2003, s. 145). Interessante funn fra intervjuene viser at informantene oppfattet at innbyggerne var positive til Kunstsilosaken frem til årsskiftet 2017-2018. Som følge av at den skjulte klyngen valgte å trekke oppmerksomhet mot problemer, fronter disse politiske entreprenørene en misnøye hovedsakelig med økonomien i Kunstsilosaken. Spørsmålet er om den skjulte

klyngen av politiske entreprenører klarte å påvirke opinionen med denne måten å fremstille saken på og ordskiftet i sosiale medier. Det har ikke denne studien grunnlag for å trekke noen konklusjon om, men det er tydelig at «Sørlandsnyhetene» har vært med på å påvirke agendasetting i den aktuelle beslutningsprosessen.

5.1.3 Lokalvalget i 2019

Det andre mulighetsvinduet er lokalvalget i 2019. Funn fra medieoppslag og intervjuer viser at stemningen i opinionen i forkant av valget, var preget av økende grad av misnøye med makthaverne og motstand mot flere store byutviklingssaker. Dette var noe som «Sørlandsnyhetene» og de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste valgte å «spille på» og brukte til sin fordel oppunder valget. Samspillet mellom problemer, politikk og løsninger gir et handlingsrom for motstanderne til å arbeide strategisk for å sette Kunstsilosaken på agendaen. «Sørlandsnyhetene» og de såkalte «protestpartiene» klarte å «politiserer» saken på ny ved å koble den til flere problemer. Det viser at sosiale medier kan fremsette alternativer og konkurrerende «frames». Komplekset av stemningen i opinionen og et kommende valg kan ha betydelige innvirkninger på den politiske agendaen, noe som følgelig kan være i stand til å påvirke balansen mellom etablerte partier (Kingdon, 2003, s. 164). Funn fra intervjuene viser at de etablerte partiene i Kristiansand, ønsket å føre en annen valgkamp, men at «protestpartiene» klarte å holde liv i Kunstsilosaken og flere andre kontroversielle byutviklingssaker. Som en konsekvens, var det dermed Kunstsilosaken som i stor grad ble fokusert i mediene. På denne måten ble det vanskelig for de etablerte partiene å fokusere på andre saker.

Dekningen av Kunstsilosaken i nasjonale medier er mest intensiv oppunder lokalvalget i 2019. Det kan forklares med at saken i valgkampen blir del av en større og bredere sammenheng. Ved å knytte Kunstsilosaken til en konflikt som lover en løsning, det vil i dette tilfellet være lokalvalget, kan det argumenteres for at nyhetsverdien er større (Lawrence, 2000). Denne endringen i agendaen, kan forklares i lys av «game-framing». I tillegg til en elite-konflikt, får mediene en garanti for et resultat – vinn eller tap (Lawrence, 2000, s. 97). Kandidatenes plassering inn mot lokalvalget får en del omtale i tradisjonelle medier. Like fullt, er mediene opptatt av konflikten som har pågått mellom den synlige og den skjulte klyngen av aktører. Et sentralt element i «game-framing» er imidlertid at eliter fremstiller saken på en måte som gjør at den appellerer til velgermassen. Herunder er det nærliggende at partiene trekker fokus mot de sakene hvor partiet har opparbeidet et sakseierskap (Karlsen &

Aardal, 2011). Kunstsilosaken fremstår som «hjertesaken» til Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste. Nevnte partiers sakseierskap til Kunstsiloen, er imidlertid av kortvarig karakter. I stedet for å fremstille saken på en slik måte at den appellerer til velgermassen, gjør nevnte partier det motsatte ved å koble saken til problemer. Samtidig tar de fokuset vekk fra saker hvor de etablerte partiene har høy tillitt hos velgerne.

5.2. Hvilke «frames» er fremtredende i medieoppslagene og i informantenes beskrivelser av saken, og hvordan fremstilles saken av de ulike aktørene?

Hovedfunnene viser at ulike aktører har valgt å sette saken på agendaen på svært forskjellige måter. Et tydelig skille går mellom sakens forkjempere og motstandere. Saken ble politisert på ny ved ulike «frames» som gjorde at den ble fremstilt i et nytt lys og åpnet opp for nye debatter. Mer konkret kan det påpekes at «Sørlandsnyhetene» valgte å fremstille saken på helt andre måter enn hva som var tilfellet i tradisjonelle medier. Hvordan saken fremstilles i sosiale medier, gir viktige inntak til å forstå denne nye «dynamikken». I analysen har jeg brukt framing som et verktøy for å undersøke hvilke temaer som trekkes frem som viktige for å sette saken på agendaen. I det videre vil jeg diskutere de ulike «frames» som jeg har avdekket i analysen. Jeg mener det er nødvendig å understreke at «frames» som trekkes frem i denne sammenheng ikke er konstante og kan bli tolket på forskjellig måte avhengig av hvem som undersøker dem.

5.2.1 «Gaven»

Den første rammen som identifiseres i medieoppslagene og i intervjuene er den såkalte «gaven». Det er tydelig at de første artiklene om Kunstsilosaken har et gaveinnrammet preg og at involverte aktører oppfatter hendelsen som en unik «gave» til byen. Aktørene som er først ute med å omtale hendelsen er i all hovedsak det som ifølge Lawrence (2000) er eliter. I denne sammenheng gjelder det aktører på innsiden av det kommunale beslutningsapparatet, representanter fra lokale kunst- og kulturinstitusjoner, samt investoren Nicolai Tangen. Jacoby (2000) argumenterer for at muligheten til å ramme inn saker, er et av de viktigste verktøyene som den politiske eliten besitter. Ved å fremheve gaveelementet, vil publikum sannsynligvis knytte positive assosiasjoner til saken, noe som på den annen side kan få fokus vekk fra eksempelvis kostnadene som medfølger. Dette er et eksempel på «game-framing» eller såkalt «spillinnrammede-nyheter» (Lawrence, 2000). Den kontinuerlige samhandlingen mellom journalister og eliter er det som danner utgangspunktet for hvilke rammer som

oppstår, og denne prosessen refererer til det som i litteraturen beskrives som «frame-building» (de Vreese, 2005). Det kan tenkes at «gaven» er en fremtredende egenskap ved saken, og at gaveelementet er noe som fanger lesernes oppmerksomhet. Ettersom saken i all hovedsak berører Kristiansand, er det naturligvis mediene lokalt og lokalbefolkningen som sådan, som oppfatter at saken har størst nyhetsverdi. Funnene viser at også nasjonale medier valgte å omtale «gaven» da den først ble lansert, noe som indikerer at saken på det tidspunktet vurderes å ha nyhetsverdi også for et publikum utenfor Kristiansandsregionen.

5.2.2 «Pengesløseri»

Funn fra intervjuene viser at aktører som senere etablerte seg som motstandere av Kunstsilosaken, oppfattet at Tangen-samlingen var en «gave» da saken først havnet på mediens agenda i april 2015. Frem til årsskiftet 2017-2018 ble saken hovedsakelig fremstilt på en måte som skulle vekke positive assosiasjoner i lokalsamfunnet. Det er den politiske eliten som er den sentrale aktøren som former fremstillingen av saken i mediene. Dette funnet underbygger argumentasjonen til Jacoby (2000) om at eliten besitter en definisjonsmakt til å ramme inn saker. I løpet av de to første årene landet saken flere gaveinnrammede overskrifter som «Gir gigantisk kunstsamling til sin fødeby» (artikkel 1) «En ny æra» (artikkel 2) og «Dette blir Norges mest spektakulære museumsbygg» (artikkel 3). Saken tar imidlertid en ny vending omkring årsskiftet 2017-2018, ettersom ressurssterke personer retter et annet og mer kritisk søkelys mot aspekter ved saken. Mediene lokalt, valgte følgelig å dekke denne motstanden. Som et resultat, ble det dermed mulig å observeres et skifte i mediens fremstilling av saken. Kritikken mot Kunstsilosaken ble ofte stemplet som useriøs og uten substans. Statsautorisert revisor, Aage P. Danielsens uttalelse om Kunstsilosaken, (artikkel 7) ble nærmest en «game-changer» ved at den gav seriøsitet og saklighet til kritikken. I tillegg ble det tydelig at den påvirket politikerne i den forstand at deler av det politiske miljøet anerkjente at Danielsen hadde noen gode poenger i sine økonomivurderinger av prosjektet. Det kan også trekkes frem at revisorens kritikk hadde innvirkning på Fædrelandsvennen ved at regionavisen nå valgte å gi spalteplass til flere kritiske innlegg om saken. Danielsens offentlige uttalelser om økonomien i Kunstsilosaken gir dermed også kraft og kredibilitet til en sentral «frame» som jeg har valgt å definere som «pengesløseri».

Som nevnt tidligere, er «pengesløseri» et eksempel på en «frame» som fremsettes av sakens motstandere. Denne rammen illustrerer et skifte i mediens fremstilling av saken. Kunstsilosaken gikk fra å være fremstilt som en «gave» til å bli en «byrde». Endringen kan

forklares med utgangspunkt i det første mulighetsvinduet gjeldende spørsmålet om Cultivas pengebevilgning. Ved å fremstille saken som «*pengesløseri*» evner motstanderne å knytte saken til et problem, noe som fører til at saken settes på agendaen også i «ny drakt».

Diagrammet som vist i figur 1, underbygger dette resonnementet ved at antall medieoppslag om Kunstsilosaken «eksploderte» i januar og februar 2018. Den markante økningen i antall medieoppslag er en konsekvens av at flere aktører retter kritikk mot ulike aspekter ved saken, hvorav prosjektets estimerte kostander er særlig fremtredende. I lys av denne rammen, kan Kunstsilosaken tolkes som et lite samfunnsnyttig prosjekt for innbyggerne.

5.2.3 «Korrupsjon»

Videre har jeg identifisert en sentral «frame» som jeg har valgt å definere som «*korrupsjon*»

Denne rammen er negativ til Kunstsilosaken og betrakter saken for å være et resultat av en elite-konspirasjon. Fra mange av sakens motstandere hevdes det at Kunstsilosaken og mer konkret - hvordan den er holdt borte fra, og hvordan den ble satt på agendaen - har sitt utspring i «skjulte» nettverk, eller det Kingdon (2003) betegner som skjulte klynger av aktører. Begreper som er nært sammenfallende med «*korrupsjon*» i forbindelse med den aktuelle saken, er «nettverk» og «kameraderi». Derfor argumenterer jeg for at disse inngår i «*korrupsjons*»-rammen. De empiriske funnene viser at flere av anklagene fra «Sørlandsnyhetene» går på at Kunstsilosaken er et resultat av en elite-konspirasjon, der også Fædrelandsvennen inngår og fordekker «sannheten». Regionavisen blir beskyldt for ikke å være objektiv nok, eller uavhengig av aktørene den dekket i Kunstsilosaken. I tillegg settes det spørsmålsteget ved avisens evne til å følge opp sitt samfunnsoppdrag. Dette kan ha skapt assosiasjoner hos enkelte om at avisen har blitt for nære den politiske eliten (Strömbäck, 2003; Rogstad 2016).

«*Korrupsjons*»-rammen fremstiller Kunstsilosaken som et prosjekt av og for eliten. Herunder fremstår Kunstsiloen som et kulturtilbud for makthaverne og pengesterke innbyggere i Kristiansand, og ikke som et prosjekt for flertallet av befolkningen. Den betviler legitimiteten til de politiske beslutningene som har vært fattet i saken, og argumenterer dessuten for at Kunstsilosaken er et resultat av «nettverk» mellom aktører som har satt saken på agendaen og kjempet for den. Dette må sees i kontekst av at motstanderne fremhever at det er politikere på innsiden av det kommunale beslutningsapparatet, næringslivsaktører og private aktører som tilhører denne gruppen. Investoren Nicolai Tangen er blant aktørene som har blitt beskyldt for å inngå i dette «nettverket». I lys av «*korrupsjons*»-rammen kan det argumenteres for at

Kunstsilosaken er en viktig sak som har vært holdt borte fra agendaen i den forstand at beslutninger var mer eller mindre fattet før «folket» var opplyst.

5.2.4 «Fiffen vs. Folket»

Den fjerde rammen har visse likhetstrekk med «*korrupsjons*»-rammen i den forstand at den setter søkelyset på maktstrukturer, men den skiller seg fra den forrige blant annet ved at den er av mer saksspesifikk karakter. For å belyse «*korrupsjons*»-rammen ytterligere, har jeg valgt å trekke inn en «frame» som jeg har definert som «*fiffen vs. folket*». Begrepet «fiffen» ble benyttet som et uttrykk i debattene om Kunstsilosaken. Denne rammen tydeliggjør at det er to forskjellige «sider» i saken og at den ene anser seg som å være mer folkelig enn den andre. I lys av denne rammen kan det argumenteres for at Kunstsilosaken egentlig er uttrykk for en konflikt mellom den politiske eliten (fiffen) og folk flest. Rammen fremsettes ikke av den politiske eliten eller av de tradisjonelle mediene, men av «Sørlandsnyhetene». Det er lite sannsynlig at tradisjonelle medier gjennomgående og konsekvent ville benyttet et så betegnende begrep som «fiffen» om folkevalgte politikere. Dette illustrerer at sosiale medier tillater andre «frames» enn tradisjonelle medier. Begrepet «fiffen» ble benyttet som en referanse til politiske aktører som var for Kunstsilosaken. Hensikten var å fremheve saken som et prosjekt av og for eliten. Deler av kritikken mot Fædrelandsvennen i sosiale medier gikk ut på at regionavisen var et talerør for den såkalte «fiffen». Både i den forstand at kritiske røster ikke fikk spalteplass og at avisen var tidlig ute med å støtte Kunstsilosaken.

Som nevnt tidligere, kan det være utfordrende å trekke et klart skille mellom generiske og saksspesifikke rammer. De utvalgte «frames», er etter min vurdering, eksempler på begge typer forståelsesrammer. «*Gaven*» skiller seg fra de resterende ved at den fremsettes av sakens forkjempere, eller det som ifølge Lawrence (2000) er eliter. Det må imidlertid påpekes at motstanderne etter hvert også valgte å fokusere på gaveelementet i sin fremstilling av saken. Herunder ble det fremsatt en konkurrerende fremstilling der «gaven» ikke egentlig forstås som en «gave», men som en kostand og derav en «byrde» for Kristiansand. Mediene forenkler gjerne sin fremstilling, noe som igjen påvirker publikums oppfatning av saken. Videre fremkommer noen likhetstrekk mellom rammene som jeg har valgt å definere som «*pengesløseri*», «*korrupsjon*» og «*fiffen vs. folket*». Felles for disse er et tydelig fokus på konflikt og det faktum at de fremsettes av sakens motstandere. Med andre ord, kan disse rammene betraktes som komplementære, og kunne ha vært samlet i en generisk ramme, eksempelvis som en «konfliktramme». Gjennom å presentere rammene som saksspesifikke,

har jeg imidlertid muligheten til å gå mer detaljert til verks i saken som undersøkes (de Vreese, 2005). Det kan muligens hevdes at saksspesifikke rammer må avdekkes før generiske rammer kan defineres. Ved at «Sørlandsnyhetene» evnet å fremstille saken som del av en større og bredere sammenheng, kan det argumenteres for at Facebook-siden lyktes med å politisere saken på ny.

5.3 Hvordan har sosiale medier påvirket det offentlige ordskiftet i Kunstsilosaken?

Både tradisjonelle- og sosiale medier fremstår som agendasettere i Kunstsilosaken. Et paradoksalt funn som fremkommer i intervjuene viser at det er bred enighet blant informantene om at Facebook-siden «Sørlandsnyhetene», og etter hvert de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste, ble toneangivende i agendasetting vedrørende Kunstsilosaken. Hvorvidt dette faktisk er tilfellet, har ikke denne studien grunnlag for å trekke noen sikre konklusjoner om. Dette funnet er fremtredende også i medieoppslagene, men jeg finner det nødvendig å påpeke at det er representanter fra de såkalte «protestpartiene» som fremsetter dette argumentet i dialog med tradisjonelle medier. Mer overordnet viser dette funnet at Kunstsilosaken er et tydelig eksempel på at sosiale medier ikke bare utfordrer agendasetting i tradisjonelle medier, men like fullt de etablerte partiene og politikerne.

5.3.1 Debattklima på sosiale medier

Den politiske kommunikasjonen i sosiale medier, fremstår i denne studien, som vesentlig annerledes enn i de tradisjonelle mediene. Refleksjoner fra informantene i intervjuene, viser at «Sørlandsnyhetene» har hatt en svært negativ effekt på det politiske debattklimaet i Kristiansand. I forlengelsen av dette, er det tydelig at sosiale medier har vært en arena som polariserer ordskiftet. En forklaring kan være at sosiale medier tillater flere «frames» enn tradisjonelle medier. Ulike fremstillinger av Kunstsilosaken, og aktører som var involvert og engasjert i saken, ble publisert uten redaksjonelle krav som etterstrebes i tradisjonelle medier. Det kan hevdes at sosiale medier bidra til demokratisering ved at flere har muligheten til å ytre sine meninger. På den annen side åpnes det opp for et polariserende ordskifte, ettersom aktører kan produsere og distribuere informasjon «ufiltrert». Mye tyder på at fremstillingen av saken i sosiale medier, har vært mer personifisert sammenlignet med tradisjonelle medier (Enli, 2015; Rogstad, 2016). «Sørlandsnyhetene» har satt ett tydelig fokus på enkeltpersoner i sin fremstilling av saken. Funnet fra medieoppslagene viser imidlertid at også tradisjonelle

mediers fremstilling av saken fra 2018 og utover, har vært fokusert på personkarakteristikker, da særlig i forbindelse med klyngen bak «Sørlandsnyhetene».

Når tradisjonelle medier fremsetter «elitens» synspunkter, er det ikke mulig for «publikum» å komme med tilsvarende svar. Herunder kan det argumenteres for at sosiale medier ikke bare åpner opp for at eksempelvis politikere får muligheten til å kommunisere med velgermassen. Velgerne blir samtidig gitt muligheten til å kommunisere med politikerne. Den politiske kommunikasjonen i sosiale medier utfoldes dermed i utgangspunktet som en dialog, og sosiale medier muliggjør i større grad en åpen arena. Resultatene i denne studien bekrefter imidlertid ikke dette resonnetet til det fulle. Funnen viser at «Sørlandsnyhetene» valgte å «blokkere» og «utestenge» meningsmotstandere som utfordret konsensus innenfor gruppen. Debatten om Kunstsilosaken fremstår som polarisert, noe som kan tenkes å ha gjort fremstillingen og forståelsen av saken mer fragmentert. Dette indikerer at debatten om Kunstsilosaken i sosiale medier, bærer preg av det Karlsen et. al., (2017) beskriver som ekkokamre og skyttergravsdynamikker. Et svært interessant funn fra intervjuene er i denne sammenheng at informantene likevel har stor tro på de demokratiske prinsippene ved sosiale medier som arena for politisk debatt.

5.3.2 Gjensidighetsrelasjon mellom tradisjonelle- og sosiale medier

Det kan argumenteres for at politiske aktører tradisjonelt sett har hatt innflytelse på hvilke saker som «politiseres» og kommer på agendaen, for eksempel i forkant av valg. Mediene spiller nødvendigvis en rolle i denne prosessen, og kan være mer eller mindre kritisk eller partisk. Ifølge Karlsen (2011) kan innovativ bruk av sosiale medier føre til at ulike aktører oppnår verdifull oppmerksomhet i tradisjonelle medier. Et interessant funn viser at aktører på utsiden av det kommunale beslutningsapparatet, oppfattet at det var vanskelig å nå gjennom med kritiske innlegg om Kunstsilosaken i tradisjonelle medier. I forlengelsen av dette, kan det argumenteres for at det var nødvendig for nettverket bak «Sørlandsnyhetene» å bruke sosiale medier strategisk for å oppnå synlighet i tradisjonelle medier. På denne måten kan sosiale medier fungere som en portåpner for aktører som arbeider strategisk for å påvirke agendaen i tradisjonelle medier.

I denne studien, er det opplagt at tradisjonelle medier blir påvirket av innhold, meninger og ytringer, som publiseres i sosiale medier. Det kan derfor argumenteres for at det har blitt en gjensidighetsrelasjon mellom de tradisjonelle- og sosiale mediene. På en måte svekker dette

tradisjonelle mediers makt til å styre agendaen. Et budskap på sosiale medier alene, vil imidlertid ikke få betydelige innvirkninger på agendaen, før de tradisjonelle mediene tar opp budskapet og fremsetter dette på sin agenda. «Sørlandsnyhetenes» innflytelse til å påvirke agendaen i Kunstsilosaken, bekrefter at det ikke lenger er slik at massemediene fungerer som «premissleverandør» av nyheter. I så måte kan det argumenteres for at massemedienes «portvokterrolle» har blitt svekket som følge av at sosiale medier får stadig nye nedslagsfelt og bruksområder. Funn fra intervjuene viser at Fædrelandsvennen valgte å følge opp saker og temaer som ble satt på agendaen av «Sørlandsnyhetene». Særlig i forbindelse med lokalvalget i 2019, fremhever informantene at regionavisen valgte å publisere medieoppslag om de store byutviklingssakene som «Sørlandsnyhetene» og «protestpartiene» opplagt ønsket å sette på agendaen, deriblant Kunstsilosaken.

5.4 Teoriens forklaringskraft

Kingdons teori om agendasetting ble utviklet i en tid der sosiale medier ikke var et etablert og allment kjent fenomen. Kingdon tar derfor ikke høyde for sosiale mediers innflytelse i politiske beslutningsprosesser. Det er likevel interessant at teorien står seg og bidrar til å forklare viktige momenter i denne studien. Som nevnt tidligere, er Kingdons teori i liten grad empirisk etterprøvd. Dermed har det ikke vært nevneverdig teoretisk utvikling av teorien etter at den ble presentert for første gang i 1984 (Sabatier, 2007, s. 326). Medienes rolle med hensyn til agendasetting er både ekspandert og endret siden den gang. Innflytelseskanalene som de ulike politiske entreprenørene kan benytte er flere. Videre kan det argumenteres for at fremveksten av internett og sosiale medier øker sannsynligheten for at mulighetsvinduer åpnes, samt at de er tilgjengelige for flere politiske entreprenører. Teorien om «Framing» kan betraktes som en videreutvikling av dette feltet ved at det er et forsøk på å «åpne» et nytt vindu, enten ved å sette en sak på agendaen og/eller endre en etablert oppfatning av en sak.

Teoriene har bidratt til å gi forklaringskraft og belyse flere siden av Kunstsilosaken.

Datamaterialet i denne studien viser at sosiale medier har vært med på å gjøre agendaen mer uoversiktlig blant annet ved at det åpnes opp for et bredere aktørmangfold. Etter å ha undersøkt sentrale «frames», er det tydelig at involverte aktører har satt saken på agendaen på svært forskjellige måter og at det dermed foreligger ulike oppfatninger av hva Kunstsilosaken dreier seg om. Med det forannevnte som utgangspunkt, indikerer funn at sosiale medier har bidratt til å ytterligere forsterke Kingdons teori. Sosiale medier gir aktørene et utvidet

handlingsrom til å påvirke agendaen. Derfor kan det argumenteres for at sosiale medier har ført med seg et demokratiserende aspekt i denne debatten. Studien til Karlsen et. al. (2017) viser imidlertid at mye av den norske empirien på nettdebatter tyder på ekkokamre og skyttergravsdynamikker. Funnene i denne studien bekrefter til dels denne dynamikken, men samtidig tyder resultatene på at flere kom til orde gjennom «Sørlandsnyhetene», noe som videre indikerer at Facebook-siden har hatt en viktig stemme i debatten.

6. Konklusjon

I denne oppgaven har jeg undersøkt hvordan sosiale medier påvirker agendasetting i politiske beslutningsprosesser. Hovedfunnene viser at sosiale medier åpner opp for at nye – og flere – aktører får et utvidet handlingsrom til å påvirke agendasetting i politiske beslutningsprosesser. Det får konsekvenser for hvordan politiske saker fremstilles og debatteres både på sosiale medier og tradisjonelle medier. I tillegg viser funnene at aktører både innenfor og utenfor beslutningsarenaen betrakter sosiale medier som en viktig og innflytelsesrik arena for agendasetting og politisk debatt. Samtidig er det tydelig at sosiale medier også har vært en arena for et polarisert ordskifte, der debatten ofte har vært preget av usaklighet, netthets og sjikane. Til tross for tendenser til ekkokamre og skyttergravsdynamikker, og et tilspisset debattklima i Kunstsilosaken, er det et interessant funn at informantene likevel oppfatter sosiale medier som en viktig arena for politisk kommunikasjon og debatt i lokaldemokratiske prosesser.

Kingdons teori om agendasetting avdekker at det er flere aktører som kan defineres som politiske entreprenører i Kunstsilosaken. Funnene i denne studien viser at sosiale medier åpner for at nye – og flere – aktører påvirker agendaen i saken. I lys av Kingdons teori om agendasetting, ser det ut til at sosiale medier har aktualisert betydningen av skjulte klynger og politiske entreprenører utenfor beslutningsarenaen. Aktørmangfoldet gjør det imidlertid mindre tydelig hvem som setter agendaen. Over en fireårig periode har jeg avdekket to hendelser som fremstår som sentrale mulighetsvinduer i saken. I årsskriftet 2017-2018 oppstår et mulighetsvindu som følge av spørsmålet om Cultivas pengebevilgning til Kunstsiloen. Det andre mulighetsvinduet er lokalvalget i 2019. Nevnte hendelser, kan ikke alene, forklare hvorfor de største endringene i agendaen oppstår. Ved å koble Kunstsilosaken til problemer, eller det som i teorien defineres som «frames», evnet sentrale motstandere å «politisere» en ferdigbehandlet sak ved å sette saken på agendaen i «ny drakt». Sosiale medier åpner for at

flere enn tradisjonelle medier kan fremsette alternativer og konkurrerende «frames». Derfor er sosiale medier viktig for å forstå denne nye «dynamikken».

Jeg har videre undersøkt hvilke «frames» som kan identifiseres i medieoppslagene og i informantenes beskrivelser, og som er sentrale for å forstå hvordan politiske saker fremstilles og debatteres på sosiale medier. De ulike «frames» har jeg valgt å definere som «*gaven*», «*pengesløseri*», «*korrupsjon*» og «*fiffen vs. folket*». Rammene, som inneholder ulike fremstillinger og forståelser av Kunstsilosaken, viser at involverte aktører har satt saken på agendaen på forskjellige måter. «*Gaven*» etableres av sakens forkjempere. I lys av denne tolkes Kunstsilosaken som en unik «*gave*» forært til byen Kristiansand. «*Pengesløseri*» fremsettes av sakens motstandere, og illustrerer et skifte i medienes fremstilling av saken. Ved at motstanderne evnet å koble Kunstsilosaken til et problem, gikk saken fra å være fremstilt som en «*gave*» til å bli en «*byrde*». Videre kan det trekkes frem at «*korrupsjon*» og «*fiffen vs. folket*» etableres av sakens kritikere. På et mer overordnet nivå fremhever disse rammene at saken ikke bare dreier seg om økonomiske aspekter, men vel så mye om maktstrukturer.

Både tradisjonelle- og sosiale medier fremstår som agendasettere i Kunstsilosaken. Et paradoksalt funn som fremkommer i intervjuene viser at det er bred enighet blant informantene om at Facebook-siden «Sørlandsnyhetene», og etter hvert de såkalte «protestpartiene» Demokratene og Tverrpolitisk Folkeliste, ble toneangivende i agendasettingen vedrørende Kunstsilosaken. Hvorvidt dette faktisk er tilfellet, har ikke denne studien grunnlag for å trekke noen sikre konklusjoner om, men det er tydelig at «Sørlandsnyhetene» har vært med på å påvirke agendasetting i den aktuelle politiske beslutningsprosessen. Nettverket bak «Sørlandsnyhetene» fremstilte Facebook-siden som et «objektivt» nyhetsmedium, og dermed som formidler av den «hele og fulle» sannhet omkring den aktuelle saken. Det kan antakeligvis bidra til å forklare hvorfor sosiale medier fikk betydelig innflytelse på agendaen.

I denne studien har søkelyset vært rettet mot en bestemt politisk sak. Som nevnt tidligere, har det pågått politiske diskusjoner også rundt andre sentrale saker som ikke er innlemmet direkte i denne studien. Gjennom informantenes refleksjoner og beskrivelser, er det allikevel tydelig at Kunstsilosaken har vært den mest omstridte og debatterte blant byutviklingssakene i den studerte perioden. Det var også den saken som ble viet oppmerksomhet fra nasjonale

massemedia. Men, som følge av at det har pågått tre sentrale byutviklingssaker parallelt, har det vært mange aktører inn og ut av beslutningsprosessen. Det kan ha bidratt til å gjøre både sakskartet og agendaen om enn mer uoversiktlig, noe som kan tenkes å ha gitt enda større spillerom for aktører som befinner seg utenfor beslutningsarenaen.

Med det forannevnte som utgangspunkt, mener jeg denne studien bidrar til å belyse mer overordnet hvordan sosiale medier påvirker demokratiet. På den ene siden viser også denne studien at sosiale medier fører med seg demokratiserende aspekter ved at flere kan delta i debatter eller belyse saker. På den annen side er det tydelig at sosiale medier har vært en arena som polariserer ordskiftet, ettersom aktører kan produsere og distribuere informasjon som ikke oppfyller de kriterier som redaksjonelle medier etterstreber. På den måten kan saksfremstilling og dermed den politiske agendaen potensielt påvirkes av informasjon som verken har saklig eller faglig grunnlag. Gitt premisset om at saker kan forstås eller fremstilles på ulike måter, og at dette i siste instans kan ha betydning for politiske beslutningsprosesser, kan det likefullt utgjøre et demokratisk problem. Ved å undersøke hvordan sosiale medier påvirker agendasetting knyttet til en omdiskutert byutviklingssak i Kristiansand, bidrar denne studien også ved å skape grunnlag for utvidet kunnskap om sosiale mediers påvirkning på ulike sider ved demokratiet i overordnet forstand.

Litteraturliste

- Aardal, B., Krogstad, A. & Narud, H. M. (2004). *I valgkampens hete: Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Aardal, B. (2007). *Norske velgere: En studie av stortingsvalget 2005*. Oslo: Damm.
- Aardal, B., Krogstad, A., Narud, H. M. & Waldahl, R. (2004). Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet. I B, Aardal., A, Krogstad. & H. M., Narud (Red.), *I valgkampens hete: Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet*. (s. 13-29). Oslo: Universitetsforlaget
- Aardal, B. & Waldahl, R. (2004). Bestemmer mediene hva vi skal mene, eller bare hva vi skal mene noe om? I B, Aardal., A, Krogstad & H. M., Narud (Red.). *I valgkampens hete: Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet*. (s. 276-300). Oslo: Universitetsforlaget.
- Aarsæther, N. & Hanssen, G. S. (2018). Kompetanse og kapasitet: det lokale nivået - er forutsetningene tilstede?. I G. S, Hanssen & N, Aarsæther (Red.). *Plan- og bygningsloven 2008 - En lov for vår tid?*. (6. utg., s. 185-201). Oslo: Universitetsforlaget.
- AKO Foundation. (u.å). *Arts*. Hentet 5. September 2019. <https://www.akofoundation.org/the-arts/>
- Andersen, S. S. (2006). Aktiv informantintervjuing. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 22(3), 278-298
- Beyer, A. (2010). Hvordan studere generiske nyhetsrammer? – Forslag til metodiske forbedringer. *Norsk Medietidsskrift*, 17, 162-178.
- Blågestad, K. K. (2015, 24. april). En ny æra. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/kultur/i/wJVJn/en-ny-æra>
- Boulianne, S. (2016). Campaigns and conflict on social media: a literature snapshot. *Online Information Review*, 40(5), 566-579. <https://doi.org/10.1108/OIR-03-2016-0086>
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods*, 4th Edition. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Cantero, C. (2019). Protestvalget. *NRK Nyheter*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/sorlandet/xl/protestvalget-1.14688635>
- Cappella, J. N., Joseph, N., Jamieson, K. H. & Hall, K. (1997). *Spiral of cynicism: The press and the public good*. Oxford University Press on Demand.
- Cohen, B. C. (1963). *The press and foreign policy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Cohen, M. D. (1972). A Garbage Can Model of Organizational Choice. *Administrative Science Quarterly*, 17(1), 1. <https://doi.org/10.2307/2392088>

Cultiva. (u.å.). *Strategi 2011-2022*. Hentet 6. juni 2019: <https://www.cultiva.no/om-cultiva/strategi-2011-2022/>

Damsgaard, V. (2017, 29. august). Statsråden kom med millioner til Kunstsiloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/kultur/i/B8y6g/statsraaden-kom-med-millioner-til-kunstsiloen>

de Vreese, C. H. (2005). News framing: Theory and typology. *Information design journal & document design*, 13(1), 51-62.

Eikeland, T. (2019, 17. mars). Motstanden øker mot Kunstsilo. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/kultur/i/ng3Xxa/motstanden-oeker-mot-kunstsilo>

Enjolras, B., Karlsen, R., Steen-Johnsen, K., & Wollebæk, D. (2013). *Liker - liker ikke: sosiale medier, samfunnsengasjement og offentlighet*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Enli, G. (2015). Politisk logikk eller medielogikk? – Norske partilederes strategier, imagebygging og autentisitet i sosiale medier. *Norsk medietidsskrift*. 22(3). 1-19.

Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 43(4), 51-58.

Feezell, J. T. (2018). Agenda Setting through Social Media: The Importance of Incidental News Exposure and Social Filtering in the Digital Era. *Political Research Quarterly*, 71(2), 482-494. <https://doi.org/10.1177/1065912917744895>

Fædrelandsvennen. (2016, 21. desember). Blir et av Norges ledende museer. (*Fædrelandsvennen, forside*).

Fædrelandsvennen. (2017, 3. mars). Dyreparksjef blir kunstdirektør. (*Fædrelandsvennen, forside*).

Gerring, J. (2007). *Case Study Research. PRINCIPLES AND PRACTICES*. New York: Cambridge University Press.

Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience* Harvard University Press.

Hagen, K. & Staude, T. (2019, 18. juni). Ja til kunstsiloen som splitter Sørlandet. Hentet fra <https://www.nrk.no/kultur/ja-til-kunstsiloen-som-splitter-sorlandet-1.14591166>

Hanssen, G. S. (2012). Negotiating Urban Space: The Challenge of Political Steering in Market- and Network-oriented Urban Planning. *Scandinavian Political Studies*, 35(1), 22-47. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00278.x>

Haus, L., Stokkeland, K. & Heggheim, S. (2018, 19. januar). Gammel kunstsilo skaper rabalder – men fikk 100 millioner. *NRK Sørlandet*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/sorlandet/100-millioner-til-omstridt-kunstsilo-1.13874455>

Horrigmo, A. M. & Kiland, C. (2011). Policy-ending i en lokalpolitisk kontekst – regimer, mulighetsvindu eller lederskap? *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, nr 3, s. 180-203.

Howlett, M., Ramesh, M. & Perl, A. (2009). *Studying Public Policy: Policy Cycles & Policy Subsystems*. (3.utg.). Don Mills: Oxford University Press.

Ihlen, Ø. & Nitz, M. (2008). Framing Contests in Environmental Disputes: Paying Attention to Media and Cultural Master Frames. *International Journal of Strategic Communication*, 2(1), 1-18 <https://doi.org/10.1080/15531180701623478>

Ihme, H. (2019, 27. februar). Ektepar på hver sin silokant. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/0550342019022750266/null/archive/search?sessionId=e08cf9ff-733e-4d50-b4e0-f867a7bd2c30&&theme=light>

Jacoby, W. G. (2000). Issue Framing and Public Opinion on Government Spending. (Statistical Data Included). *American Journal of Political Science*, 44(4), 750-767. <https://doi.org/10.2307/2669279>

Jenssen, A. T. & Aalberg, T. (2004). På valgkampens slagmark: En eksperimentell studie av medieeffekter. I B, Aardal., A, Krogstad & H. M., Narud (Red.). *I valgkampens hete: Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet* (s. 328-353). Oslo: Universitetsforlaget.

Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2011). *Forskningsmetode for økonomisk administrative fag* (3. utg.). Oslo: Abstrakt forlag.

Justesen, L. & Mik-Meyer, N. (2010). *Kvalitative metoder i organisations- og ledelsesstudier*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kalsnes, B. (2016). *The power of likes: Social media logic and political communication*. (Doktoravhandling, Universitetet i Oslo). Hentet fra: <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-56534>

Kalsnes, B. & Larsson, A. O. (2015). Med makt til å like? Sosiale medier og politisk kommunikasjon. I Ø. Ihlen, E. Skogerbø & S. Allern (Red.), *Makt, medier og politikk: Norsk politisk kommunikasjon*. Oslo: Universitetsforlaget

Kaplan, A. M. & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>

Karlsen, R. (2011). A Platform for Individualized Campaigning? Social Media and Parliamentary Candidates in the 2009 Norwegian Election Campaign. *Policy and internet*, 3(4), 1-25. <https://doi.org/10.2202/1944-2866.1137>

- Karlsen, R. & Aardal, B. (2007). Politisk dagsorden og sakseierskap. I B, Aardal (red.). *Norske velgere. En studie av stortingsvalget 2005*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Karlsen, R. & Aardal, B. (2011). Kamp om dagsorden og sakseierskap. I B, Aardal (red.) *Det politiske landskap. En studie av stortingsvalget 2009*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Karlsen, R., Steen-Johnsen, K., Wollebæk, D. & Enjolras, B. (2017). Echo Chamber and trench warfare dynamics in online debates. *European Journal of Communication*, 32(3), 257-273. <https://doi.org/10.1177/0267323117695734>
- Kingdon, J. (2003) *Agendas, alternatives and public policies*. (2. utg.). New York: Longman.
- Kjensjord, E. S. (2019, 4. desember). Protest på sørlandsk. Hentet fra <https://www.uia.no/om-uia/fakultet/fakultet-for-samfunnsvitenskap/eilerts-salong/aktuelt-eilerts-salong/protest-paa-soerlandsk>
- Knudsen, E. (2016). Når nyhetsrammer og medialisering møtes – Hvordan og hvorfor ramme- og medialiseringsteori bør integreres tettere. *Norsk medietidsskrift*, 23(04), 1-19. <https://doi.org/10.18261/issn.0805-9535-2016-04-02>
- Kommunal Rapport. (2010, 10.02). *Gransker kulturstiftelse for ulovlig støtte*. Hentet fra: <https://www.kommunal-rapport.no/oekonomi/gransker-kulturstiftelse-for-ulovlig-stotte/57938!/>
- Krogstad, A. (1999). *Image i politikken*. Oslo: Pax Forlag.
- Kristiansand kommune. (2019, 10. desember). Politiske utvalg. Hentet fra: <https://www.kristiansand.kommune.no/navigasjon/politikk-og-organisasjon/politikk/politiske-utvalg/>
- Kristiansand kommune. (2020, 25. februar). Valg 2019. Hentet fra: <https://www.kristiansand.kommune.no/navigasjon/politikk-og-organisasjon/politikk/valg-2019/>
- Kruse, L. M., Norris, D. R. & Flinchum, J. R. (2018). Social Media as a Public Sphere? Politics on Social Media. *The Sociological Quarterly*, 59(1), 62-84. <https://doi.org/10.1080/00380253.2017.1383143>
- Lawrence, R. G. (2000). Game-Framing the Issues: Tracking the Strategy Frame in Public Policy News. *Political Communication*, 17(2), 93-114. <https://doi.org/10.1080/105846000198422>
- Lawrence, R. G. (2006). *Projections of Power*, by Robert Entman. Chicago: University of Chicago Press, 2004. 229 pp. \$40 cloth. I(bd. 23, s. 105-107).
- Lien, M. (2019, 9. september). Demokratene ligger an til brakvalg i Kristiansand – tredje største parti. *VG*. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/naXRVM/demokratene-ligger-an-til-brakvalg-i-kristiansand-tredje-stoerste-parti>

- Lijphart, Arend (1971) Comparative Politics and the Comparative Method. *American Political Science Review*. 65 (3):682-693.
- Ljøstad, E. (2020, 24. april). Fædrelandsvennen stenger kommentarfeltet. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/mening/kommentar/i/K3mdKy/faedrelandsvennen-stenger-kommentarfeltet>
- McCombs, M. (2005). A Look at Agenda-setting: past, present and future. *Journalism Studies*, 6(4), 543-557. <https://doi.org/10.1080/14616700500250438>
- McCombs, M. & Shaw, D. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176. <https://doi.org/10.1086/267990>
- McCombs, M. E., Shaw, D. L. & Weaver, D. H. (2014). New Directions in Agenda-Setting Theory and Research. *Mass Communication and Society*, 17(6), 781-802. <https://doi.org/10.1080/15205436.2014.964871>
- Mossberger, K., & Stoker, G. (2001). The Evolution of Urban Regime Theory: The Challenge of Conceptualization. *Urban Affairs Review* 36(6), 810-835.
- Mudde, C. (2004) The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 541-563
- Mølstre, C. V., Møllen, J. A. & Sundsdal, S. (2019, 9. oktober). Skisland ny ordfører i Kristiansand. *NRK Sørlandet*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/sorlandet/arbeiderpartiet-har-fatt-sin-forste-ordforer-pa-72-ar-1.14736033>
- NTB. (2015, 25. april). Finansmilliardær gir kunstsamling til Kristiansand. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/05501320150425RED150425084015va00/null/archive/search?sessionId=2d60b1d9-b040-4dd0-9c19-2f567ae4e960&&theme=light>
- Preece, J. (2001). Sociability and usability in online communities: Determining and measuring success. *Behaviour & Information Technology*, 20(5), 347-356. <https://doi.org/10.1080/01449290110084683>
- Prestegård, S. (2019, 9. september). Slik forklares protestvalget 2019: - Sinte velgere tar risiko. *Dagsavisen*. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/slik-forklares-protestvalget-2019-sinte-velgere-tar-risiko-1.1581794>
- Reite, K. (2019, 21. august). Stengte Sørlandsnyhetene. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/4qXB8V/stengte-soerlandsnyhetene>
- Reite, K. (2020, 27. august). -Alle som er opptatt av demokrati og ytringsfrihet bør bruke tid på det som har skjedd i Kristiansand. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/mRGW60/alle-som-er-opptatt-av-demokrati-og-ytringsfrihet-boer-bruke-tid-paa-d>
- Reite, K., Ihme, H. & Eikeland, T. (2019, 28. august). Nekter for rolle i Sørlandsnyhetene – konfrontert med feilsendt epost. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/zGbwMK/nekter-for-rolle-i-soerlandsnyhetene-konfrontert-med-feilsendt-epost>

Ringholm, T. M. & Hanssen, G. S. (2018). Medvirkning i lokal planlegging. I N, Aarsæther., E, Falleth., T, Nyseth. & R, Kristiansen. (Red.). *Plan og samfunn: System, praksis, teori.* (s. 191-210). Cappelen Damm Akademisk.

Rogstad, I. L. (2016). *Politisk kommunikasjon i et nytt medielandskap.* Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Roness, P.G. (1997). *Organisasjonsendringar: teoriar og strategiar for studier av endringsprosessar.* Bergen: Fagbokforlaget

Sabatier, Paul A. (red.) (2007). *Theories of the Policy Process.* (2. utg.). Boulder: Westview Press

Saglie, J. & Bjørklund, T. (Red.). (2005). *Lokalvalg og lokalt folkestyre.* Oslo: Gyldendal Akademisk.

Sellevold, T. (2007, 21.09). Vil ha statue av Jesus. *NRK Sørlandet.* Hentet fra: <https://www.nrk.no/sorlandet/vil-ha-statue-av-jesus-1.3530810>

Sellevold, T. (2008, 13.11). Dyrere kulturhus. *NRK Sørlandet.* Henter fra: https://www.nrk.no/sorlandet/kilden-koster-1_29-milliarder-1.6308187

Shirky, C. (2011). The political power of social media: technology, the public sphere, and political change.(Essay)(Essay). *Foreign Affairs, 90(1), 28.*

Sil, R. & Katzenstein, P. J. (2010). *Beyond paradigms: Analytic eclecticism in the study of world politics.* Macmillan International Higher Education.

Skomedal, A. S. & Jacobsen, D. I. (2008). Regionavisenes dekning av kommune- og fylkestingsvalget 2007 – Belyst gjennom dekningsen i avisene Agderposten og Fædrelandsvennen. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift, 24(4), 307-330.*

Snow, D. A., Rochford, E. B., Worden, S. K. & Benford, R. D. (1986). Frame Alignment Processes, Micromobilization, and Movement Participation. *American Sociological Review, 51(4), 464-481.* <https://doi.org/10.2307/2095581>

Stier, S., Bleier, A., Lietz, H. & Strohmaier, M. (2018). Election Campaigning on Social Media: Politicians, Audiences, and the Mediation of Political Communication on Facebook and Twitter. *Political Communication: Studying Politics Across Media, 35(1), 50-74.* <https://doi.org/10.1080/10584609.2017.1334728>

Stoker, G. 1995. "Regime Theory and Urban Politics." In G. Stoker, H. Wolman and D. Judge (eds). *Theories of urban politics.* London; Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Stone, C. N. (1989). *Regime Politics – Governing Atlanta 1946-1988:* Lawrence, Kansas. University Press of Kansas.

Strömbäck, J. (2003). Medierna som fjärde statsmakt. *Studier i politisk kommunikation* 1 (1), 1-36.

Strömbäck, J. & Aalberg, T. (2008). Election news coverage in democratic corporatist countries: A comparative study of Sweden and Norway. *Scand. Polit. Stud.*, 31(1), 91-106.

Sørlandets Kunstmuseum. (2018a). Kunsten. Hentet fra: <https://www.skmu.no/kunstsilo-kunsten/>

Sørlandets Kunstmuseum, (2018b). Siloen. Hentet fra: <https://www.skmu.no/siloen-2/>

Teigen, E. (2019, 2. mars). Kårer verstingen i sløsing med skattepenger: Du bestemmer vinneren. *Nettavisen*. Hentet fra: <https://www.nettavisen.no/na24/karer-verstingen-i-slosing-med-skattepenger-du-bestemmer-vinneren/3423599690.html>

Tverrpolitisk Folkeliste Kristiansand. (2020). *Hvem er Tverrpolitisk Folkeliste?* Hentet 8. september 2020). <http://folkelistakrs.no/hvem-er-tverrpolitisk-folkeliste/>

Tversky, A. & Kahneman, D. (1981). The Framing of Decisions and the Psychology of Choice. *Science*, 211(4481), 453-458. <https://doi.org/10.1126/science.7455683>

Udjus, V. (2019, 10. september). Tidenes protestvalg. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra <https://www.fvn.no/mening/kommentar/i/XgJl3o/tidenes-protestvalg>

Vliegenthart, R. & van Zoonen, L. (2011). Power to the frame: Bringing sociology back to frame analysis. *European Journal of Communication*, 26(2), 101-115. <https://doi.org/10.1177/0267323111404838>

Walgrave, S. & Van Aelst, P. (2006). The Contingency of the Mass Media's Political Agenda Setting Power: Toward a Preliminary Theory. *Journal of communication*, 56(1), 88-109. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00005.X>

Yin, R. K. (2014). *Case study research. Design and Methods*. 5th edition. SAGE publications, Inc. United States of America.

Datamaterialet hentet fra Atekst

Blågestad, K. K. (2015, 25. april). En ny æra. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/055034201504252269305/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Blågestad, K. K. (2018, 12. februar). Meningsgeneral med hemmelig hær. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/055034201802124318522/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Drefvelin, C. & Lea, M. (2019, 11. september). Denne siloen endret valget. *Dagbladet*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/05500720190911fd391ccd65317e3d043ccc1bd271ed/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Eikeland, T. (2018, 20. januar). Cultiva ga 100 millioner til Kunstsilo. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/055034201801204259856/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Eikeland, T. & Hole, K. (2017, 3. mars). Hyllest og Slakt av SKMU-ansettelse. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra <https://app.retriever-info.com/go-article/055034201703033457506/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Eikeland, T. & Sandberg, T. (2018, 17. januar). Revisor ut mot Kunstsilo-prosjektet. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/kultur/i/L01mLP/Revisor-ut-mot-Kunstsilo-prosjektet>

Fjæren, L. E. (2019, 29. august). Det kommer til å bli et bikkjeslagsmål. *Morgenbladet*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/0551262019082369212470/null/archive/search?sessionId=e08cf9ff-733e-4d50-b4e0-f867a7bd2c30&&theme=light>

Ljøstad, E. (2018, 2. mai). I rekken av nye fenomener som setter sitt preg på den offentlige debatten, har vi fått en lokal variant i Kristiansand som kaller seg Sørlandsnyhetene. Her publiseres anonyme personangrep mot offentlige personer. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/055034201805024522310/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Nilsen, N. (2018, 2. mai). Til redaktøren av Fædrelands-bloggen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/055034201805034524297/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Nodeland, R. (2018, 2. januar). Å bruke over en halv milliard på byens desidert styggest bygg er en skandale. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/055034201801024211593/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Sandberg, T. (2015, 25. april). Gir gigantisk kunstsamling til sin fødeby. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/055034201504252269304/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Sandberg, T. (2016, 21. desember). Dette blir Norges mest spektakulære museumsbygg. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go->

[article/055034201612213282309/null/archive/search?sessionId=e08cf9ff-733e-4d50-b4e0-f867a7bd2c30&&theme=light](https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/wEeykP/Ber-Cultiva-om-100-millioner-til-Kunstsiloen)

Sandberg, T. (2017, 30. desember). Ber Cultiva om 100 millioner til Kunstsiloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/wEeykP/Ber-Cultiva-om-100-millioner-til-Kunstsiloen>

Suvatne, S. S. & Rydning, E. (2019, 7. september). Skaper raseri og splitter byen. *Dagbladet*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/05500720190907948d7d7122513f11dce31f75f19384da/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Østtveit, S. C. (2019, 7. september). Trekker seg fra Sørlandsnyhetene. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://app.retriever-info.com/go-article/05503420190907239609/null/archive/search?sessionId=e6e2c03f-1e1b-479b-bf97-69e034c60361&&theme=light>

Vedlegg 1: Intervjuguide

Tema 1: Bakgrunn

- Kan du fortelle litt om hvilke roller/stilling/verv du har hatt de siste årene?

Tema 2: Tradisjonelle medier som politisk kommunikasjonsplattform

- Hvordan har du opplevd Fædrelandsvennens (FVN) og andre avisers nyhetsdekning av Kunstsilosaken?
  - Vinkling/fremstilling av Kunstsilosaken
  - Hvilke tanker har du gjort deg om FVN sin rolle i lokalpolitikken i forkant av valget i 2019?
  - Aktører som har fått slippe til/ få spalteplass/ oppslag
  - Noe som skiller seg fra tidligere lokalvalg?
  - Tradisjonelle medier har en viktig «vaktbikkje» funksjon og en viktig funksjon i å utøve «gravejournalistikk». Hvordan vil du si de tradisjonelle mediene har fungert i så måte i Kunstsilosaken?
- Tror du at partiene og lokalpolitikkerne har hatt tillit til tradisjonelle medier i deres nyhetsdekning av Kunstsilosaken? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvordan opplever du at tradisjonelle medier har klart å sette dagsorden kontra sosiale medier?

Tema 3: Sosiale medier som politisk kommunikasjonsplattform

- Hvordan betrakter du sosiale medier og særlig «Sørlandsnyhetenes» rolle i Kunstsilosaken?
- Hvor avgjørende har «Sørlandsnyhetene» vært for utfallet av lokalvalget 2019?
- Hva er etter din oppfatning bakgrunnen for opprettelsen av «Sørlandsnyhetene»?
  - Manglende mediemangfold? Andre faktorer?
  - Er du kjent med hvilke aktører som sto bak opprettelsen?
- Har du selv lest «Sørlandsnyhetene» – eller har du bare fått det med deg via andre?
- Hvordan vil du beskrive sosiale mediers dagsordenmakt i Kunstsilosaken og i den siste valgkampen?
- Hvilken effekt/påvirkning tror du «Sørlandsnyhetene» har hatt på det politiske debattklimaet i kommunen/regionen?
  - Hvordan påvirket det din rolle/ditt verv?
  - Hvorfor tror du at nettopp «Sørlandsnyhetene» fikk så mange lesere/følgere?
  - Hvordan oppfatter du sosiale medier som en arena for meningsutveksling, politisk debatt og som nyhetskanal kontra andre medier? Fordeler/ulempes
- Hvordan oppfatter du vinklingen og fremstillingen av Kunstsilosaken (evt. andre viktige politiske saker) i sosiale medier kontra tradisjonelle medier?

Tema 4: Lokalvalget 2019

- Hva mener du skiller Kunstsilosaken fra andre saker i valgkampen?
  - Hvorfor tror du at nettopp Kunstsilosaken har skapt en så polarisert debatt?
- Er det andre saker som har tatt mye tid i politiske fora opp mot lokalvalget som i liten grad fikk oppmerksomhet i mediene?
  - Hvilke saker mener du har vært de viktigste i valgkampen opp mot lokalvalget?

- Nå i ettertid, er det noe du tenker burde vært håndtert annerledes i Kunstsilosaken, evt. hva?
- Lokalvalget 2019 har i mange fora blitt karakterisert som et «protestvalg», også i Kristiansand. Er du enig i denne karakteristikken? Hvorfor/hvorfor ikke?
  - Hva tror du kan forklare oppturen for de såkalte «protestpartiene»?
- Hvilke aktører vil du beskrive som de mest sentrale i Kunstsilosaken? både for å få saken på dagsorden men også i debattene og den politiske beslutningsprosessen.
- Hva tror du det gjør med velgernes tillitt til lokalpolitikere når det politiske landskapet blir mer uforutsigbart?
- Hva er ditt syn på Kunstsilosaken?

Avslutning

- Er det andre forhold som etter din mening er relevant å ta opp i denne sammenheng, eller ønsker du å tilføre noe?

Vedlegg 2: Vurdering av prosjektet

NSD sin vurdering

Prosjektittel

«Agendasetting i en lokalpolitisk kontekst - En studie av
Kunstsilo-saken»

Referansenummer

194071

Registrert

19.12.2019 av Silje Hjelmeland - siljh15@student.uia.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for statsvitenskap
og ledelsesfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Charlotte Kiland , charlotte.kiland@uia.no, tlf: 38141689

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Silje Hjelmeland, siljh15@student.uia.no, tlf: 90519918

Prosjektperiode

01.01.2020 - 31.12.2020

Status

21.09.2020 - Vurdert

Vurdering (3)

21.09.2020 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 21.09.2020.

Vi har nå registrert 31.12.2020 som ny dato for anonymisering av innsamlede data (opprinnelig

01.06.2020).

NSD vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med fullføring prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Eva J. B. Payne
Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

11.06.2020 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 05.06.2020.

Vi har nå registrert 15.09.2020 som ny dato for anonymisering.

Informasjon om bruk av telefon til å gjennomføre intervju er tatt til orientering.

NSD vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Eva J. B. Payne
Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

04.02.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 04.02.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html
Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger om politisk oppfatning og alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 01.06.2020.

LOVLIG GRUNNLAG – UTVALG 1

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr.

11 og art. 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a, jf. art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Eva J B Payne
Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Spørsmål om å delta i forskningsprosjektet

«Agendasetting i en lokalpolitisk kontekst - En studie av Kunstsilo-saken»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å analysere og diskutere mediernes rolle, både tradisjonelle- og sosiale medier, i den politiske agendasettingsprosessen frem mot lokalvalget 2019. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er den avsluttende delen av masterstudiet i statsvitenskap og ledelse ved Universitetet i Agder. Masteroppgavens omfang vil vanligvis tilsvare omtrent 60-80 sider.

Oppgaven omhandler agendasetting i en lokalpolitisk kontekst. Mer konkret tar studien for seg ulike aktørers dagsordenmakt og mediernes rolle i politikktutvikling, både tradisjonelle- og sosiale medier. Tidsmessig er studien avgrenset til lokalvalget i 2019, omtalt som et «protestvalg», der den såkalte Kunstsilo-saken og opprettelsen av Facebook siden *Sørlandsnyhetene* skapte stor debatt. Tematikken er særlig aktuell i forbindelse med at sosiale medier fremtrer som en betydningsfull aktør i agendasettingsprosessen frem mot valgdagen. Følgende problemstilling skal undersøkes:

Hvordan påvirker sosiale medier forholdet mellom velgere og partier i forkant av valg?

Studien skal baseres på data fra dybdeintervjuer med flere nøkkelaktører. I tillegg blir analyse av en rekke medieoppslag sentralt.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

I forskningsprosjektet ønsker jeg å foreta dybdeintervjuer med nøkkelinformanter. Det innebærer en strategisk utvelgelse av personer som antas å ha god oversikt og innsikt i spørsmålene som jeg håper å få belyst. Aktuelle informanter vil være representanter fra lokale medier, sosiale medier, politikk, administrasjon og næringsliv. Jeg har til hensikt å intervju aktører som er sentrale i tilknytning lokalpolitikk og agendasetting.

Hva innebærer det for deg å delta?

Informasjonen innhentes gjennom kvalitative data i form av intervjuer. Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det et intervju som vil ta deg ca. 45 minutter. Intervjuet er *semistrukturert* i den forstand at intervjuguiden er utarbeidet med forhåndsdefinerte temaer, hovedspørsmål og oppfølgingsspørsmål. Informantene vil reflektere over de samme

spørsmålene. Opplysningene registreres som lydopptak dersom du godkjenner, og blir deretter transkribert. Intervjuet vil baseres på spørsmål om tradisjonelle- og sosiale mediers dagsordenmakt, inntreden til *Sørlandsnyhetene* i det politiske debattklimaet, samt spørsmål direkte tilknyttet Kunstsilo-saken i forbindelse med lokalvalget 2019. Dersom du måtte ønske det, vil de opplysninger som hentes inn gjennom intervjuet, anonymiseres i oppgaven.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Silje Hjelmeland (student), Charlotte Kiland (veileder) og Gjermund Haslerud (veileder) ved Universitetet i Agder, vil ha tilgang til informasjonen.
- Personopplysninger, f.eks. navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data slik at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene.

Flere av informantene i dette prosjektet er eliter som innehar posisjoner i den aktuelle kommunen som ikke lar seg anonymisere. Som følge av sin posisjon og tilknytning til politikk og agendasetting lokalt, vil fullstendig anonymitet være vanskelig å ivareta. Navn vil imidlertid ikke tilkjennegis. Dersom øvrige deltakere/informanter ikke ønsker å gjenkjennes, vil jeg etterstrebe at kravene til anonymitet opprettholdes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 01.06.2020. Ved prosjektslutt vil personopplysninger og lydopptak bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *Universitetet i Agder* har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Agder ved Charlotte Kiland, epost: charlotte.kiland@uia.no, Gjermund Haslerud, epost: gjermund.haslerud@uia.no eller Silje Hjelmeland, epost: siljh15@student.uia.no
- Vårt personvernombud: *Ina Danielsen*, epost: ina.danielsen@uia.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Agendasetting i en lokalpolitisk kontekst – En studie av Kunstsilo-saken*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i *intervju*
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes. Kommunen vil gjøres kjent for leserne. For informanter som har deltatt aktivt i politiske debatter i valgperioden og som er å betrakte som offentlige personer, vil fullstendig anonymitet være utfordrende.*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. *01.06.2020*.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)